

ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

CHESTIONARUL
NOULUI ATLAS LINGVISTIC ROMÎN

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

P R E C I Z A R I P R E L I M I N A R E

Conferința dialectologilor din București, Cluj și Iași, ținută la București între 16 și 18 aprilie 1958, a luat în discuție proiectul unui nou atlas lingvistic român și a precizat profilul acestei importante lucrări.

Trecerea unui interval de peste un sfert de secol de la efectuarea anchetelor pentru *Atlasul lingvistic român*, de sub conducerea lui Sextil Pușcariu, ca și schimbările intervenite în situația graiurilor românești după cel de-al doilea război mondial (datorite mișcărilor de populație, transformărilor social-economice, intensei acțiuni de culturalizare a țării și extinderii limbii naționale unice) justifică pregătirea unor noi cercetări în vederea elaborării unei noi lucrări de sinteză, care să prezinte imaginea actuală a graiurilor românești.

Atlasul lingvistic român (ALR) a fost un atlas general, bazat pe un material cules de doi anchetatori (Sever Pop și Emil Petrovici), cu ajutorul a două chestionare deosebite, cu care s-a lucrat în localități diferite: c h e s t i o n a r u l n o r m a l (cuprindând 2160 de întrebări, puse în 301 localități, dintre care 9 aromâne, meghenoromâne și istorromâne) și c h e s t i o n a r u l d e z v o l t a t (cuprindând 4800 de întrebări, puse în 85 de localități, dintre care trei aparținând dialectelor românești sud-dunărene). ALR reprezintă, aşadar, în realitate, două atlase diferite, care se completează.

*

Noul Atlas lingvistic român (NALR) va fi alcătuit și el, de fapt, din mai multe atlase regionale. Concepția atlaselor regionale se deosebește, în anumite privințe, de concepția atlaselor generale, care cuprind regiuni mult mai întinse. În lucrările preliminare pentru NALR, s-a ținut seamă de caracterul specific al atlaselor regionale. Spre deosebire de atlasele generale, atlasele regionale presupun o rețea mai deasă de puncte anchetate. Iată de ce, în privința raportului dintre numărul chestiunilor și numărul localităților de anchetat, în definitivarea lucrărilor pregătitoare pentru NALR s-a avut în vedere principiul conform căruia e de preferat un număr mai mic de hărți, dar care să cuprindă culese

Înlocuit
sub conducerea

Acad. EMIL PETROVICI

și a

Prof. B. CAZACU

membru corespondent al Academiei R.P.R.

de Colectivul de dialectologie al *Centrului de cercetări fonetice și dialectale* din București al Academiei R.P.R.

(TEOFIL TEAHA, ION IONICĂ și VALERIU RUSU)

și de

Colectivul de dialectologie al *Institutului de lingvistică* al Filialei din Cluj a Academiei R.P.R. (PETRE NEIESCU, GRIGORE RUSU și IONEL STAN)

dintr-o rețea mai deasă de localități. Cercetătorul va avea astfel o imagine mai exactă a structurii graiurilor și a dialectelor românești.

NALR va fi alcătuit din următoarele 8 atlase lingvistice ale diferitelor regiuni :

- Oltenia (100 de localități);
- Muntenia și Dobrogea (250 de localități);
- Moldova și Bucovina (225 de localități);
- Transilvania (250 de localități);
- Crișana (120 de localități);
- Maramureșul (20 de localități);
- Banatul (100 de localități);
- Peninsula Balcanică (80 de localități).

Unitatea întregii lucrări va fi asigurată printr-un fond de întrebări comune, care vor fi puse în toate localitățile anchetate.

Existența acestui fond de întrebări (comune tuturor noilor atlase regionale și vechiului atlas), ca și încorporarea, în rețea punctelor de cercetat pentru NALR, a localităților anchetate pentru ALR vor permite culegerea de fapte comparabile, din punct de vedere sincronic și diacronic, din graiurile și dialectele limbii române.

Unitatea fiecărui atlas regional va fi asigurată și prin aceea că, în principiu, în fiecare zonă de anchetă, chestionarul general va fi aplicat de un singur anchetator.

Anchetele vor fi făcute de cele două colective de dialectologie (al Centrului de cercetări fonetice și dialectale din București și al Institutului de lingvistică al Filialei din Cluj a Academiei R.P.R.). Componența acestor colective va fi sporită, în anii următori, prin formarea de noi cadre de cercetători. Un număr de anchete preliminare, efectuate în cursul anului 1962 de cele două colective reunite, au contribuit atât la experimentarea chestionarului, în vederea îmbunătățirii lui, cât și la unificarea metodei de anchetare (alegerea informatorilor, modul de chestionare și de transcriere etc.)¹.

*

Tinând seamă de faptul că cercetările pentru NALR vor fi efectuate de mai mulți anchetatori, spre a asigura o uniformitate în modul de a pune întrebările, s-a ajuns la principiul ca în chestionar să figureze, pe lîngă cuvîntul titlu (termenul din limba literară care denumește noțiunea respectivă), și formularea propriu-zisă a întrebării. Datorită acestei prevederi, chestiunile vor fi puse în toate localitățile în același fel, iar răspunsurile înregistrate pe hărți vor oferi, într-adăvăr, un material comparabil.

Materialul se va culege cu ajutorul chestionarului; ancheta pe bază de chestionar va fi completată prin culegeri de texte imprimate pe bandă

¹ Proiectul chestionarului a fost îmbunătățit, pe baza observațiilor judicioase făcute în urma lecturii integrale a manuscrisului, de acad. Al. Rosetti, directorul Centrului de cercetări fonetice și dialectale. De asemenea acest proiect a fost discutat în mai multe ședințe (la București și la Cluj) la care au participat—aducând sugestii prețioase—următorii colaboratori ai Centrului de cercetări fonetice și dialectale, membri ai Catedrei de limbă română a Facultății de filologie din București și colaboratori ai Institutului de lingvistică al Filialei din Cluj a Academiei R.P.R.: Andrei Avram, Grigore Brîncuș, Matilda Caragiu-Marioșeanu, Galina Ghiculete, Mircea Homorodean, Constantin Otobici și Valeriu Șuteu.

de magnetofon. Aceste texte vor îmbogăți materialele colecțiilor celor două arhive fonogramice (a Centrului de fonetică și dialectologie din București și a Institutului de lingvistică al Filialei din Cluj a Academiei R.P.R.).

Chestionarul NALR are 2543 de întrebări referitoare la fapte de lexic în special, de fonetică și de morfologie (sintaxa se va studia mai ales pe baza textelor culese prin înregistrare pe bandă de magnetofon; fiecare atlas regional va avea, ca anexă, un volum de texte). Chestionarul cuprinde însă și un număr de circa 200 de întrebări, ale căror răspunsuri vor permite să se desprindă anumite trăsături ale fonologiei și morfonologiei graiurilor anchetate.

Chestionarul este compus din 3 mari părți :

I. Chestionarul introductiv : 57 de întrebări referitoare la localitatea anchetată și la informator ;

II. Chestionarul general : 2000 de întrebări grupate pe sfere semantice în următoarele capitole :

1. *Corpul omeneșc* (părțile corpului, boli, însușiri fizice și morale).
2. *Familia* (rude, naștere, căsătorie, moarte).
3. *Casa* (părțile casei, mobilier, obiecte casnice).
4. *Curtea* (milhoace de transport, animale domestice, păsări de curte).
5. *Agricultura ; legumicultura*.
6. *Pomicultura ; viticultura ; apicultura*.
7. *Cîinepa* (și prelucrarea ei).
8. *Pădurea* (flora și fauna ei); *vînătoare ; pescuit*.
9. *Hrană ; îmbrăcăminte și încălțăminte*.
10. *Timpul ; fenomene atmosferice*.
11. *Terenul ; relieful*.
12. *Scoala ; armata ; administrația*.
13. *Meserii ; comerț*.
14. *Diverse*.

III. Chestionarele speciale : 543 de întrebări, referitoare la terminologia specială a diverselor domenii de activitate, grupate pe sfere semantice în următoarele capitole : 1. *Agricultură*. 2. *Viticultură*. 3. *Apicultură*. 4. *Morărit*. 5. *Oierit*. 6. *Cîinepa* (și prelucrarea ei). 7. *Meserii* (rotărie, dogărie, dulgherie, lemnărie, zidărie, fierărie, pielărie, olărie).

De asemenea, fiecare anchetator va avea latitudinea ca, pentru atlasul regiunii pe care o anchetează, să completeze chestionarul propriu-zis (introductiv, general și special) cu un chestionar suplimentar (de circa 30—40 de întrebări), referitor la particularitățile specifice regiunii anchetate care n-au putut fi prinse în actuala redactare a chestionarului².

Întrebările cuprinse în chestionarele speciale se referă, îndeosebi, la realitățile vieții materiale ale diverselor regiuni; aceste chestionare nu vor fi folosite, aşadar, în toate localitățile, ci vor fi puse, de la caz la caz, în funcție de specificul fiecărei regiuni (de munte, de deal, de șes etc.).

¹ Astfel, de exemplu, pentru Banat se vor putea introduce întrebări referitoare la aspectul verbal, pentru Oltenia chestiuni privind răspindirea sufixului -ete și a.m.d.

Dacă pentru chestionarul general se preconizează respectarea cu strictețe a principiului desfășurării anchetei cu un singur informator (etape: 40–60 de ani) de fiecare punct anchetat, în privința chestionarelor speciale anchetatorii vor putea folosi mai mulți informatori în aceeași localitate, pentru a obține cît mai precis terminologia specifică fiecărui domeniu de activitate.

În vederea obținerii răspunsurilor s-a evitat folosirea întrebărilor directe (la acest gen de întrebări se face, de obicei, apel numai în vederea confirmării atestării unui termen sau a precizării unui anumit sens), s-a recurs, în schimb, la diferite procedee de obținere a răspunsurilor în mod indirect (întrebare indirectă, indicarea obiectului, însotirea întrebării de un gest semnificativ, folosirea anumitor desene etc.).

Sistemul de transcriere fonetică este al ALR, cu unele simplificări. Sperăm că, prin eforturile comune ale celor două colective de anchetatori (București și Cluj), inițiativa elaborării NALR va fi încununată de succes.

Acad. E. PETROVICI

Prof. B. CAZACU
MEMBRU CORESPONDENT
AL ACADEMIEI R.P.R.

TRANSCRIEREA FONETICĂ*

Dăm tabloul semnelor fonetice întrebuințate în transcriere. Semnele le-am grupat în ordine alfabetică și le-am exemplificat cu cîte un cuvînt. După semnul egalității arătăm corespondentul cel mai apropiat al semnelor noastre în sistemul de transcriere al Asociației fonetice internaționale (ASSOCIATION PHONÉTIQUE INTERNATIONALE), publicat de D. JONES în LAUTZEICHEN UND IHRE ANWENDUNG IN VERSCHIEDENEN SPRACHGEBIETEN (Berlin, 1928, p. 18-27).

- ✓ a (a mijlociu) în munt. cap = între a și a.
- ✓ ă (cea mai deschisă vocală din seria posterioară: u, o, ă, ă) în isotrom. căp = o.
- ✓ ă (a posterior) în băn. căp = a.
- ✓ ă (cea mai deschisă vocală din seria anterioară: i, e, ă, ă) în bucov. păle ‘piele’ = æ.
- ✓ ă (a anterior) în munt. sleă ‘stea’ = a.
- ✓ ă (vocală cu deschidere mijlocie din seria centrală: i, ă, ă, ă) în munt. păr = ă.
- ✓ ă (vocală cea mai deschisă din seria centrală: i, ă, ă, ă) în mold. bărbăt = e.
- ✓ ă (vocală cu deschidere mai mică din seria centrală) în mold. căsă = între ă și i.
- b (occlusivă bilabială sonoră) în munt. bun = b.
- c (occlusivă velară surdă) în munt. corb, semn întrebuințat înaintea vocalelor ă, ă, ă, ă, ă, ă, ă, ă, înaintea consoanelor sau la sfîrșitul cuvintelor = k.
- č (africată alveolopalatală surdă, al cărei element fricativ este un ſ) în munt. čără ‘ceară’ = între lc și lf.
- č (africată alveolopalatală, cu nuanță mai palatală) în trans. čur ‘ciur’ = între lc și lf, dar mai aproape de lc.
- č (africată alveolopalatală surdă, al cărei element fricativ este un ſ) în băn. fráče ‘frate’ = lc.
- č (africată palatoalveolară surdă, al cărei element fricativ este un ſ) în maram. čăr ‘cer’ = lf.
- d (occlusivă dentală sonoră) în munt. dar = d
- đ (occlusivă dentală sonoră puțin palatalizată) în mold. únde ‘unde’ = între d și đ.
- d (occlusivă alveolopalatală sonoră) în mold. din ‘din’ = între đ și j cf. k.
- đ (occlusivă palatală sonoră) în trans. din ‘din’ = j
- d (occlusivă cacuminălă sonoră) în trans. crúdă = đ.

* Reprodusă după ALR II, seria nouă.

đ (africată dentală sonoră) în mold. dic 'zic' = dz.
đ (africată alveolopalatală sonoră, al cărei element fricativ este un ž, corespunzînd surdei č) în bân. đes 'des' = dz.
đ (fricativă interdentală sonoră) în arom. đálă 'zară' = đ.
đ (vocală anterioară cu deschidere mijlocie, de nuanță închisă) în munt. vezí = e.
đ (e deschis) în trans. véde = e.
đ (e și mai deschis) în bucov. véde 'vede' = între e și æ.
đ (e mai închis) în mold. véde = e (mai închis).
đ (e și mai închis) în mold. véde = între e și i.
đ (vocală centrală cu nuanță anterioară, între ž și e) în bân. fášé 'face' = între e și ø.
đ (e deschis, între ž și e) în trans. aşé 'aşa' = între e și ø.
đ (fricativă labiodentală surdă) în munt. fiň = f.
đ (occlusivă velară sonoră) în munt. gol = g.
đ (africată alveolopalatală sonoră, al cărei element fricativ este un ž) în munt. ger 'ger' = între dz și dg.
đ (africată palatoalveolară, al cărei element fricativ este un j,

corespunzînd surdei č) în maram. găr 'ger' = dz.
đ (occlusivă velară sonoră palatalizată) în munt. gem 'ghem' = g.
đ (fricativă velară sonoră) în istrorom. gúră 'gură' = g.
đ (fricativă laringală surdă) în trans. háiňă 'haină' = h.
đ (fricativă laringală sonoră) în trans. hóhōt 'hohot' = h.
đ (fricativă palatală surdă) în munt. hir 'fir' = ç.
đ (fricativă velară surdă, corespunzînd sonorei ý) în munt. háiňă 'haină' = x.
i (vocală cu deschidere minimă din seria anterioară) în munt. fir = i.
đ (i deschis) în mold. máře 'mare' = i.
đ (vocală cea mai închisă din seria centrală: i, ĭ, ã, ã) în munt. cínd = ã.
đ (vocală centrală închisă cu nuanță anterioară între i și î) în trans. ríu 'râu' = i.
đ (fricativă palatoalveolară) în trans. jar 'jar' = z.
đ (j muiat) în munt. jug 'jug' = între z și ž.
đ (occlusivă velară surdă, identică cu č. Semnul se întrebunează numai înaintea lui e și i) în bân. kip 'chip' = k.

ķ (occlusivă velară surdă puțin palatalizată) în munt. kip 'chip' = între k și k.
ķ (occlusivă velară surdă palatalizată, corespunzînd sonorei ý) în mold. kišór 'picior' = k.
ł (laterală alveolară) în munt. pălărie 'pălărie' = l.
ł (ł puțin palatalizat) în trans. élé 'ele' = l.
ł (laterală palatală) în arom. hilu 'fiu' = Ł.
ł (laterală velară) în maram. cał 'cal' = ł.
m (nazală bilabială) în munt. másă = m.
ñ (nazală labiodentală, urmată de f, v) în munt. inváří 'invărt' = ny.
ñ (nazală dentală) în munt. míná = n.
ń (nazală dentală puțin palatalizată) în mold. píńč 'pâine' = n.
ń (nazală palatală) în mold. hel 'miel' = nl.
ń (nazală cu ocluziune incompletă, urmată de constrictive și tichide) în munt. ínšir 'însir'.
ń (nazală slăbită, urmată de consoană) în trans. múñte 'munte'.
ń (nazală velară, urmată de č(k), g) în munt. ígcă = ñ.
ń sau ñ (nazală dentală, de durată mai scurtă, vâlul palatalului necoborind îndeajuns, mai ales pentru ſ), în pronunțarea lui ñ în-
tervocalic la moți: cíni, cíñi 'cine'.
ń (vocală posterioară cu deschidere mijlocie și cu nuanță mai închisă) în munt. pol = o.
ń (o deschis) în trans. pófe 'poate' = o.
ń (vocală anterioară labială, cu deschidere mijlocie, cu nuanță închisă) în ung. cör 'cerc' = o.
p (occlusivă bilabială surdă) în munt. par = p.
ń (vibrantă apicală alveolară) în munt. rar = r.
ń (p cu mai multe și mai puternice vibrații) în trans. ríu 'râu'.
ń (r cu și mai multe vibrații) în trans. ráy 'râu'.
ń (r uvular) în arom. (la fârșeroți) gúrá 'gură' = R.
ń (r uvular cu mai multe vibrații) în arom. (la fârșeroți) véřá 'vară'.
ń (c apical cu o singură vibrație foarte slabă) la moți, în círi 'cîne' = r.
ń (r muiat) în trans. inváří 'invărtător' = ſ.
ń (r bilabial) în interjecția munt. típ cu care se opresc caii.
ń (fricativă dentală surdă) în munt. sórá = s.
ń (fricativă alveolopalatală surdă) în bân. fášé 'face' = ń.
ń (fricativă alveolopalatală surdă, aproape identică cu ń, dar cu o

articulație puțin posterioară în mold. fășî ‘face’ – ș.

§ (fricativă palatoalveolară surdă, corespunzînd sonorei j) în mold. șî ‘șî’ – ʃ.

§ (s pronunțat mai puternic, dînd impresia unui ș mai lung) în mold. șî ‘șî’.

ș (s cu nuanță palatală, muiată, corespunzînd sonorei j') în munt. azhâ ‘așa’ – între ʃ și ș.

t (occlusivă dentală surdă) în munt. tâlă – t.

t (occlusivă dentală surdă puțin palatalizată) în mold. mânle – ț.

t (occlusivă palatală surdă) în mold. frâle – între ș și c [cf. Ȱ].

t (occlusivă palatală surdă) în trans. frâle – c.

t (occlusivă cacuminală surdă, corespunzînd sonorei d) în trans. clôpoj = t̪.

đ (fricativă interdentală surdă, corespunzînd sonorei đ) în arom. nâđgâmă ‘puțin’ – θ.

t̪ (africată dentală surdă) în munt. lin – ts.

u (vocala cea mai închisă din seria posterioară) în munt. bun – u.

ü (vocala cea mai închisă din seria anteroară, labială) în ung. fül ‘ureche’ – y.

v (fricativă labiodentală sonoră) în munt. vără – v

w (fricativă bilabială sonoră) în ucrain. (la huțuli) wodâ ‘apă’ – w

z (fricativă dentală sonoră) în munt. zac = z.

ż (fricativă alveolopalatală muiată, corespondentă sonoră a lui ʂ) în băn. żană ‘geană’ – ʐ.

ʐ (fricativă alveolopalatală, corespondentă sonoră a lui ʂ) în mold. żană ‘geană’ – ʐ.

y (fricativă palatală sonoră, corespunzînd surdei ħ) în trans. yérme ‘vierme’ – ĵ (fricativ).

SEMNE DIACRITICE

~ (deasupra vocalelor) nazalitate: ō – ò.

~ (deasupra vocalelor) seminazalitate: ő.

~ (sub vocale sau consoane sonore) asurzire: l̄, r̄ = j̄, ſ̄.

~ (sub vocale sau consoane sonore) sonoritate redusă: ə̄.

~ (sub vocale) închidere: ē

~ (sub vocale) închidere mai mare: ē̄.

~ (sub vocale) deschidere: ē̄.

~ (sub vocale) deschidere mai mare:

ə̄̄ (deasupra consoanelor c și g): ć

africată surdă, între ć și č; ǵ
africată sonoră, între ǵ și ǵ̄.

~ (înaintea vocalelor) oclusivă glottală (coup de glotte): ȝ̄ – ȝ̄̄.

~ după oclusivă, arată o explozie mai puternică, în olt. pat̄ ‘pat’.

~ (sub consoane) consoană silabică: ȝ̄ = ȝ̄̄.

~ (sub vocale) arată că vocala constituie elementul consonantic al unui diftong: ȝ̄ (în døy) – ǖ.

~ (deasupra vocalelor) arată că două vocale formează un diftong cu elemente egale, în trans. toâte:

~ (deasupra unei vocale sau a unui diftong) accent principal: vêde, tuâle – ‘vede’, ‘tu văle’.

~ (deasupra unei vocale) accent dinamic mai puternic, mai cîsă în fraze: nû vreagă.

~ (deasupra unei vocală) accent secundar: sânălate – ‘sânălate’.

~ (deasupra unei vocale, lichide sau fricative) lungime: ō, ř, ś.

~ (deasupra unei vocală) scurtime: ǖ.

~ (sub o nazală) arată că articulația nazalei nu e completă, ci analogă constrictivei următoare: imvăł – imvăts.

ę̄, đ̄, ž̄ etc. arată nuanțe vocalice intermediare.

š̄, ť̄, ż̄ etc. arată nuanțe consonantice intermediare.

ȝ̄, ȝ̄̄, ȝ̄̄̄ etc. (la umărul literelor precedente) arată sunete slab perceptibile.

č̄, č̄̄, č̄̄̄ etc. arată sunete și mai slab perceptibile.

č̄̄, č̄̄̄, č̄̄̄̄ etc. arată sunete extrem de slab perceptibile.

ALTE SEMNE

– Se întrebă ce în ortografia oficială: dă-lă la drăpătă, n-a văzut.

– Înlocuiește silabele dinaintea accentului cuvîntului, reproduce în forma anterioară: lîrnăcop; – căpe.

– Sub litere sau sub cuvîntă, arată că anchetatorul a auzit bine sunetele sau cuvîntele subliniate, deși acestea par neobișnuite.

Cuvîntele subliniate în NOTE sunt reproduce în transcriere fonetică.

– Pusă în locul unui răspuns, arată că în punctul respectiv n-a fost pusă întrebarea.

– Leagă două sau mai multe cuvînte care formează un singur grup fonetic: sai ūsus ‘sai în sus’.

– Arată că anchetatorul n-a auzit clar sunetele astfel subliniate.

– Înlocuiește forma precedentă.

– Puse în urma sau înaintea unui răspuns, arată că el nu este complet. Completarea este, de obicei, dată în NOTE.

- * *Pusă după un răspuns; trimite la NOTE, de obicei sub II și numai în cazuri rare sub III.*
- ? *Pus în locul unui răspuns, arată că informatorul n-a știut să răspundă; dacă urmează totuși un răspuns, acesta a fost dat după ezitare.*
- # *Pus în locul unui răspuns, arată că informatorul a declarat că nu există termenul întrebării.*
- ⇒ *Pus în locul sau înaintea unui răspuns, arată că obiectul sau obiectul la care se referă întrebarea nu există în localitate.*
- , *Separă variante lexicale.*
- ; *Separă forme gramaticale diferențiate ale aceluiași cuvînt: singularul de plural, forma articulată de cea nearticulată, persoana I de a II-a etc.*
- „ „ *Între aceste ghilimele sunt reproduse explicațiile sau completările date de informatori, de obicei netranscrise fonetic și literarizate.*
- < > *Între aceste ghilimele se dă traducerea literară a răspunsurilor românești sau traducerea românească a răspunsurilor din limbile minorităților naționale.*
- () *Între aceste paranteze sunt reproduse, pe hartă sau în NOTE, explicațiile sau completările, transscrise fonetic, date de informatori.*
- [] *Între aceste paranteze se dau completările sau observațiile anchetatorilor sau ale redactorilor.*
- chetatorilor sau ale redactorilor. Sub titlul hărții, cifrele puse între aceste paranteze reprezintă numărul întrebării din chestionar.
- [k] *Pus înaintea unui răspuns, arată că informatorul s-a corectat.*
- [e] *Pus înaintea unui răspuns, arată că termenul a fost sugerat de anchetator.*
- [c] *Arată că informatorul a ezitat înainte de a da răspunsul.*
- [?] *Pus după un răspuns, arată că anchetatorul se îndoiește de exactitatea răspunsului înregistrat.*
- [!] *Pus după răspuns, arată că întrebarea sau răspunsul l-a făcut pe informator sau pe cei de față să rîdă.*
- [*] *Pus înaintea unui răspuns, arată că răspunsul a fost dat de un informator ocazional, căruia anchetatorul nu i-a notat numele.*
- [**] *Arată un al doilea informator ocazional.*
- [1], [2] etc. *Arată numărul informatorului din localitatea respectivă.*
- În NOTE:*
 - sub I se arată cum a fost pusă întrebarea.*
 - sub II sunt date explicațiile sau completările primite de la informator în legătură cu răspunsurile de pe hartă.*
 - sub III sunt date observațiile sau completările anchetatorilor sau ale redactorilor.*

A B R E V I E R I

[a.]	forma articulată
[acuz.]	acuzativ
[adj.]	adjectiv
[adv.]	adverb
[AL]	formă rostită repede (allegro)
[perf.s.]	perfect simplu
[B.]	asa zic bătrinii
[eol.]	colectiv
[cond.]	conditional
[conj.]	conjunctiv
[f.]	feminin
[F]	asa zic femeile
[gen.]	genitiv
[imperf.]	imperfect
[imperat.]	imperativ
[inf.]	infinitiv
[L]	formă rostită rar (lento)
[m.]	masculin
[pl.]	plural
[pla.]	plural articulat
[part.]	participiu
[perf.]	perfect
[plf.]	plural feminin
[plm.]	plural masculin
[plna.]	plural nearticulat
[pres.]	prezent
[plt.]	plurale tantum
[R]	formă recentă
[sg.]	singular
[sga.]	singular articulat
[sgf.]	singular feminin
[sgm.]	singular masculin
[sgna.]	singular nearticulat
[sgt.]	singulare tantum
[s.]	substantiv
[T]	asa zic tinerii
[V]	formă veche
[viit.]	viitor
[voc.]	vocativ
[1], [2], [3]	arată persoana I, a II-a, a III-a singular
[4], [5], [6]	arată persoana I, a II-a, a III-a plural

C U P R I N S U L

	Pag.
I. CHESTIONAR INTRODUCTIV	
A. Date asupra localității	15
B. Date asupra informatorilor	16
II. CHESTIONAR GENERAL	
1. Corpul omenesc (părțile corpului, boli, însușiri fizice și morale)	17
2. Familia (rude, naștere, căsătorie, moarte)	28
3. Casa (părțile casei, mobilier, obiecte casnice)	33
4. Curtea (mijloace de transport, animale domestice, păsări de curte)	41
5. Agricultura și legumicultura	48
6. Pomicultura ; viticultura ; apicultura	54
7. Cinepa (prelucrarea ei)	58
8. Pădurea (flora și fauna ei) ; vînătoare ; pescuit	60
9. Hrană ; îmbrăcăminte ; încălțăminte	65
10. Timpul ; fenomene atmosferice	70
11. Terenul ; relieful	72
12. Școala ; armata ; administrația	74
13. Meserii ; comerț	77
14. Diverse	80
III. CHESTIONARE SPECIALE	
1. Agricultura	85
2. Viticultura	91
3. Apicultura	94
4. Cinepa (și prelucrarea ei)	96
5. Oierit	98
6. Morărît	103
7. Terminologia meserilor (rotărie, dogărie, dulgherie, lemnărie, zidărie, fierărie, pielărie, olărie)	107

I. CESTIONAR INTRODUCTIV

A. DATE ASUPRA LOCALITĂȚII

1. Numele oficial al localității, raionul și regiunea.
2. Poziția geografică a localității.
3. Numele oficiale anterioare ale localității.
4. Numele popular al localității.
5. Numele de batjocură al localității.
6. Numărul cartografic în NALR, ALR, WLAD.
7. Cum își zic locuitorii ?
8. Numele de batjocură al locuitorilor.
9. Numele colectiv al locuitorilor din regiunea anchetată.
10. Cum se numesc apele mai importante care curg prin comună ?
11. Au mai spre izvor sau spre vârsare alt nume ?
12. Cum se numesc afluentii lor ?
13. Cum se numesc munții cei mai apropiati ?
14. Cîteva numiri topice din hotarul satului (dealuri, văi, izlazuri etc.)
15. Numele diverselor părți ale localității.
16. Numărul aproximativ al locuitorilor.
17. Numărul aproximativ al caselor.
18. Care sunt localitățile învecinate (numele oficial și popular) ?
19. Există vreo aşezare mai nouă în imprejurimi ; de unde și cînd au venit locuitorii ?
20. Care dintre localitățile învecinate se deosebește din punctul de vedere al graiului de graiul din localitatea anchetată ?
21. Există vreo stațiune climaterică sau vreun punct turistic în localitate sau în imprejurimi ?
22. Ce minorități naționale există în comună ? Numărul locuitorilor aparținând acestor minorități.
23. Ce întreprinderi există în localitate ? De unde sunt recruteți muncitorii ?
24. Institutiile din localitate (sfat, școală, cămin cultural, bibliotecă etc.).
25. Ocupația de bază a locuitorilor.
26. Alte îndeletniciri practicate, pe scară mai largă, în localitate.
27. Cîteva date asupra istoricului localității, după tradiție.

28. Există tîrg săptămînal (anual etc.) în localitate? Din ce localități sînt cei care vin, de obicei, la aceste tîrguri?
29. Unde se duc locuitorii, de obicei, să vîndă sau să cumpere produse?
30. Unde se duc locuitorii în alte părți la lucru și la ce munci anume? Durata acestor deplasări; sunt periodice, sezoniere sau permanente?
31. Unde se duc copiii locuitorilor la școli mai înalte (școli medii, instituții de învățămînt superior etc.)?
32. Nume mai frecvente în localitate.
33. Prenume mai frecvente la bărbați.
34. Prenume mai frecvente la femei.
35. Porecle de bărbați.
36. Porecle de femei.
37. Cîteva obiceiuri specifice localității.
38. Alte date asupra comunei.

B. DATE ASUPRA INFORMATORILOR

39. Numele de familie (în transcrierea oficială, în rostirea locală), prenumele (în transcrierea oficială, în rostirea locală).
40. Porecla.
41. Locul de naștere.
42. Vîrstă.
43. Ocupația de bază; alte ocupații.
44. Ce școală a urmat și cîte clase a absolvit?
45. Unde și cînd a făcut armata?
46. A stat în alte localități timp mai îndelungat? Cînd și în ce împrejurări?
47. A luat contact cu orașul? Cînd și unde?
48. Citește ziare sau cărți?
49. Cunoaște alte limbi și în ce măsură?
50. Starea civilă (căsătorit, văduv etc.).
51. Locul de naștere al părintilor.
52. Ocupația lor.
53. Locul de naștere al soției (soțului).
54. Ce școală a urmat soția (soțul) și cîte clase a absolvit?
55. Are informatorul copii (frați etc.) la școli medii sau superioare și cît timp stă în contact cu ei?
56. Observații asupra danturii și auditiei subiectului; particularități individuale ale rostirii informatorului.
57. Alte date privind ancheta.

II. CHESTIONAR GENERAL

1. CORPUL OMENESC

(PĂRTILE CORPULUI, BOLI, ÎNSUȘIRI FIZICE ȘI MORALE)

58. cap, pl. (INDIC.).
59. creștetul (capului). Cum numiți partea cea mai de sus a capului? (INDIC.).
60. creierici, sg. Ce se află înăuntru, în cap, cu care omul gîndește?
61. feastă, pl. Cum numiți partea aceasta tare (INDIC.) a capului, fără piele și carne?
62. eueui, pl. Cum îi ziceti la umflătura care îi se face cînd te lovești tare la cap?
63. păr (INDIC.).
64. fir (de păr), pl. (INDIC.).
65. subțire, pl. Firul de păr nu e gros, e...?
66. pieptene, pl. Dimineată cînd te scoli și îi-e părul zburlit, cu ce dai prin el ca să-l netezești (are dinți, uneori e făcut din os...)? (INDIC.).
67. mă pieptăn (ind. prez. 1—3). Ce zici că faci cu pieptenele în păr? (GEST).
68. mă lau (ind. prez. 1—6), D. Ziceti (mă) lau?; la ce spuneți?
69. mă lam (imperf. 1—6).
70. brunet, pl. Cum ziceti că este omul care nu-i alb la față și are părul negru?
71. brunetă, pl. Dar dacă e femeie?
72. blond, pl. Cum ziceti că e omul care nu e... (se folosește răspunsul de la întrebarea precedentă) și are părul galben?
73. blondă, pl. Dar dacă e femeie?
74. (păr) des, pl. Cum ziceti că e părul omului cînd nu e rar?
75. deasă, pl. O barbă care nu e rară zici că este...?
76. (păr) creț, pl. Cum e părul care nu e drept, lins, ci-i aşa... parcă în valuri?
77. creață, pl. Dar lina oii care nu e dreaptă, linsă, cum zici că e?
78. (păr) alb, pl. Cum zici că e părul cînd are culoarea laptopului?
79. (barbă) albă, pl. Dar despre barbă cum zici că e?
80. îneîruntește (ind. prez. 3). Cînd omul începe să aibă fire albe în păr, zici că...?

81. cărunt, *pl.* Cum ziceți că e părul omului cînd începe să aibă fire albe prin el?
82. mă tund (*ind. prez. 1–6*). Ce face omul cu foarfeca sau cu mașina cînd îi crește părul mare?
83. mă tundeam (*imperf. 1–6*).
84. să se tundă (*conj. prez. 3*).
85. tunzînd (*ger.*).
86. purece, *pl.* Cum îi spui la acela care te pișcă (ciupește etc.) noaptea în pat și pe care nu poți să-l prinzi ușor, că sare?
87. păduche, *pl.* Dar la acela mai alb care se face în cap sau pe rufe, cînd omul nu se spală mult timp?
88. lindină, *pl.* Cum le ziceți la ouăle albe ale păduchilor?
89. păduchios, *pl.* Cum îi ziceți unui om care-i plin de păduchi?
90. păduchioasă, *pl.* Dar dacă e femeie?
91. mătreacă. Cum zici la aceea albă care îi se scutură din păr cînd te piepteni?
92. chel, *pl.* Cum zici că e omul care n-are păr pe cap, mai ales în față?
93. minte. Despre un om care înțelege repede și învață ușor orice lucru spui că are în cap multă...?
94. frunte, *pl.* (INDIC.).
95. încrețese (fruntea) (*ind. prez. 1*) (IMIT.).
96. timplă, *pl.* (INDIC.).
97. ochi, *pl.* (INDIC.).
98. (ochi) negri. Ce fel de ochi zici că sunt aceia care-s cătăciunile?

99. (ochi) albaștri. Ce fel de ochi zici că sunt aceia care sunt ca cerul senin?
100. (ochi) căprui. Dar despre ochii care nu sunt negri, nici albaștri, nici verzi cum zici că sunt?
101. văd (*ind. prez. 1–6*). Ce face omul cu ochii?
102. vedeam (*imperf. 1–6*).
103. văzui (*perf. s. 1–6*).
104. am văzut (*perf. c. 1–6*).
105. văzusem (*m. m. c. perf. 1–6*).
106. voi vedea (*viit. 1–6*).
107. să văd (*conj. prez. 1–6*).
108. să fi văzut (*conj. perf. 1*).
109. aş vedea (*cond. prez. 1–6*).
110. aş fi văzut (*cond. perf. 1*).
111. vezi (*imper. 2, 5*).
112. nu vedea (*imper. neg. 2, 5*).
113. văzînd (*ger.*).
114. ochelari. Ce poartă omul, pe nas, cînd nu vede bine?
115. caut (*ind. prez. 1–6*). Ce fac atunci cînd am pierdut un lucru și vreau să-l găsesc?
116. să caute (*conj. prez. 3*).
117. orb, *pl.* Cum ziceți că este omul care nu vede de loc?
118. oarbă, *pl.* Dar dacă e femeie?
119. chior, *pl.* Cum îi ziceți omului care nu vede decât cu un ochi?
120. chioară, *pl.* Dar dacă e femeie?
121. sașiu, *pl.* Cum spuneți că-i omul care se uită cu un ochi într-o parte și cu altul în altă parte? (GEST)
122. sașie, *pl.* Dar dacă e femeie?
123. albul (ochiului). Cum îi zici la partea ochiului care e albă? (INDIC.).

124. pupilă, *pl.* Cum se numește aceea ca o mărgăea mică, rotundă și neagră din mijlocul ochiului? (INDIC.).
125. albeață. Cum îi ziceți la pata aceea care se face la cîte un om pe lumina ochiului?
126. (cu) coada ochiului. Cînd te uiți așa, numai dintr-o parte, la un om ca să nu bage de seamă (GEST), cu ce zici că te uiți la el?
127. urdori. Dimineața, cînd se trezește omul, dacă nu se spală, ce are cîteodată la ochi? (INDIC.).
128. pleoapă, *pl.* (INDIC.).
129. urecior (la ochi), *pl.* Cum îi spuneți la buba aceea mică, roșie care se face pe pleoapa ochiului?
130. geană, *pl.* (INDIC.).
131. sprinceană, *pl.* (INDIC.).
132. lacrimi, *sg.* Ce-i curg copilului din ochi cînd îl bați?
133. plîng (*ind. prez. 1–6*). Despre un copil cînd îl bați și îi curg lacrimile, zici că...?
134. plîngeam (*imperf. 1–6*).
135. plînsei (*perf. s. 1–6*).
136. ureche, *pl.* (INDIC.).
137. cercei, *sg.* Cum le spui la aceia pe care îi poartă unele femei la urechi?
138. aud (*ind. prez. 1–6*). Cu ochii vezi, dar cu urechile...?
139. auzeam (*imperf. 1–6*).
140. auzii (*perf. s. 1–6*).
141. să audă (*conj. prez. 3*).
142. surd, *pl.* Despre un om care nu audе de loc zici că-i...?
143. surdă, *pl.* Dacă dacă e femeie?
144. asurzesc (*ind. prez. 1–3*). Cînd încep să nu mai aud bine zic că...?
145. față, *pl.* (INDIC.).
146. obraz, *pl.* (INDIC.).
147. buea obrazului (INDIC.).
148. umărul obrazului, *pl.* (INDIC.).
149. (om) palid, *pl.* Cum zici că este un om cînd, după o boală, i-a pierit tot singele din obraz?
150. coșuri (pe obraz), *sg.* Cum le zici la bubulițele care ies pe obraz, mai ales cînd ești tînăr, și pe care le storci? (GEST).
151. pistriu, *sg.* Cum le spuneți la petele acelea mărunte care ies mai ales pe pielea unor oameni roșcați (mai ales pe obraz)?
152. zbîrcituri (pe obraz), *sg.* Pielea de pe obrazul oamenilor bătrîni nu mai este netedă; zici că are multe...?
153. nas, *pl.* (INDIC.).
154. nare, *pl.* (INDIC.).
155. (ii) curge (nasul) (*ind. prez. 3*). Cînd un om e răcit, ce zici că-i face nasul? (GEST)
156. batistă, *pl.* (INDIC.).
157. miroș (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci cînd duci o floare la nas și faci așa? (GEST).
158. miroscam (*imperf. 1–3*).
159. nu mirosi! (*imper. neg. 2,5*).
160. să mirease (*conj. prez. 3*).
161. vombez (*ind. prez. 1–6*). Cînd o mîncare are gust rău, își vine greată și o dai afară pe gură, ce zici că faci?
162. mustață, *pl.* Cum îi spui la părul pe care îl lasă unii bărbăti să crească sub nas? (INDIC.).
163. faleă, *pl.* (INDIC.).

164. gură, *pl.* (INDIC.).
 165. cerul gurii (INDIC.).
 166. omușor. Cum îi ziceți la acela mic și roșu din fundul cerului gurii? (INDIC.).
 167. vorbese (*ind. prez. 1–6*). Cînd nu tăe, ce zici că fac? L
 168. să vorbească (*conj. prez. 3*).
 169. (vorbesc) tare. Cînd cineva n-aude prea bine, ca să te înțeleagă, cum trebuie să-i vorbești? (IMIT.).
 170. (vorbesc) încet. Cînd cineva n-aude bine și vorbești tare; dar cînd aude poți să-i vorbești și mai ...?
 171. peltic. Cum ziceți că este omul care vorbește în vînful limbii? (IMIT.).
 172. tae (*ind. prez. 1–6*). Cînd omul nu vorbește, ce zici că face?
 173. nu tăcea! (*imper. neg. 2, 5*).
 174. să tae (*conj. prez. 1–6*).
 175. spun (*ind. prez. 1–6*). La școală, învățătorul scoate copilul, după ce a învățat lectia (poezia), în fața clasei și el o ...? L
 176. spuneam (*imperf. 1–6*).
 177. spusei (*perf. s. 1–6*).
 178. nu spune! (*imper. neg. 2, 5*).
 179. să spun (*conj. prez. 1–6*).
 180. spunind (*ger.*).
 181. măneam (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci, în fiecare zi, cînd te asezi la masă la amiază, seara?
 182. mîneam (*imperf. 1–6*).
 183. mîneai (*perf. s. 1–6*).
 184. să mănece (*conj. prez. 3*).
 185. mîneind (*ger.*).
 186. măneacă! (*imper. 2, 5*).
 187. nu mîneacă! (*imper. neg. 2, 5*). L

188. mestecă (mîncare în gură) (*ind. prez. 1*) (IMIT.).
 189. îngihit (*ind. prez. 1–6*). Ce faci cu mîncarea după ce o mesteci în gură? (IMIT.).
 190. nu îngihî! (*imper. neg. 2, 5*).
 191. să îngihit (*conj. prez. 1–3*).
 192. tușeșe (*ind. prez. 1–6*) (IMIT.).
 193. tușeam (*imperf. 1–6*).
 194. tușii (*perf. s. 1–6*).
 195. am tușit (*perf. c. 1–6*).
 196. tușisem (*m.m.c. perf. 1–6*).
 197. voi tuși (*viit. 1–6*).
 198. să tușeșe (*conj. prez. 1–6*).
 199. să fi tușit (*conj. perf. 1*).
 200. aş tuși (*cond. prez. 1–6*).
 201. aş fi tușit (*cond. perf. 1*).
 202. tușește! (*imper. 2, 5*).
 203. nu tuși! (*imper. neg. 2, 5*).
 204. tușind (*ger.*).
 205. sughit (*ind. prez. 1–6*) (IMIT.).
 206. să sughit (*conj. prez. 1–6*).
 207. nu sughiță! (*imper. neg. 2, 5*).
 208. rîgii (*ind. prez. 1*) (IMIT.).
 209. strănut (*ind. prez. 1–3*) (IMIT.).
 210. mă îngraș (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că se întâmplă cu dumneata dacă mânânci bine și mult în fiecare zi și...? (GEST).
 211. mă îngräșam (*imperf. 1–6*).
 212. m-am îngrașat (*perf. c. 1*).
 213. mă voi îngrașa (*viitor 1–6*).
 214. să se îngrașe (*conj. prez. 3*).
 215. îngrașind (*ger.*).
 216. gras, *pl.* Cum zici că este omul acela? (GEST).
 217. grasa, *pl.* Dar o femeie?
 218. slab, (nu gras), *pl.* Un om care nu e gras (căruiua i se văd oasele), cum zici că e?

219. slabă, *pl.* Dar o femeie?
 220. slab (fără putere), *pl.* Cum îi spuneți omului care n-are putere să facă un lucru?
 221. mie, *pl.* Un om care nu e înalt, cum zici că e? (INDIC.).
 222. mică, *pl.* Dar o femeie?
 223. întreb (*ind. prez. 1–6*). Cînd vrei să știi cum îl cheamă pe un copil, ce faci ca să afli?
 224. să întrebe (*conj. prez. 3*).
 225. rîd (*ind. prez. 1–6*) (IMIT.).
 226. rideam (*imperf. 1–6*).
 227. să rîd (*conj. prez. 1–6*).
 228. gălagie. Copiii, cînd sunt mulți la un loc și vorbesc și strigă toti, fac mare...?
 229. strig (*ind. prez. 1–6*). Ce faci cînd vrei să te audă un om care este departe?
 230. șoptesc (*ind. prez. 1*). Cînd vorbesc așa (IMIT.), ce zici că fac?
 231. răgușește (*ind. prez. 3*). Ce zici că pătește omul cînd răcește și nu mai poate vorbi tare, i se face glasul slab și vorbește așa...? (IMIT.).
 232. răgușit, *pl.* Cum zici că este omul acela?
 233. mut, *pl.* Despre un om care, din naștere, nu poate vorbi, cum zici că e?
 234. mută, *pl.* Dar dacă e femeie?
 235. amușește (*ind. prez. 3*). Ce zici că i se întâmplă unui om cînd, dintr-o spaimă, ajunge de nu mai poate să vorbească?
 236. limbă, *pl.* (INDIC.).
 237. virful limbii (*gen.*) (INDIC.).
 238. ling (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci cînd iezi o bucată de zahăr în mină și faci așa...? (GEST).
 239. dinte, *pl.* (INDIC.).
 240. măsea, *pl.* (INDIC.).
 241. colț (de mășca), *pl.* Cînd ti s-a rupt o parte dintr-o mășea, ce zici că ți-a mai rămas din ea în gură?
 242. se umflă (falca) (*ind. prez. 3*). Cînd te doare măseaua și are puroi, ce se întâmplă cu falca? (GEST).
 243. umflu (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci cu bășica porcului cînd sufli în ea? (GEST).
 244. erut (*ind. prez. 1–3*), D. Ziceți vorba erut?; la ce ziceți?
 245. să erut (*conj. prez. 1–3*).
 246. strungăreată (la dinti), *pl.* Cum îi ziceți locului gol pe care îl arc cineva, din naștere, între dintii dinainte? (INDIC.).
 247. seuip (*ind. prez. 1–6*) (GEST).
 248. să seuipe (*conj. prez. 3*).
 249. seuipind (*ger.*).
 250. gingie, *pl.* (INDIC.).
 251. stirb, *pl.* Cum spui că-i omul căruia i-au căzut căjuile dinti?
 252. stirbă, *pl.* Dar dacă e femeie?
 253. buză, *pl.* (INDIC.).
 254. buzat, *pl.* Cum spui că-i omul care are buze mari?
 255. buzată, *pl.* Dar dacă e femeie?
 256. zăbale (la gură), sg. Cum le spuneți la bubulițele albicioase care ies la cîte un om în colțul gurii? (INDIC.).
 257. barbă, *pl.* Cum îi ziceți la părul care crește la bărbați pe obraz?

258. bărbie¹, pl. Cum îi spui la partea osoasă, de jos, a feței? (INDIC.).
259. bărbie², pl. Dar la partea cărnoasă care atîrnă sub falca de jos? (INDIC.).
260. se bărbierește (ind. prez. 3). Ce face bărbatul cînd îi crește barba și vrea să-o dea jos? (IMIT.).
261. să se bărbierească (conj. prez. 3).
262. bărbier, pl. Cum îi zice omului la care te duci să te...? (se va folosi răspunsul de la întrebarea precedentă).
263. brici, pl. Cum îi zici la acela, ca un cutit, cu care te razi (te bărbierești)?
264. areer, pl. Cum îi spuneți la piatra pe care se ascute briiciul?
265. spîn, pl. Cum zici că este un bărbat căruia nu-i crește păr pe față?
266. fluier (cu buzele un cîntec) (ind. prez. 1) (GEST).
267. fluier (din degete) (ind. prez. 1) (GEST).
268. gît, pl. Cum îi zice la partea asta (INDIC.) care leagă capul de trup?
269. grumaz, pl., D. Zicetă grumaz? La ce spuneți?
270. gușă, pl. Cum îi spui la umflătura care se face la unii oameni la gît (grumaz)? (GEST).
271. amigdale, sg. Cum le zicetă la cele două umflături din gît care, dacă răcești, te dor, și cîteodată trebuie să te duci la doctor să îți le scoată?
272. mărul lui Adam (INDIC.).

273. esofag, pl. Din gură, cînd o înghiți, prin ce trece mîncarea în jos? (GEST).
274. ceafă, pl. (INDIC.).
275. piele, pl. (INDIC.).
276. aluniță, pl. Cum zicetă la acela negru, pe care îl au unii oameni, din naștere, pe obraz?
277. neg, pl. Cum îi zicetă la bubuliță aceea mică și tare, care se face mai ales pe mînă și care, dacă o tai, crește din nou cum a fost (la unii li se face pe față sau pe nas)?
278. rîie. Ce zici că are copilul, mai ales între degete, cînd îl mânîncă pielea tare și se scarpină. (Ca să-i treacă, îl ungî cu pucioasă.).
279. mă scarpin (ind. prez. 1–3) (GEST).
280. pișe (ind. prez. 1–6) (GEST).
281. simt (ind. prez. 1–6). Cînd te pișcă (ciupește etc.) cineva, zici că te doare; de unde știi că te doare?
282. să simt (conj. prez. 1–3).
283. mușchi (la mină), pl. (INDIC.).
284. os, pl. Dacă te tai adînc cu cutițul la deget, ajungi pînă la...?
285. măduvă. Cum îi spuneți la aceea moale și alburie care este înăuntrul unui os, cînd îl spargi?
286. carne. Ce are omul pe oase? (INDIC.).
287. sânge. Cînd te tai la un deget, ce curge din el?
288. vine, sg. Cum le spui la astea (INDIC.) prin care curge sîngelul omului?

289. piept, pl. (INDIC.).
290. furca pieptului. Cum numiți osul acesta (INDIC.) de care săint prinse coastele?
291. plămîni, sg. Cum le zici la aceia din pieptul omului în care intră aerul atunci cînd omul răsuflă? (GEST).
292. tuberculoză. Ce boală zici că are omul pe care îl doare în piept, tușește și scuipă sînge?
293. tuberculos, pl. Cum zici că este omul care are boala asta?
294. tuberculoasă, pl. Dar dacă e femeie?
295. astmă. Ce boală are omul care suflă greu și se îneacă?
296. coastă, pl. Cum le spui la oasele acestea? (INDIC.) (atunci cînd ești slab se văd prin piele și le poți număra).
297. junghii, pl. Dacă ești răcit, cînd te doare, te ține și parcă te întepătă ceva mereu între coaste, ce zici că ai?
298. inimă, pl. (INDIC.).
299. suspin (ind. prez. 1–6). Ce zici că face copilul cînd plînge, îl îneacă plînsul și face aşa? (IMIT.).
300. bătaie de inimă. Ce boală zici că are un om atuncii cînd obosește (ostenește) repede și inima îi face aşa ...? (GEST).
301. țită, pl. Din ce suge copilul laptele de la mamă?
302. spate. Cum îi zici la toată partea asta dindărât, de la ceafă în jos? (INDIC.).
303. omoplat, pl. Cum îi spui la osul acesta lat de la umăr? (INDIC.).
304. șale. Ce zici că te dor cînd stai mult aplecat la secerat? (INDIC.).
305. sudoare, pl. Ce zici cîte-ți picură de pe frunte vară, cînd e cald și muncești din greu?
306. asud (ind. prez. 1–3). Ce zici că face un om atunci cînd muncește din greu și i se udă cămașa în spate?
307. să asude (conj. prez. 3).
308. șira spinării (INDIC.).
309. cocașă, pl. Ce i se face în spate omului care și-a rupt șira spinării (ori care e bătrîn)? (INDIC.).
310. cocoșat, pl. Cum îi zici omului care are o umflătură de asta?
311. stomac, pl. În ce ajunge mîncarea îndată după ce o înghiți?
312. pîntece. Cum îi zici, la om, la partea asta, de la piept pînă la picioare? (INDIC.).
313. mațe, sg. Mîncarea din stomac, în ce trece... săint lungi și subțiri?
314. constipat, pl. Cum zici că e copilul care nu „iese afară” mai multe zile la rînd?
315. burie, pl. Ce taie moașta la copilul mic, cînd se naște? (INDIC.).
316. vîntre, D. Zicetă vîntre?; la ce spuneți?
317. flămînd, pl. Un om cînd nu e sătul, cînd n-a mîncat de mult, zici că-i ...?
318. flămîndă, pl. Dar o femeie cum zici că e?
319. chiorăie (mațele) (ind. prez. 6). Ce zici că fac mațele cînd ești flămînd, de se audă ceva?

320. **fiere.** Cum îi spuneți la bășica aceea care-i înăuntrul omului și care-i plină cu o ajă galben-verzuie și amară?
321. **ficat,** *pl.* Aici, înăuntru (GEST), pe ce stă prinsă bășica asta?
322. **rinichi,** *pl.* Aici înăuntru (INDIC.) ce are omul ... de-a dreapta și de-a stînga șirei spinării ... seamănă cu două boabe de fasole, dar sunt mai mari?
323. **mînă,** *pl.* (INDIC. de la umăr la degete).
324. **mi-am scrîntit o mînă** (*perf. c. 1*). Cînd cazi pe mînă și osul nu se rupe, dar ti se umflă încheietura și te doare, ce zici că ai pătit?
325. **stîngaci,** *pl.* Cum zici că e un om care poate să lucreze numai cu mîna asta? (INDIC.).
326. **stîngacee,** *pl.* Dar dacă e femeie?
327. **ciung,** *pl.* Cum spuneți că este omul care nu are o mînă?
328. **ciungă,** *pl.* Dar dacă e femeie?
329. **subsuoară,** *pl.* (INDIC.).
330. **cot** (la mînă), *pl.* (INDIC.).
331. **umăr,** *pl.* (INDIC.).
332. **pîmn,** *pl.* (GEST).
333. **palmă,** *pl.* Cum îi spuneți la partea dinăuntrul mînii, de la vîrful degetelor pînă la încheietură? (INDIC.).
334. **podul palmei,** *pl.* (INDIC.).
335. **iau** (*ind. prez. 1–6*). Dacă eu îți dau d-tale ceva, dumneata ce faci? (GEST).
336. **luam** (*imperf. 1–6*).

337. **luai** (*perf. s. 1–6*).
338. **luasem** (*m. m. c. perf. 1–6*).
339. **să iau** (*conj. prez. 1–6*).
340. **ia!** (*imper. 2, 5*).
341. **nu lua!** (*imper. neg. 2, 5*).
342. **luînd** (*ger.*).
343. **țin** (*ind. prez. 1–6*). Cînd mergi pe drum cu un copil mic, ca să nu fugă de lîngă tine îl iei de mînă și îl ...? (GEST).
344. **țineam** (*imperf. 1–6*).
345. **ținui** (*perf. s. 1–6*).
346. **am ținut** (*perf. c. 1–6*).
347. **ținusem** (*m. m. c. perf. 1–6*).
348. **voi ține** (*vit. 1–6*).
349. **să țină** (*conj. prez. 1–6*).
350. **să fi ținut** (*conj. perf. 1*).
351. **aș ține** (*cond. prez. 1–6*).
352. **aș fi ținut** (*cond. perf. 1*).
353. **ține!** (*imper. 2, 5*).
354. **nu ține!** (*imper. neg. 2, 5*).
355. **ținînd** (*ger.*).
356. **arune** (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci cînd ... (GEST) cu o piatră sau cu un lemn după un ciine care fuge?
357. **lovesc** (*ind. prez. 1–6*). Cînd ai o bîtă (băt, ciomag) în mînă și dai cu ea într-un ciine, ce zici că-i faci?
358. **să loveaseă** (*conj. prez. 3*).
359. **mă doare** (*ind. prez. 1*). Dacă ai o bubă la mînă și cineva te strînge de mînă, zici: „nu mă strînge tare, că pe mine mă ...”?
360. **să mă doară** (*conj. prez. 1*).
361. **rabd** (*ind. prez. 1–6*). Cînd ești boala greu și ai dureri, dacă nu poți să te ții, te

- vaiți, dar dacă ești mai tare din fire taci și ...?
362. **să rabde** (*conj. prez. 3*).
363. **deget,** *pl.* (INDIC.).
364. **arăt** (cu degetul) (*ind. prez. 1–6*) (GEST).
365. **să arăt** (*conj. prez. 1–3*).
366. **unghie,** *pl.* (INDIC.).
367. **mănuși, sg.** Ce pui iarna în mîini ca să te aperi de frig?
368. **degeră** (degetele de frig) (*ind. prez. 6*). Iarna, dacă stai mult în frig și n-ai mănuși, ce zici că ti se întîmplă cu degetele de ti se umflă și te dor?
369. **atîț¹** (*focul*) (*ind. prez. 1*). *ancâlchi!* Ce zici că faci cînd ai tăciuni și pui peste ei paie, surcele și pe urmă ...? (GEST).
370. **atîț²** (*focul*) (*ind. prez. 1*). Dar, cînd focul nu arde bine, ce zici că faci cînd suflă în el ca să ardă cu flăcări?
371. **să atîțe** (*conj. prez. 3*).
372. **mă încalezesc** (*ind. prez. 1–6*). Cînd îi-e frig și stai lîngă foc, ce zici că faci? (GEST).
373. **pipăi** (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci cînd, cu vîrful degetelor, încerci un lucru să vezi dacă-i aspru, moale? (GEST).
374. **bijbii** (pe întuneric) (*ind. prez. 1*). Ce zici că faci noaptea cînd e întuneric tare și cauți ceva prin casă?
375. **neted.** Cum zici că e ceva care nu are adîncituri sau ridicături, cînd dai cu mîna, și simți că este la fel peste tot?
376. **netezese** (*ind. prez. 1*). Cînd vrei să serii pe o foaie de
- hîrtie mototolită (botiță etc.), ce zici că faci cu mîna ... (GEST) ca să poti scrie?
377. **picioară,** *pl.* (INDIC.).
378. **umblu** (*ind. prez. 1–6*). Copilul după ce stă în picioare, cînd are cam un an, începe să ...? (eventual, direct).
379. **șold,** *pl.* (INDIC.).
380. **șchiop,** *pl.* Cum zici că e un om care a pătit ceva la un picior și merge așa? (IMIT.).
381. **șchiopătez** (*ind. prez. 1–6*). Dacă te-ai lovit rău la un picior și cînd calcii pe el te doare, ce faci atunci cînd mergi? (IMIT.).
382. **să șchiopăteze** (*conj. prez. 3*).
383. **pedestru,** *pl.*, D. Ziceti *pedestru?*; la ce spuneți?
384. **pedeastră,** *pl.* Dar dacă e femeie?
385. **(merg) repede.** Cînd te grăbești, cum zici că mergi?
386. **(merg) îneet.** Dar, cînd nu mergi repede (se folosește răspunsul de la întrebarea 385), cum zici că mergi?
387. **pas,** *pl.* Ce este de aici ... pînă aici, cînd faci o dată așa? (GEST).
388. **genunchi,** *pl.* (INDIC.).
389. **rotulă** (la genunchi), *pl.* (INDIC.).
390. **îngenunchez** (*ind. prez. 1–6*) (GEST).
391. **îngenuncheam** (*imperf. 1–6*).
392. **să îngenuncheze** (*conj. prez. 3*).
393. **stă pe vine** (*ind. prez. 3*) (IMIT.).
394. **fluierul piciorului,** *pl.* Cum zici la osul acesta dinainte, *arici* *câlam*

- de aici (INDIC.) de la genunchi pînă la gleznă?
395. **pulpa piciorului**, *pl.* Dar la partea asta cănoasă (INDIC.) dintre genunchi și glezna?
396. **coapsă**, *pl.* Dar la partea asta tot cănoasă (INDIC.) dintre genunchi și șold?
397. **talpă**, *pl.* Cum îi zici la partea asta a piciorului (INDIC.) pe care calcă omul?
398. **căleșii**, *pl.* (INDIC.).
399. **gleznă**, *pl.* Cum îi zici la partea astă a piciorului (INDIC.) de unde îl poți mișca?
400. **ouăle pieoarelor**, *sg.* (INDIC.).
401. **mă încalț** (*ind. prez. 1–6*). Dimineața, cînd pui în picioare bocancii sau opincile, ce zici că faci?
402. **să se încalțe** (*conj. prez. 3*).
403. **mă descalț** (*ind. prez. 1–6*). Seară, cînd dai jos din picioare bocancii sau opincile, ce zici că faci?
404. **să se descalțe** (*conj. prez. 3*).
405. **mă dezbrae** (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci seara, înainte de culcare, cînd îți scoți hainele de pe dumneata? (GEST).
406. **să se dezbrace** (*conj. prez. 3*).
407. **dorm** (*ind. prez. 1–6*). Ziua omul lucrează; noaptea se culcă, închide ochii și ...?
408. **dormeam** (*imperf. 1–6*).
409. **dormii** (*perf. s. 1–6*).
410. **am dormit** (*perf. c. 1*).
411. **dormisem** (*m. m. c. perf. 1–6*).
412. **voi dormi** (*viit. 1–6*).
413. **să dorm** (*conj. prez. 1–6*).

414. **să fi dormit** (*conj. perf. 1*).
415. **aș dormi** (*cond. prez. 1–6*).
416. **aș fi dormit** (*cond. perf. 1*).
417. **dormi!** (*imper. 2, 5*).
418. **nu dormi!** (*imper. neg. 2, 5*).
419. **dormind** (*ger.*).
420. **visez** (*ind. prez. 1–6*). Cînd dormi și îți se pare că mergi cu trenul sau că ești în tîrg sau la cîmp, ori că te certi cu cineva, ce zici că faci?
421. **visam** (*imperf. 1–6*).
422. **visai** (*perf. s. 1–6*).
423. **am visat** (*perf. c. 1*).
424. **să viseze** (*conj. prez. 3*).
425. **bolnav**, *pl.* Cum zici că e omul pe care îl doare ceva și zace în pat?
426. **bolnavă**, *pl.* Dar dacă e femeie?
427. **bolnăvieios**, *pl.* Cum zici că este omul care nu-i chiar sănătos și se îmbolnăvește ușor și des?
428. **bolnăvioasă**, *pl.* Dar dacă e femeie?
429. **medie**, *pl.* Cînd ești bolnav, la cine te duci să te vadă și să-ți spună ce boală ai?
430. **vaccin**. Ce face doctorul copiilor mici, la mînă (GEST), ca să nu se îmbolnăvească mai tîrziu?
431. **injecție**, *pl.* Dar cînd ești bolnav, doctorul te împunge în mînă (ori în picior) cu un ac, zici că-ți face o ...?
432. **spital**, *pl.* Cum îi zici la casa aceea mare, de la oraș (sau de la sat), unde oamenii greu bolnavi stau mai mult timp și sănătoși de doctori?
433. **dispensar**, *pl.* Dar la această din sat unde te duci la doctor?

434. **operatie**, *pl.* Ce zici că îți face doctorul cînd te doare ceva înăuntru și te taie?
435. **medicamente**, *sg.* Cînd ești bolnav, ce trebuie să iei ca să te faci bine? Te duci și le cumperi cu o hîrtie pe care îți-o dă doctorul.
436. **rețetă**, *pl.* Cum îi spui la hîrtia aceea pe care doctorul îți serie medicamentele pe care trebuie să le iei?
437. **farmacie**, *pl.* De unde cumperi medicamentele?
438. **farmacist**, *pl.* Cum se cheamă cel care vinde medicamente (vezi întrebarea anterioară)?
439. **pastile**, *sg.* Cum le ziceți la acelea mici și rotunde pe care le dă doctorul bolnavului să le înghită cu apă?
440. **febră**. Cînd cineva e bolnav rău, îi arde tot trupul și-i roșu la față, ce zici că are?
441. **aiurează** (*ind. prez. 3*). Ce zici că face un om cînd e greu bolnav, nu mai știe de el și vorbește fel de fel de lureruri fără înțeles?
442. **guturai**. Cînd ai răcit și-ți curge mereu nasul, ce zici că ai?
443. **vârsat**. Ce boală au copiii cînd le ies pe față băsiuțe multe și care, după ce treac, lasă semne pe toată viață?
444. **tifos**. Cum îi ziceți la boala grea, de care zace omul multă vreme și, dacă se face bine, de obicei îi cade părul?
445. **diaree**. De ce boală zici că suferă omul cînd îl doare burta (foalele etc.) și trebuie să „iasă afară” merdu?
446. **hernie**. Ce boală zici că are omul cînd a ridicat o greutate mare și i s-au lăsat mâtele în jos...? (GEST).
447. **peritoneu**. Cum îi zici la pieleță aceea care se rupe, de se lasă mâtele în jos?
448. **vătămat**, *pl.* Cum zici că omul căruia i s-au lăsat mâtele în jos (GEST) pentru că a ridicat o greutate mare?
449. **varice**. Ce boală zici că are femeia cînd i se umflă vinele de la pulpa piciorului și-i ies în afară?
450. **turbare**. Ce boală au cîinii cînd le curg balele, au ochii roșii și trebuie să te ferești de ei ca să nu te muște?
451. **furuncul**, *pl.* Cum îi zici umflăturii (se face de obicei după gît), roșie la început, care te doare, coace, apoi sparge?
452. **puroi**. Ce curge din buboi cînd se sparge?
453. **uimă**. Cum spui la umflătura mare care se face, uneori, la oameni la subsuoară, doare și e tare cînd o pipăi?
454. **sănătos**, *pl.* Cum zici că e omul care nu are nici o boală?
455. **sănătoasă**, *pl.* Dar dacă e femeie?
456. **schilod**, *pl.* Cum zici că este omul care are mîinile sau picioarele înțepenite ori strîmbe din naștere?
457. **schiloadă**, *pl.* Dar dacă e femeie?
458. **reumatism**. Ce boală zici că are omul cînd îl dor oasele la încheieturi, mai ales pe vreme ploioasă?
459. **gem** (*ind. prez. 1–6*). Cînd

467. cineva este bolnav, zace în pat și face aşa ... (IMIT.). Ce zici că face?
468. ameteală, pl. Când îți vine rău și tă se face negru în fața ochilor, de parcă se învîrte pămîntul cu tine, ce zici că ai?
469. epilepsie. Ce boală zici că are omul care își pierde din cind în cind firea, cade jos, începe să miște din mîini, din picioare și face spumă la gură? Ca să-și vină în fire, trebuie să-l strîngi de degetul mic.
470. leșin (ind. prez. 1-3). Ce zici că pătește omul cind i se face rău (de căldură mare ori de foame), cade jos, de nu mai știe de el, și se face bine dacă îl stropești cu apă rece sau îi dai cu oțet pe la nas?
471. nebun, pl. Cum zici că este un om care nu-și dă seama ce face și ce vorbește ... (GEST) (uneori trebuie să-l legi, să nu facă rău)?

2. FAMILIA

(RUDE, NAȘTERE, CĂSĂTORIE, MOARTE)

472. frate, pl. Ce zici că-i sunt — eu un cuvînt — tata și mama?
473. părinți, sg. Ce zici că sunt între ei băieții născuți din aceiași părinți?
474. frăține, pl., D. Zicetăi frăține? ; la ce zicetăi?
475. frate(le)-meu. Dacă fratele d-tale a făcut ceva și eu te întreb: „cine a făcut cutare lucru?”, d-ta cum răspunzi?
476. soră, pl. Dacă din aceiași părinți s-au născut o fată și un băiat, ce-i este fata băiatului?
477. soră! (voc.). Cind fratele vrea să-o cheme, fără să-i spună pe nume, cum o strigă?
478. sora mea. Dacă sora d-tale a făcut ceva și eu te întreb: „cine a făcut cutare lucru?”, d-ta cum răspunzi?
479. familie, pl. Cum le ziceți cu un cuvînt la toți cei care de obicei trăiesc împreună într-o casă, (părinții și copiii la un loc)?

480. unchi, pl. Ce zici că-ți este fiile tatălui sau al mamei?
481. mătușă, pl. Ce zici că-ți este soia tatălui sau a mamei?
482. mătușă! (voc.). Cum o strigi cind vrei să-o chemi?
483. unchi, pl. Ce-ți este bărbatul mătușii?
484. mătușă, pl. Ce-ți este nevesta unchiului (se va folosi răspunsul de la întrebarea 480).
485. bunic, pl. Ce zici că-ți este tatăl tatălui d-tale?
486. moș (om bătrân), pl. Cum îi spui unui om care a trecut de 70 de ani?
487. babă, pl. Dar unei femei?
488. bunieă, pl. Ce zici că-ți este mama mamei d-tale?
489. bunieă! (voc.). Cum o strigi, cind vrei să-o chemi, fără să-i spui pe nume?
490. bărbat (soț), pl. Ce zice femeia că-i este cel cu care s-a măritat?
491. bărbate! (voc.). Cum îl strigă femeia, cind îl cheamă, fără să-i zică pe nume?
492. soție, pl. Ce-i este unui bărbat aceea cu care s-a însurat el?
493. nepot, pl. Dacă ai o fată, ce zici că îți este copilul ei?
494. nepoate! (voc.). Cind îl strigi, cum îl chemi fără să-i spui pe nume?
495. nepoată, pl. Dacă ai un băiat, ce zici că îți este fata lui?
496. veri, sg. Dacă noi suntem frați, copiii noștri ce sunt între ei?
497. vere! (voc.). Cind îl strigi să vină, cum îl chemi fără să-i spui pe nume?
498. veri primari. Ce fel de veri zici că sunt între ei copiii a doi frați sau a două surori?
499. vere, sg. Dar dacă copiii a doi frați sunt fete, ce zici că sunt între ele?
500. veri al doilea, sg. Dacă doi oameni sunt veri buni, ce sunt copiii lor între ei?
501. vere de-a doilea, sg. Dar dacă sunt fete?
502. neam, pl. Ce zici că sunt între ei verii, unchii, mătușile ...?
503. tînăr, pl. Cum este un om care nu e în vîrstă, care nu are mulți ani?
504. tînără, pl. Dar o femeie?
505. tinerețe. Cind un bătrân îți povestește cum a petrecut cind era tînăr, zici că îți povestește cum a dus-o în...?
506. bătrân, pl. Cum zici că-i un om care nu mai este tînăr?
507. bătrînă, pl. Dar, dacă-i femeie, cum zici că este?
508. bătrînețe. Cind treci de 70—80 de ani, de-abia mai mergi, zici că ai ajuns la ...?
509. copil, pl. Cum îi spui la acela mic pe care îl naște femeia?
510. fată, pl. Dacă-i parte femeiască, cum îi spui?
511. fetiță, pl. La o fată pînă la 7(8) ani, cum îi spui?
512. fetișeană, pl. Dar la una între 8(10) și 16 ani?
513. fată mare, pl. Dar la una peste 16 ani?
514. copilă, pl., D. Zicetăi copilă? ; la ce spuneți?

515. băiat, *pl.* Dar, dacă-i de parte bărbătească, cum îi spui?
516. băiețel, *pl.* La un băiat pînă la 7(8) ani cum îi spui?
517. băiețandru, *pl.* Dar la unul între 7(8) și 18 ani?
518. flăcău, *pl.* Dar la cel care are peste 18 ani?
519. copil din flori. Cum îi zice la acela născut de o fată nemăritată?
520. frumos, *pl.* Un copil care nu-i urit, zici că e ...?
521. frumoasă, *pl.* Dar o fată care nu-i urită, cum zici că e?
522. oameni, *sg.* Caii, vacile, zici că-s vite ... dar noi ce zici că sătem?
523. femei, *sg.* Oamenii la un loc sănt bărbați și ...?
524. (femeie) însărcinată. O femeie care așteaptă să aibă un copil, cum zici că este? (GEST).
525. (femeia) naște (*ind. prez. 3*). Si după nouă luni ce zici că face?
526. (femeie) stearpă, *pl.* Cum zici că-i femeia care nu poate rămîne însărcinată (se va folosi răspunsul de la întrebarea 524)?
527. placenta. În ce e învelit copilul înainte de a se naște?
528. (copilul) suge (*ind. prez. 3*). Ce zici că face copilul cînd îl tine mama la piept și-i dă tită în gură? (IMIT).
529. (copilul) tresare (din somn) (*ind. prez. 3*). Ce zici că face copilul noaptea, cînd doarme și visează ceva urit? (IMIT).

530. (copilul) merge de-a bușilea (*ind. prez. 3*). Ce ziceți că face copilul cînd e mie și merge în mîini și în picioare?
531. fug (*ind. prez. 1–6*). Cînd cineva aleargă repede, repede, ca să nu-l prindă altul din urmă, ce zici că face?
532. fugeam (*imperf. 1–6*).
533. fugii (*perf. s. 1–6*).
534. am fugit (*perf. c. 1–6*).
535. fugisem (*m. m. c. perf. 1–6*).
536. voi fugi (*viit. 1–6*).
537. să fug (*conj. prez. 1–6*).
538. să fi fugit (*conj. perf. 1*).
539. aş fugi (*cond. prez. 1–6*).
540. aş fi fugit (*cond. perf. 1*).
541. fugi! (*imper. 2, 5*).
542. nu fugi! (*imper. neg. 2, 5*).
543. fugind (*ger.*).
544. gemeni. Cînd o femeie naște doi copii odată, cum zici că sănt copiii?
545. moașă, *pl.* Cum se numește femeia care ajută la naștere și-i taie copilului buricul?
546. doică, *pl.* Cum zici femeiei care alăptează un copil pe care nu l-a născut ea?
547. botez (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că face popa cu copilul după ce se naște?
548. nașă, *pl.* Cum îi ziceti femeiei care ține copilul în brațe la botez (și-i pune numele)?
549. nașă! (*voc.*). Cum o strigi cînd o chemi fără să-i zici pe nume?
550. naș, *pl.* Dar bărbatul ei ce zici că este?
551. nun, *pl.* Ce este bărbatul în ziua cînd cunună doi tineri?

552. nună, *pl.* Dar femeia?
553. fin, *pl.* Ce-i este nașului cel pe care l-a botezat?
554. fină, *pl.* Ce-i este nașului cea pe care a botezat-o?
555. fină! (*voc.*). Cum o strigi, cînd vrei să-o chemi, fără să-i zici pe nume?
556. fin, *pl.* Ce-i este nunului cel pe care l-a cununat?
557. fină, *pl.* Dar femeia?
558. cumătru, *pl.* Cum îi zici omului care îi-a botezat copilul?
559. cumetre! (*voc.*). Cînd vrei să-l strigi, cum îl chemi, fără să-i spui pe nume?
560. cumătră, *pl.* Dar femeiei care îi-a botezat copilul?
561. cumătră! (*voc.*). Cînd vrei să-o strigi, fără să-i spui pe nume, cum o chemi?
562. înfăș (*ind. prez. 1–6*). Cînd legi cu o fașă un copil mic în scutece, ce zici că-i faci?
563. să înfășe (*conj. prez. 3*).
564. leagăn, *pl.* În ce culci copilul cînd e mic, ca să adoarmă mai repede? (FOTO).
565. leagăn (*ind. prez. 1–6*). Ce faci cu copilul mic ca să adoarmă în leagăn? (GEST).
566. să legene (*conj. prez. 3*).
567. cer (*ind. prez. 1–6*). Dacă îți trebuie un lucru, te duci la vecin și ce faci ca să îl dea?
568. ceream (*imperf. 1–6*).
569. cerui (*perf. s. 1–6*).
570. am cerut (*perf. c. 1*).
571. cerind (*ger.*).
572. să cer (*conj. prez. 1–6*).
573. peștor, *pl.* Cum îi ziceti la acela care vine la părinti și cere o fată în căsătorie nu pentru el, ci pentru altcineva?
574. pește (*ind. prez. 1*). Ce zici că face el atunci?
575. cununie, *pl.* Cum se cheamă slujba care se face la biserică cînd se căsătoresc doi tineri?
576. nuntă, *pl.* Cînd flăcăul se însoară sau cînd fata se mărită, ce fac părinții lor?
577. logodnă. Cum zici la petrecerea cînd tinerii schimbă inelele și hotărâsc ziua nuntii?
578. nuntași, *sg.* Cum le zici la un loc oamenilor care vin și petrec la nuntă?
579. beau (*ind. prez. 1–6*). Ce faci cînd îi-e sete?
580. beam (*imperf. 1–6*).
581. băui (*perf. s. 1–6*).
582. am băut (*perf. c. 1*).
583. să bea (*conj. prez. 3*).
584. bînd (*ger.*).
585. mă îmbăt (*ind. prez. 1–6*). Ce se întimplă cu un om care bea prea mult și ajunge de nu mai știe ce face?
586. beat, *pl.* Cum zici că e omul care a băut mult, de nu se mai poate ține pe picioare?
587. beată, *pl.* Dar dacă e femeie?
588. cherchelit, *pl...* dar unui om care nu e chiar beat ... a băut și el cam multișor și începe să-i se „dezlege” limba, să fie vesel, să cînte ... cum zici că e?
589. betiv, *pl.* Cum zici că e omul căruia îi place să bea des și peste măsură?
590. betivă, *pl.* Dar dacă e femeie?

591. **sete**. După ce măñinci ceva sărat, bei multă apă pentru că ti-e ... ?
592. **judecată**. Cînd nu te poți înțelege cu cineva, mergi la tribunal și-l dai în ... ?
593. **judecător**, *pl.* Ce-i acela care face dreptate la tribunal?
594. **martor**, *pl.* Dacă dai pe cineva în judecată îți iezi doi, trei oameni din sat ca să spună ce s-a întîmplat și cine e vinovat. Ce zici că sunt ei?
595. **jur** (*ind. prez. 1–6*). Cînd ești chemat la tribunal ca martor, ce te pune judecătorul să faci înainte de a spune adevarul?
596. **să jure** (*conj. prez. 3*).
597. **joc** (*ind. prez. 1–6*). Ce fac tinerii la horă (la joc)? (GEST).
598. **să joace** (*conj. prez. 3*).
599. **cînt** (*ind. prez. 1–6*). Cînd fac aşa (IMIT.), ce zici că fac?
600. **cîntam** (*imperf. 1–6*).
601. **cîntai** (*perf. s. 1–6*).
602. **am cîntat** (*perf. c. 1–6*).
603. **cîntasem** (*m. m. c. perf. 1–6*).
604. **voi cînta** (*viit. 1–6*).
605. **să cînt** (*conj. prez. 1–6*).
606. **să fi cîntat** (*conj. perf. 1*).
607. **aș cînta** (*cond. prez. 1–6*).
608. **aș fi cîntat** (*cond. perf. 1*).
609. **cîntă!** (*imper. 2, 5*).
610. **nu cîntă!** (*imper. neg. 2, 5*).
611. **cîntind** (*ger.*).
612. **chiuie** (*ind. prez. 3*). Cînd la nuntă (la horă, la joc etc.) cineva face aşa (IMIT.), ce zici că face?

613. **mire**, *pl.* Ce zici că-i tînărul în ziua nunții?
614. **mireasă**, *pl.* Dar fata?
615. **nevastă**, *pl.* Cum îi zici unei femei tinere, măritată de curînd?
616. **ginere**, *pl.* Ce zic părinții că le este bărbatul cu care s-a măritat fata lor?
617. **noră**, *pl.* Dacă ai un băiat însurat, ce zici că și-e d-tale nevasta lui?
618. **socru**, *pl.* Unui bărbat însurat, ce-i este tatăl nevestei lui?
619. **socrule!** (*voc.*). Cînd vrei să îl chemi, cum îi zici fără să-i spui pe nume?
620. **soacră**, *pl.* Ce-i este unui bărbat mama femeii cu care s-a însurat?
621. **soacră!** (*voc.*). Cînd o chemi, cum o strigi?
622. **cumnat¹**, *pl.* Fratele soției dumitale ce-ți este?
623. **cumnați²**, *sg.* Ce sint între ei doi bărbăți căsătoriți cu două surori?
624. **cumnat³**, *pl.* Ce-ți este bărbatul surorii dumitale?
625. **cumnate!** (*voc.*). Cînd îl chemi, cum îl strigi fără să-i spui pe nume?
626. **cumnate**, *sg.* Ce sint între ele soțile a doi frați?
627. **cuseru**, *pl.* Ce-ți este tatăl ginerelui sau al nurorii dumitale?
628. **cusere!** (*voc.*). Cînd îl chemi, cum zici?
629. **cuseră**, *pl.* Ce-ți este mama ginerelui sau a nurorii dumitale?
630. **muiere**, *pl.* D. Zicetă vorba muiere?; la ce zicetă?

631. **văduv¹**, *pl.* Cum zici că a rămas omul căruia i-a murit nevasta?
632. **văduv²**, *pl.* Dar cel care s-a despărțit de ea?
633. **văduvă¹**, *pl.* Dar dacă unei femei i-a murit bărbatul cum ziceți că a rămas?
634. **văduvă²**, *pl.* Dar dacă o femeie s-a despărțit de bărbatul ei?
635. (am luat nevastă) **de-al doilea**. Dacă mi-a murit nevasta și mă însor din nou, ce fel de nevastă zici că am?
636. (s-a însurat) **a doua oară**. Dacă îi moare unui bărbat nevasta și după un timp se însoră din nou, a căta oară se însoră el?
637. **mor** (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că se întîmplă cu un om bătrân ori bolnav cînd nu mai răsuflă și nu-i mai bate inima?
638. **să mor** (*conj. prez. 1–3*).
639. **mort**, *pl.* Cum zici că este omul care nu mai are viață, și trebuie îngropat?
640. **moartă**, *pl.* Dar dacă e femeie?
641. **viu**, *pl.* Un om care nu e mort, cum zici că e?
642. **vie**, *pl.* Dar dacă e femeie?
643. **omor** (*ind. prez. 1–3*). Ce zici că-i face cineva unui om cînd îl pîndește și-i dă cu ceva în cap, de rămîne mort?
644. **să omoare** (*conj. prez. 3*).
645. **sieriu**, *pl.* După ce moare omul, în ce il pui, ca să-l îngropi?
646. **cimitir**, *pl.* Cum îi zicetă la locul unde sunt îngropați morții într-un sat?
647. **mormînt**, *pl.* Dar la locul acela dintr-un cimitir (se va folosi răspunsul de la întrebarea 646) unde e îngropat mortul și se pun flori deasupra?
648. **pămînt**. În ce sapi groapa?
649. **cruce**, *pl.* Cum îi spui la aceea de lemn ori de piatră (GEST) pe care o pui la capul morținului?
650. **biserică**, *pl.* Cum îi spui la casa, cu cruce în vîrf, unde face popa slujbă?
651. **postesc** (*ind. prez. 1*). Ce spui că faci cînd nu măñinci de dulce (de fruct)?

3. CASA

(PĂRȚILE CASEI, MOBILIER,
OBIECTE CASNICE)

652. **casă**, *pl.* În ce se adăpostesc și trăiesc oamenii?
653. **căsuță**, *pl.* Dar la una mai mică, făcută tot în sat, cum îi zici?
654. **perete**, *pl.* (INDIC.).
655. **cărămizi**, *sg.* Cum numești bucătăile roșii de pămînt ars din care se fac peretei casei?
656. **cărămidă nearsă**, *pl.* Dar cînd o folosești fără s-o mai bagi în foc cum îi zici?

657. **piatră**, *pl.* Afară de cărămidă, lemn și pămînt, din ce se mai fac peretii la casă?

658. **temelie**, *pl.* Cum îi zici la partea de jos a casei făcută, de obicei, din piatră?

659. **zidesc** (*ind. prez. 1*). Cînd pui piatră peste piatră sau cărămidă peste cărămidă ca să faci casă, zici că...?

660. **zid**, *pl.* Cum îi spui la acela pe care îl faci din cărămidă sau din piatră?

661. **schelă** (la zidărie)¹, *pl.* Cînd zidul se ridică, pe ce stau cei care zidesc o casă mai înaltă? (e făcută din lemn...).

662. **schelă**². La ce (mai) spuneti schelă?

663. **roabă**, *pl.* Cum îi zici la aceea cu o roată în față și pe care o împinge omul, cînd cară nisip, pămînt, pietre...?

664. **pridvor**, *pl.* Cum îi zici la acea parte din față casei care e acoperită, sprijinită pe stilpi și îngrădită? (Fig. 1)

Fig. 1

665. **prispă**, *pl.* Cum îi zici la ridicătura de pămînt care se face de-a lungul peretilor casei, adăpostită de streașină,

și care nu este îngrădită? (Fig. 2 a).

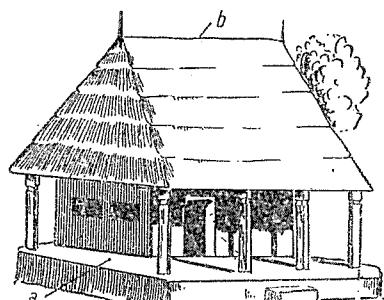

Fig. 2

666. **trepte**, *sg.* (Fig. 1 a).

667. **teneniese** (*ind. prez. 1*). Ce zici că face zidarul cînd, după ce a ridicat peretii casei, îi acoperă cu un amestec de nisip și var?

668. **tenuială**. Cum numești amestecul de var și nisip pe care zidarul îl pune și îl netezește pe peretii casei?

669. **cereuiese** (*ind. prez. 1*). Ce zici că faci cînd bați pe peretii casei de lemn lețurile ca să se prindă tenuiala, lutul?

670. **lipese** (*ind. prez. 1*). După ce-ai ridicat o casă de lemn amesteci lutul cu pleavă și, cînd îl arunci pe pereti, ce zici că faci? (GEST).

671. **muruiesc**¹ (*ind. prez. 1*). Ce zici că faci cu peretii casei, după ce au fost lipiți (se folosește răspunsul de la întrebarea 670) cînd îi dai cu lut amestecat cu baligă ca să iasă drepti?

672. **muruiesc**² (*ind. prez. 1*). Dar

cînd faci aşa (GEST) cu lut pe jos, ce zici că faci?

673. **curte**, *pl.* Cum îi spui la locul îngrădit din jurul casei (fără pomii), în care se găsesc grajdul, cotețul etc.?

674. **bătătură**, *pl.* Dar la locul din față casei?

675. **poartă**, *pl.* Ce trebuie să deschizi ca să poată intra carul în curte (se va folosi răspunsul de la întrebarea 673)?

676. **portiță**, *pl.* Dar dacă e mai mică? (prin ea intră numai oamenii).

677. **ușă**, *pl.* Pe unde intri în casă?

678. **închid** (ușă) (*ind. prez. 1–6*). După ce intri în casă, ce faci cu ușa? (GEST).

679. **deschid** (*ind. prez. 1–6*). Ce faci cu ușa cînd apesi pe clanță și o dai în lătură, ca să poți intra în casă? (GEST)

680. **lacăt**, *pl.* Cum îi spui la acesta (Fig. 3) pe care îl pui la o ladă (un cufăr), ea să nu umble nimeni?

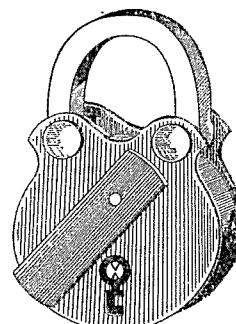

Fig. 3

681. **cheie**, *pl.* Cum zici la aceea cu care deschizi lacătul?

682. **încui** (ușă) (*ind. prez. 1–3*). Cînd pleci de acasă și învîrtești cheia în ușă (GEST), ce zici că faci?

683. **descui** (ușă) (*ind. prez. 1–3*). Cînd ușa casei e încuiată, ce faci cu cheia ca să poți intra înăuntru? (GEST).

684. **zăvor** (la ușă), *pl.* (Fig. 4,5 b).

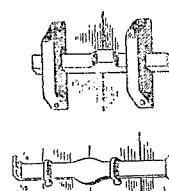

Fig. 4

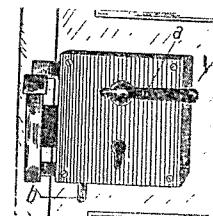

Fig. 5

685. **clanță**, *pl.* Pe ce rui mîna cînd deschizi ușa? (Fig. 5 a)

686. **tindă**, *pl.* Cum îi zici la prima încăpere a casei în care intri din curte sau din pridvor?

687. **ușă casei** (*gen.*). Cînd intri de afară în casă, a cui ușă o închizi?

688. **fereastră**, *pl.* (INDIC.).

689. **ochi** (de fereastră), *pl.* (INDIC.).

690. **perdea**, *pl.* Cum se cheamă lucata de pînză care se pune pe dinăuntru la fereastră, ca să fie casa mai frumoasă și să nu se vadă din afară în casă?

691. **chion** (la fereastră), *pl.* Dar, pe din afară, ce are fereastra ca să astupi atunci cînd vrei? (e făcut din scindură).

692. **pivniță**¹, *pl.* Cum îi spui la încăperea de sub casă, în care iji murăturile, vinul etc.?

693. pivniță², pl. Dar cînd e săpată în curte și nu-i zidită?
694. scară, pl. Cum îi spui la aceea de lemn pe care te urci în podul casei?
695. acoperiș, pl. Cum zici la partea de sus a casci, făcută din șindrilă (tablă, țiglă, stuf), ca să nu plouă înăuntru?
696. streașină, pl. Cum zici la partea de jos a acoperișului, unde se fac iarna sloii de gheăță?
697. creastă (la acoperișul casei), pl. (Fig. 1b și 2b).
698. jgheab, pl. Cum îi zici la acela de tablă sau de lemn, făcut de jur împrejurul streașinii, pentru a aduna apa de pe acoperiș?
699. eos, pl. Cum se chiamă acela făcut deasupra acoperișului și pe care ieșe funul?
700. căpriori (la acoperișul casei), sg. (Fig. 6 a).

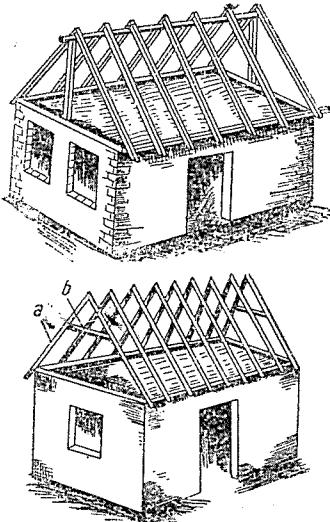

Fig. 6

701. chingă (la căpriori), pl. (Fig. 6b).
702. grindă (la casă), pl. Cum le zice la lemnile groase așezate de-a latul și deasupra pereților casei?
703. țigle, pl. Cum se numesc bucătările roșii din pămînt ars cu care se acoperă unele case? (Fig. 7).

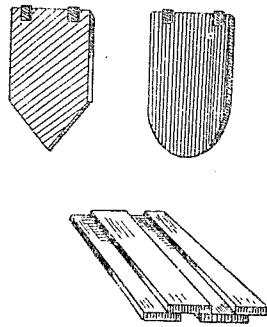

Fig. 7

704. olane, sg. Dar acelea așezate peste țiglă, pe coama casei, ca să nu plouă? (Fig. 8).

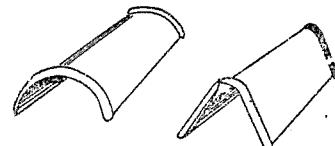

Fig. 8

705. leațuri, sg. Cum le ziceți la acelea de lemn, puse de-a curmezișul căpriorilor, pe care se aşază țiglele?

706. șindrile, sg. Cum le zici la scindurilele cu care se acoperă casele și care se imbuca una în-alta?

707. șică, sg. Dar la acelea care stau unele peste altele ca solzii pe pești?

708. colibă, pl. Cum îi spui adăpostului în care stau oamenii care păzeșc, făcut la cîmp ori la pădure din crengi și fin?

709. colivie, pl. Cum îi zici la aceea în care tii închise păsări cîntătoare?

710. gard (de scinduri), pl. Cum îi zici la acela din jurul unei curți sau unei grădini făcut din scinduri?

711. gard (de nuiele), pl. Dar cînd e făcut din nuiele?

712. cuie, sg. Cum le spui la acelea pe care le batetă în scindură?

713. piron, pl. Cum numiți cuiul acela lung și gros ca degetul?

714. ciocan (de bătut cuie), pl. Cum îi spui la acela de fier și cu coadă de lemn, cu care bată cuiele?

715. pari, sg. Cum le zici la lemnale acelea lungi pe care le batî în pămînt și printre care bagă nuiele, ca să faci gardul?

716. stilpi, sg. Dar la aceia mai groși de la gardul de scinduri?

717. fintină, pl. Cum numiți groapa adâncă și cu pereții căptuși cu lemn sau cu piatră, pe carevo fac oamenii și din care scot apă de băut? (FOTO).

718. cumpănă, (la fintină), pl. (Fig. 9 a).

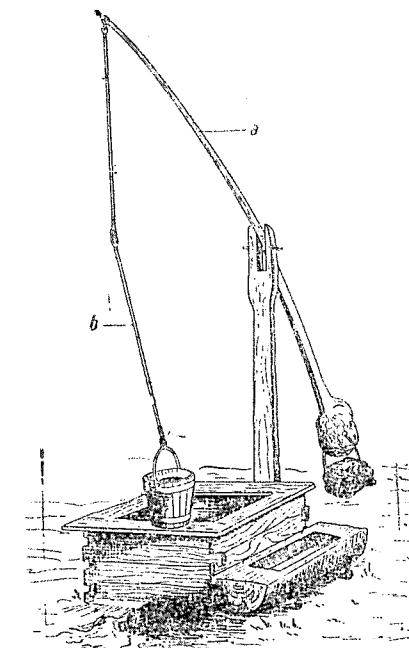

Fig. 9

719. ciutură (la fintină), pl. Cum îi spui vasului de lemn, făcut din doage, cu care scoți apă din fintină?

720. luminare (la fintină), pl. Fig. 9 b).

721. ghizduri (la fintină), sg. (Fig. 9).

722. scîntei, sg. Ce sar din fierul înroșit, cînd fierarul îl bate cu ciocanul?

723. amnar, pl. Cum îi spui la acela cu care lovesti în piatră, ca să sară scîntei, cînd vrei să aprinzi o țigară?

724. cremene. În ce dai cu amnarul, ca să iasă scîntei?

725. iască. Cum îi spui la accea pe care o pui pe cremene și se aprinde de la scîntei cînd dai cu amnarul? (crește pe copac).
726. scăpar (*ind. prez. 1–3*). Cînd dai cu amnarul pe cremene, ce zici că faci? (GEST).
727. sobă¹, *pl.* Cam îi spui la aceea din cărămidă în care bagi lemne ca să se încalzească? (INDIC.).
728. sobă², *pl.* Dar cînd e de fier?
729. foe, *pl.* Ce trebuie să faci în sobă ca să te încalzești?
730. chibrituri, *sg.* Cum se numesc bețișoarele care se aprind cînd le freci de cutie și pe care le cumperi?
731. luminare, *pl.* Ce aprinzi la capul mortului? (e făcută de obicei din ceară).
732. așchii, *sg.* Cum le spui la buoățile mici care sar din lemn cînd îl tai cu toporul?
733. surecle, *sg.* Cum spui la lemnisoarele mărunte pe care le rupi ca să aprinzi focul cu ele?
734. jar. După ce ard lemnene, ce rămîne roșu în sobă? (uneori îl iezi ca să aprinzi focul cu el).
735. tăciune, *pl.* Cum îi zici la lemnul care n-a ars de tot, ori care arde fără flacără?
736. vătrai¹, *pl.* Cum spui la unealta cu care se scoronește jarul din sobă?
737. vătrai², *pl.* Dar la aceea cu care duci jarul în alt loc?
738. cenușă. Ce rămîne în sobă după ce s-a stins focul?

739. spuză. Cum îi spui la cenușa încă fierbinte în care mai este și jăratic?
740. funingine. Dar la aceea neagră care se aşază pe coș sau pe horn și pe care o scuturi cînd vrei să cureți coșul, cum îi spui?
741. se stinge (focul) (*ind. prez. 3*). Dacă torni apă pe foc, ce se întimplă cu el?
742. laviță, *pl.* Cum îi ziceti la aceea de lemn așezată lîngă perete, pe care pot să șădă mai mulți oameni?
743. troacă (la porci), *pl.* În ce dai mîncare la porci? (e din lemn scobit, din scînduri sau piatră).
744. albie, *pl.* Cum îi zici la vasul lunguiet de lemn în care femeia spălă rufe?
745. murdar (despre om), *pl.* Cum zici că este un om care nu s-a spălat de mult, care nu e curat?
746. murdară (despre rufe), *pl.* Dar o rufă care nu mai e curată?
747. săpun, *pl.* Cînd ești murdar, te speli pe mâini cu apă și cu... (face clăbuc, spumă...)?
748. leșie. Cum îi spui la apa fiartă, amestecată cu cenușă, cu care opărești rufele cînd le...? (GEST).
749. spăl (*ind. prez. 1–6*). Cînd rufelete sănt murdare, ce le faci ca să fie curate?
750. (rufelete) se usucă (*ind. prez. 6*). După ce speli rufelete, le intinzi afară la soare și ele, după ce stau mai mult la soare,...

751. blid, *pl.* Cum zici la vasul făcut din pămînt din care mâninci?
752. farfurie, *pl.* Dar care e de tablă (tinichea, pleau) sau de porțelan?
753. oală, *pl.* Cum îi zici vasului de pămînt sau de tablă în care fierbi găina?
754. ulcea, *pl.* Cum îi spui la aceea mică, de lut, cu toartă (mânușă, ureche) și din care bei apă?
755. ciob, *pl.* Cum zici la o bucată dintr-o oală sau farfurie spartă?
756. capace, *pl.* Cu ce acoperi oala cînd vrei ca mîncarea să fiarbă mai repede?
757. tăiței. Cum le spui la aceia, făcuți din aluat, pe care îi tai foarte subțiri și lungi și îi pui în supă ori în lapte?
758. foaie, *pl.* Cum îi zici la aceea subțire din aluat, pe care o intinzi ca să faci tăiței (plăcinte) etc.?
759. sucitor, *pl.* Cum spui la bățul rotund cu care intinzi aluatul cînd faci tăiței?
760. vas (pentru făcut mămăliga), *pl.* Cum îi spui la vasul cu fundul rotund (GEST) în care faceți mămăliga?
761. fund¹, *pl.* Cum îi spui la acela de lemn pe care răstorni mămăliga?
762. fund², *pl.* Dar la acela pe care tai tăițeii?
763. sare, *art.* Ce pui în apă cînd faci mămăliga, ca să aibă gust?
764. sărez (*ind. prez. 1–6*). Ce zici căvă faci atunci? (GEST).
765. să sărez (*conj. prez. 1–3*).
766. solniță, *pl.* În ce tii sareea pe masă cînd mâninci?
767. lighean, *pl.* Cum îi spui vasului larg și rotund de tablă, în care te speli pe mâni, pe față?
768. ulcior, *pl.* Cum îi spui unui vas de lut (de pămînt), cu toartă și cu gîțul strîmt și mai lung, din care bei apă?
769. stică, *pl.* În ce se vinde un kg. de oțet la cooperativă?
770. dop, *pl.* Ce pui în gura sticlei cînd e plină, ca să nu se verse? (din ce-i făcut?).
771. pilnie, *pl.* Ce pui în gura sticlei ca să poți turna ceva în ea?
772. masă, *pl.* (INDIC.).
773. măsuță, *pl.* Cum îi zici la o masă mai mică?
774. sertar, *pl.* Ce se află sub tăblia mesei, se trage afară (INDIC.) și tii acolo linguri, furculițe sau tot felul de măruntișuri?
775. față de masă, *pl.* Cum îi spui la aceea de pînză cu care acoperi masa?
776. ladă, *pl.* Cum îi zici la aceea făcută din scînduri (cu capac), în care tii lucrurile bune de imbrăcăminte...?
777. scaun, *pl.* Cînd stai la masă, pe ce șezi (are spetează și patru picioare)?
778. scăunel, *pl.* Dar la unul mai mic cum îi spui?
779. vase, *sg.* Cum le spui cu un cuvînt la farfurii, oale, crătiți la un loc?
780. oglindă, *pl.* Cînd te bărbieresti, ce ai în față ca să te vezi?

781. mă uit (în oglindă) (*ind. prez. 1*). Dacă simți că ai ceva pe față îei oglinda și... ce faci?
782. pat, *pl.* (INDIC.).
783. căpătii (la pat)¹, *pl.* Cum îi zici la partea (mai ridicată) a patului, unde pui capul cînd te culci?
784. căpătii¹ *pl.*, D. La ce mai zicești căpătii?
785. pernă, *pl.* Pe ce pune omul capul cînd se culcă (îi umplută cu pene, fulgi, paie)?
786. dos de pernă, *pl.* Cum spui la pînza aceea tare, în care stau fulgii (penele) și peste care pui față de pernă?
787. sforai (*ind. prez. 1—6*) (IMIT.).
788. saltea (cu paie), *pl.* Cum îi spui la aceea mare, de pînză, umplută cu paie (fin, pănuși), pe care o pui pe pat ca să dormi pe moale?
789. saltea (cu lînă), *pl.* Dar cînd e umplută cu lînă?
790. plapumă, *pl.* Cum îi zici la aceea umplută cu lînă (cu vată), cu față colorată și cu care te acoperi noaptea?
791. pilotă, *pl.* Dar la aceea umplută cu fulgi (pene)?
792. pătură, *pl.* Cum îi zici la aceea foarte groasă, țesută din lînă, cu care te învelești noaptea cînd dormi?
793. prosop, *pl.* Cum spui la bucată de pînză cu care dai pe mîini și pe față după ce te speli?
794. foarfecă, *pl.* Cum îi spui la aceea cu care tai pînza? (GEST).

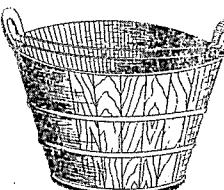

Fig. 10

795. lampă, *pl.* Cum îi zici la aceea pe care o aprinzi seara ca să lumineze în casă? (INDIC.).
796. petrol. Ce torni în lampă ca să ardă?
797. poliță, *pl.* Cum îi spui la scîndura agățată (atîrnată) de-a lungul peretelui (GEST), pe care pui tot felul de lucruri?
798. ciubăr, *pl.* Cum îi zici la vasul mare de lemn, cu două toarte, făcut din doage? (Fig. 10).

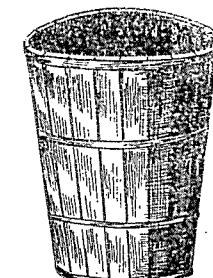

Fig. 11

799. putină, *pl.* Cum îi spui la vasul de lemn în care pui toamna varza (curechiul) să se acrească pentru iarnă? (Fig. 11).

800. găleată, *pl.* Cum îi zici vasului de tablă cu care scoți apă din fintină? (vezi Fig. 67).
801. fedeleș, *pl.* Cum îi zici la vasul acela mic de lemn, în care se ține apa cînd lucrezi la cîmp? (FOTO).
802. damigeană, *pl.* Cum îi zici vasului de sticlă, mare de 5—10 kg, și îmbrăcat într-o împletitură de nuiele, în care îi vin sau țuică? (Fig. 12).
803. tai (*ind. prez. 1—6*). Dacă ai o pînne întreagă și vrei să ai două jumătăți, ce faci cu ea? (GEST).
804. tăiam (*imperf. 1—6*).
805. să taie (*conj. prez. 3*).
806. cuțit, *pl.* Cum îi spui la acela cu care tai pînnea?
807. briceag, *pl.* Dar la acela mic, cu o limbă sau cu două, pe care îl porți în buzunar?
808. plăsele, *sg.* Cum le spui la bucătîile de lemn sau de os de la minîerul unui cuțit sau briceag?
809. felie, *pl.* Cum îi zici la aceea mai subțire, cam de un deget, pe care o tai din pînă?
810. lingură, *pl.* Cum îi zici la aceea cu care măñînci supa (borșul, ciorba) din farfurie?
811. fureulită, *pl.* Dar la aceea de fier cu patru coarne?
812. cratiță, *pl.* Cum zici vasului mai mult larg decît înalt, cu două toarte, în care faci mîncarea?
813. pahar, *pl.* Cum îi zici la acela de sticlă în care torni vinul cînd vrei să-l bei?
814. umplu (*ind. prez. 1—6*). Ce zici că faci cînd pui apă într-un pahar pînă la gură?
815. piuliță¹, *pl.* Cum îi spui la aceea în care pisezi sare, piper, zahăr ... ?
816. piuliță², *pl.* Dar la aceea în care pisezi usturoiul?

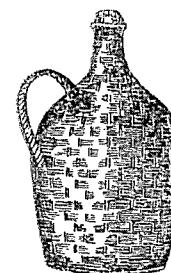

Fig. 12

4. CURTEA

(MIJLOACE DE TRANSPORT, ANIMALE DOMESTICE, PĂSĂRI DE CURTE)

817. jug, *pl.* În ce se bagă gîțul boilor cînd îi pui să tragă?
818. car, *pl.* Cum îi spui la acela în care încarcă finul sau griul cînd vrei să-l aduci de la cîmp cu boii?
819. roată, *pl.* (Fig. 13).
820. obadă, *pl.* (Fig. 13a).
821. spiță, *pl.* (Fig. 13b).
822. șină, *pl.* (Fig. 13c).

823. **butuc**, *pl.* Cum zici la partea din mijloc a roții, în care sunt înfipte spățele? (Fig. 13d).

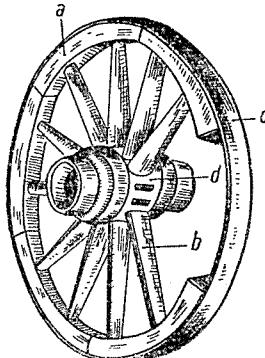

Fig. 13

824. **împiedic** (carul) (*ind. prez. 1*). Ce zici că faci cu carul, cînd cobori la vale, ca să nu meargă prea repede?

825. **osie**, *pl.* Cum îi zici la aceea de lemn sau mai des de fier de la căruță, care intră prin butucul roților?

826. **inima** (carului). Cum îi zici la lemnul de la car sau de la căruță care leagă osia dinainte cu cea dinapoi?

827. **oîște**, *pl.* Cum zici la lemnul lung de la căruță, la care înhami caii?

828. **proțap**, *pl.* Dar la acela de la car, tot lung și de care se prinde jugul?

829. **loitră**, *pl.* Cum îi zici la fiecare din cele două părți ale carului, care seamănă cu o scară? (Fig. 14a).

830. **leucă**, *pl.* Cum îi zici la lemnul încovoiat peste roată, care leagă capătul osiei cu loitra? (Fig. 14b).

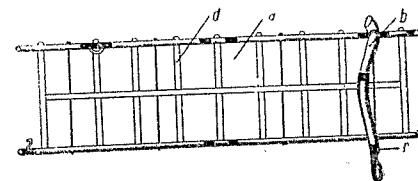

Fig. 14

831. **coviltir**, *pl.* Cum numiți acoperișul de la căruță, făcut din rogojină sau pînză?

832. **sanie**, *pl.* Vara caii trag la căruță, dar iarna, pe zăpadă, la ce trag?

833. **talpă** (la sanie), *pl.* Cum îi spui la partea de jos a saniei, care luncă pe zăpadă?

834. **oplean**, *pl.* Cum le zici celor două lemne puse de-a curmezișul și care leagă tălpile săniei la mijloc și în partea dinapoi? (Fig. 15a).

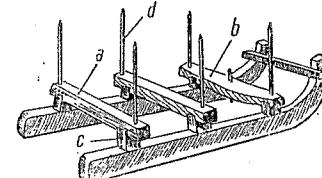

Fig. 15

835. **cruce**. Cum se numește bucață de lemn care leagă cele două tălpi, la capete, în partea dinainte a saniei? (Fig. 15b).

836. **cărăuș**, *pl.* Cum îi ziceți omului care trăiește din căratul cu căruță pentru alții?

837. **cea!** Cum se strigă la boii înjugați să meargă la dreapta?

838. **hăis!** Dar ca să meargă la stingă?

839. **grajd**, *pl.* Cum îi zici la adăpostul ca o încăpere, în care stau vitele mai ales iarna?

840. **iesle**, *pl.* Din ce măñină vitele finul cînd stau în grajd?

841. **țesală**, *pl.* Cu ce dai pe vită ca s-o cureți ... e de fier și cu dinți mărunti?

842. **țesăl** (*ind. prez. 1–3*). Ce faci cu țesala?

843. **vacă**, *pl.* Cum îi spui la aceea care fată viței?

844. (vaca) **mugește** (*ind. prez. 3*) (IMIT.).

845. **lapte**. Ce suge vițelul de la vacă?

846. **coraslă**. Cum se cheamă laptele din primele zile de la fătare?

847. **uger**, *pl.* În ce își ține vaca laptele? (GEST).

848. **vas** (în care se mulge vaca), *pl.* În ce se mulge vaca? Din ce e făcut? (SCHITĂ).

849. **smîntină**. Ce se face deasupra laptelui nefiert cînd îl lasi să stea la prins mai mult?

850. **unt**. Cînd bați laptele sau smîntină, ce se alege din ea?

851. **putinei**, *pl.* Cum îi zici la vasul lunguiet, de lemn, în care bați smîntină (laptele), ca să alegi untul? (Fig. 16).

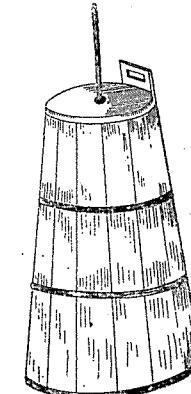

Fig. 16

852. (vacă) **stearpă**¹, *pl.* Cum spuneți că este o vacă care nu poate făta niciodată?

853. (vacă) **stearpă**², *pl.* Dar aceea care nu are vițel într-un an și nu dă lapte?

854. **vițel**, *pl.* Ce fată vaca?

855. **vitca**, *pl.* Dar dacă e parte femeiască?

856. **junc**, *pl.* Cum îi ziceți la un vițel de 2–3 ani?

857. **bou**, *pl.* Dar cînd crește mai mare și-l pui la jug, ce se face?

858. **taur**, *pl.* Dar la acela la care duci vaca, să aibă vițel?

859. **junincă**, *pl.* Cum îi ziceți la o vițea de 2–3 ani?

860. **vite**, *sg.* Cum spui cu o vorbă la boi, cai, vaci ... ?

861. **bivol**, *pl.* Cum îi zici la acela negru, cu coarnele întoarse pe spate, care trage la jug și îi place să se scalde în noroi?

862. bivoliță, *pl.* Dar dacă e parte femeiască?
863. văcar, *pl.* Cum îi zici la omul care umblă cu vacile la păscut?
864. (bou) cimpav, *pl.* Cum zici că e boul pe care îl dor picioarele, fiindcă a umblat nepotcovit pe drumuri pierioase?
865. izlaz, *pl.* Cum îi zici la locul la unde lăsat de comună ca să pască vitele vara?
866. cireadă, *pl.* Cum zici cu o vorbă la mai multe vaci care pasează la un loc?
867. adăp (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci cu vitele când le e sete?
868. să adăpe (*conj. prez. 3*).
869. (cal) roib, *pl.* Cum îi zici unui cal de culoare roșcată?
870. (cal) murg, *pl.* Dar la acela care are părul mai închis la culoare?
871. (iapă) murgă, *pl.* Dar unei iepe de culoarea asta cum îi spui?
872. (cal) șarg, *pl.* Dar la cel al cărui păr bate în galben?
873. căruță, *pl.* La ce înhami caii?
874. hulube, *sg.* Cum le zice la cele două prăjini între care merge calul când trage singur la căruță?
875. iapă, *pl.* Când e de parte bărbătească, îi zici cal, dar când e de parte femeiască, ce zici că e?
876. (cal) nechează (*ind. prez. 3*). Ce zici că face calul când face aşa...? (IMIT.).

877. copită, *pl.* Cum îi zici la acea parte a piciorului cu care te lovește calul nărvăș când aruncă (zvîrle)?
878. mînz, *pl.* Ce fată iapa?
879. mînză, *pl.* Dar când e parte femeiască cum îi spui?
880. mînz (de un an), *pl.* Cum îi spui mînzului de un an?
881. mînz (de doi ani), *pl.* Dar când are doi ani?
882. armăsar, *pl.* Cum îi zici la acela la care duci iapa ca să aibă mînz?
883. rîneaci, *pl.* Cum zici la armăsărul care are un testicul (se va întreba popular) mai mic?
884. măgar, *pl.* Cum îi zici la animalul mai mic decât calul, cu urechile lungi și părul sur?
885. măgarită, *pl.* Dar când e de parte femeiască?
886. catîr, *pl.* Ce fată măgarită care să-i imperechiat cu un armăsar? *măgar*
887. catîrcă, *pl.* Dar când e de parte femeiască?
888. herghelie, *pl.* Dacă la mai multe vaci la un loc le zici cu o vorbă cireadă (ciurdă etc.), la mai mulți cai la un loc cum le zici?
889. hergheliegiu, *pl.* Cum se cheamă cel care umblă cu caii pe cîmp și îi păzește?
890. căpăstru, *pl.* Cum îi zici la acela făcut din curea (frîngchie, funie) care se pune

în capul calului (cînd vrei să-l legi la iesle)? (Fig. 17).

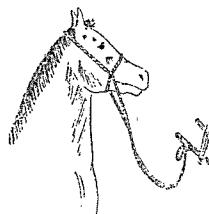

Fig. 17

900. mioară, *pl.* Cum îi ziceți la oaia tînără de un an care încă n-a fătat?
901. însemn (o oaie) (*ind. prez. 1*). Când la o oaie îi tai o bucătică din ureche sau îi dai cu vopsea pe spate ca să-o cunoști dintre altele, ce zici că faci?
902. semin, *pl.* Când îi legi unei oi cîteva fire roșii pentru că s-o cunoști, ce zici că i-ai puști în lîă?
903. capră, *pl.* Cum îi zici la aceea care fată iezi?
904. tap, *pl.* Dar dacă e parte bărbătească cum îi spui?
905. miș, *pl.* Ce fată oaia?
906. mia, *pl.* Dar când e de parte femeiască?
907. (oaie) stearpă, *pl.* Cum zici că este oaia care într-o vară nu are miel și nu dă lapte?
908. ied, *pl.* Ce fată capra?
909. iadă, *pl.* Dar când e de parte femeiască?
910. căpușă, *pl.* Cum se cheamă gîngania care trăiește mai ales pe o ied, se infige în piele și suje singe pînă se umflă?
911. eaș, *pl.* Ce se face din laptele de oaie, după ce ai pus cheag în el și îl-ai stors?
912. brînză. Ce faci din eaș când îi pui sare (îl frămînti) și îl pui la păstrat într-un vas?
913. stînă, *pl.* Cum îi spui la așzarca care-i în afara satului, unde stau vara oile, unde se face brînza, cașul?
914. staul, *pl.* Cum îi spui locului îngrădit în cîmp sau lîngă casă, unde se adăpostesc oile sau caprele?

915. **cîine** (ciobănesc), *pl.* Cum îi spui la acela de pe lîngă stînă care latră și care păzește oile de lupi ... ?
916. **mulg** (*ind. prez. 1–6*). Ce face omul cînd vrea să aibă lapte de la oaie ?
917. **găleată**, *pl.* Cum îi ziceți vasului făcut din doage, în care mulgeti laptele de la oi ?
918. (prin) **strungă**, *pl.* Pe unde ies oile din îngrăditură, una cite una, ca să le mulgi ?
919. **strecor** (*ind. prez. 1–6*). După ce-l mulgi, ce faci cu laptele ca să nu rămînă gunoaie în el ?
920. **să strecor** (*conj. prez. 1–3*).
921. **strecurătoare**, *pl.* Cum îi spuneți la pînza rară prin care treci laptele ?
922. **cheag**. Că pui în lapte ca să faci caș ?
923. **se încheagă** (laptele) (*ind. prez. 3*). Ce face laptele cînd îi pui cheag ?
924. **burduf**, *pl.* Cum îi spui la acela făcut din piele de miel, de vitel, în care se ține brînza ? Se mai poate ține în el sare, făină ?
925. **putină**, *pl.* Cum îi zici vasului făcut din doage de lemn, în care păstrezi brînza pentru iarnă ?
926. **zer**. Ce rămîne din lapte după ce s-a ales cașul, după ce faci brînza ?
927. **urdă**. Cînd fierbe zerul, ce se alege deasupra ?
928. (oacie) **capie**, *pl.* Cum îi zici la oacia bolnavă care se tot învîrtește în loc ?
929. (mi-)a **căpiat** (o oacie) (*ind.*

- perf. c. 3*). Cînd ai o oacie și îi se îmbolnăvește de boala asta, ce zici că-a pătit ?
930. **cioban**, *pl.* Cum îi ziceți omului plătit ca să pască și să păzească oile ?
931. **păeurar**, *pl. D.* Ați auzit de vorba păcurar ? Ce înțelegeți prin acest cuvînt ?
932. **baci**, *pl.* Cum îi spui la acela care e mai mare, la o stînă, peste ciobani ?
933. **pore**, *pl.* Cum îi spui la acela pe care-l îngrișî și-l tai iarna ?
934. **porcar**, *pl.* Cum îi zici omului care păzește porcii ?
935. **botul** (porcului), *pl.* Cum zici la acela cu care dă porcul prin pămînt ?
936. (porcul) **rîmă** (*ind. prez. 3*). Ce zici că face atunci porcul cu rîmul (botul etc.) ?
937. (porcul) **guiță** (*ind. prez. 3*). Ce zici că face porcul cînd i-e tare foame și nu mai poate râbda (sau cînd îl taie) ?
938. (porcul) **grohăie** (*ind. prez. 3*). Dar, atunci cînd e sătul, ce zici că face ? (IMIT.).
939. **seroafă**, *pl.* Cînd e de parte bărbătească, zici că e pore, dar cînd e de parte femeiască, ce zici că e ?
940. **pureel**, *pl.* Ce fată seroafa ?
941. **pureea**, *pl.* Dar dacă e departe femeiască ?
942. **vier**, *pl.* Vaca o duci la taur; dar scroafa unde o duci ca să facă purcei ?
943. **easirez** (purcelul) (*ind. prez. 1*). Ce zici că-i faci unui purcel cînd nu vrei să-l lași să fie vier ?

944. **înjunghii** (*ind. prez. 1–6*). Cînd bagi cutitul în gîțul porcului, ce zici că-i faci ?
945. **înjunghiam** (*imperf. 1–6*).
946. **să înjunghii** (*conj. prez. 1–3*).
947. **slănină**. Cum îi zici la aceea albă și lată pe care o iezi de pe porcul gras, cînd îl tai ... (se afumă, se sărează) ?
948. **șorici**, *pl.* Cum îi spui la pielea porcului după ce-a fost pîrlit părul de pe el ?
949. **eîrnat**, *pl.* Ce faci din mațele subțiri ale porcului cînd le umpli cu carne proaspătă tocata ?
950. **osînză**. Cum îi spui la grăsimea de pe burta (foalele etc.) porcului ?
951. **pisică**, *pl.* Cum îi spui la aceea care prinde șoareci și-i mânincă ?
952. **motan**, *pl.* Cum îi spui la partea bărbătească a pisicii ?
953. (pisica) **miaună** (*ind. prez. 3*). Ce zici că face pisica cînd face aşa (IMIT.) și cere mâncare ?
954. **cîine**, *pl.* Ce ține omul pe lîngă casă ca să-i apere curtea (ograda) ? Îl ții legat ca să nu muște.
955. **cătea**, *pl.* Dar dacă-i parte femeiască ?
956. (cîinele) **latră** (*ind. prez. 3*) cînd face aşa ... ? (IMIT.).
957. **cătel**, *pl.* Ce fată căteaua ?
958. **căteluș**, *pl.* Cum îi spui unui cătel mic de tot ?
959. **asmut** (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci cînd strigi la cîine și-l îndemni să sară la cineva ? (GEST).
960. **să asmută** (*conj. prez. 3*).
961. **rață**, *pl.* Cum se cheamă pasărea din curte care face mac, mac ?
962. **rătoi**, *pl.* Dar dacă e parte bărbătească ?
963. **pui de rață**, *pl.* Ce iese din oul de rață după ce a fost cloicit ?
964. **găină**, *pl.* Cum îi zici la „nevasta” cocoșului ?
965. **orătanii**, *sg.* Cum le spui cu o vorbă la găini, rațe, giște ?
966. **ou**, *pl.* Cum îi spui la acela pe care îl face găina și-l mănineci ?
967. **pui** (de găină), *pl.* Ce iese din oul de găină după ce a fost cloicit ?
968. **gălbenuș**, *pl.* Cum îi zici la partea aceea galbenă din mijlocul oului ?
969. **albuș**, *pl.* Dar la partea albă cum îi spui ?
970. (găina se) **ouă**. Ce zici că face găina cînd, în fiecare zi, se aşază în cuib ?
971. (găina) **ciugulește** (*ind. prez. 3*). Ce zici că face găina cînd găsește ceva de mâncare și ia de îci și de colo cîte ceva ?
972. **cloșcă**, *pl.* Cum zici la găina pe care o pui pe ouă ca să scoată pui ?
973. (găina) **clocește** (*ind. prez. 3*). Ce zici că face găina cînd stă pe ouă ca să scoată pui ?
974. **puică**, *pl.* Cum îi ziceți găinii tinere care n-a început încă să (se) ouă ?
975. **eoteț**, *pl.* Cum îi spuneți la adăpostul în care dorm găinile, giștele, rațele ?

976. **euibar¹**, *pl.* Cum ii spui locul unde (se) ouă găina?
977. **euibar²**, *pl.* Cum se cheamă oul pe care îl lași tot timpul în cuib ca găina să nu-și mute locul de ouat?
978. **cocoș**, *pl.* Cum ii spui la acela care cintă „cucuriguu!”?
979. **cioce**, *pl.* Cum zici la acela cu care ciugulește găina?
980. **bărbie**, *pl.* Cum le zici celor două părți cănoase, roșii, care atîrnă sub ciocul găinii?
981. **creastă**, *pl.* Dar la partea cănoasă și roșie care se află deasupra capului, la cocoș?
982. **creasta cocoșului (gen.)**. Iarna cînd e tare frig și creasta se face vînătă, cum spui nevestită dumitale? — Uite ... a fîngheteat!
983. **aripi**, *sg.* Cum le spuneți la aceleia cu care pasărea zboară? (GEST).
984. **pene**, *sg.* Cu ce e acoperită aripa găinii?
985. **rînză (la păsări)**, *pl.* În ce macină pasărea grăuntele?
986. **gîscă**, *pl.* Cum ii spui păsării mai mari decît râta, care face ga, ga, ga și înoață pe apă?
987. **gîsean**, *pl.* Dar dacă e de parte bărbatească?
988. **curean**, *pl.* Cum zici păsării care are mărgele roșii la gît și care, cînd fluierei, își umflă penele și coada?
989. **cureă**, *pl.* Dar dacă e parte femelască?

5. AGRICULTURA și LEGUMICULTURA

990. **plugar**, *pl.* Cum se numește omul care ară, seamănă ... lucrează pămîntul?
991. **plug**, *pl.* Cum zici la acela cu care ari pămîntul? (Fig. 18).

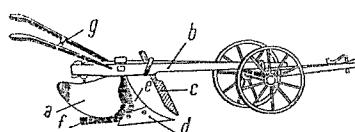

Fig. 18

992. **tractor**, *pl.* Cum ii spuneți la acela cu motor, care trage după el plugul cu 3 – 4 brazde?
993. **tractorist**, *pl.* Dar cel care conduce tractorul cum se cheamă?
994. **ogor¹**, *pl.* Cum se numește locul arat, pe care îl lași cîteva luni nescmânat și pe care îl ari din nou ca să semeni grîu?
995. **ogor²**, **D.** La ce (mai) spuneți ogor?
996. **gunoișe (ogorul)** (*ind. prez. 1*). Cînd vrei să-l îngrișă, ce faci înainte de a-l ara?
997. **brazdă**, *pl.* Cum se cheamă fișă de pămînt pe care o taie și o răstoarnă plugul cînd ari?
998. **grapă**, *pl.* Cum ii spui la aceea cu colți de fier cu care fărimîtezi brazdele și acoperi sămința după ce ai semnat?
999. **grăpez** (*ind. prez. 1–3*). Ce faci cu ea?

1000. **să grăpeze** (*conj. prez. 3*).
1001. **porumb**, *pl.* Ce macini ca să faci mămăligă (coleșă, tocana etc.)?
1002. **coșar**, *pl.* Cum ii ziceți la acela făcut din niuele ori din leături, unde se urucă și se păstrează porumbul?
1003. **știulete**, *pl.* Cum ii spui la acela pe care îl rupi (GEST) cînd culgei porumbul?
1004. **cocean**, *pl.* Cum le spuneți la știuleții de pe care s-au luat boabele și pe care ii pui pe foc?
1005. **pănușă**, *sg.* Cum le ziceți la frunzele care învelesc știuletele de porumb?
1006. **mătase (la porumb)**. Cum numiți firisoarele acela subțiri care ies din virful știuletelui (al drugii etc.) de porumb?
1007. **desfăc (pănușile)** (*ind. prez. 1*). Ce spui că faci, cînd dai jos pănușile (foile) de pe știulete?
1008. **desfăc (boabele)** (*ind. prez. 1*). Dar cînd dai jos boabele de pe cocean (știulete)?
1009. **porumbiște**, *pl.* Cum ii spuneți la locul unde crește porumbul?
1010. **eiocani**, *sg.* Cum le spui la aceea care rămîn în porumbiște după ce ai tăiat, toamna, porumbul?
1011. **buruieni**, *sg.* Ce cresc pe locul cu porumb, grîu... mai ales după ploi și pe care le smulgi ori le tai?
1012. **sapă**, *pl.* Cum ii zici la aceea cu care tai buruienile (GEST) din porumb, cartofi...?
1013. **muche (la sapă)**, *pl.* Cum ii ziceți la partea de deasupra a sapei cu care spargi bulgării de pămînt?
1014. **tîrnăcop**, *pl.* Cum numiți unealta, ascuțită la un capăt și lată la celălalt, cu care (GEST) sapi în pămînt tare și unde este piatră?
1015. **prăsesc (porumbul)** (*ind. prez. 1*). După ce a răsărit porumbul și s-a făcut de-o palmă-două, ce zici că-i faci cu sapa?
1016. **volbură**, *pl.* Cum ziceți la buruiana aceea lungă care se încolăcește pe tulipina porumbului și are flori mici și albe ca niște clopoței?
1017. **floarea-soarelui**. Cum ii spuneți la aceea înaltă care se înțoarce după soare și din semințele căreia faci ulei (undelemn)?
1018. **semân (ind. prez. 1–6)**. După ce ai arat ogorul, cînd arunci boabele peste el, ce zici că faci? (IMIT.).
1019. **să semene (conj. prez. 3)**.
1020. **grîu**. Ce macini ca să faci pîine?
1021. **ian**, *pl.* Cum zici la o întindere mare de pămînt pe care crește grîu?
1022. **răzor**, *pl.* Cum se numește fișă îngustă de teren nearat, care despărțea două ogoare (holde)?
1023. **spic**, *pl.* Cum ii spui la virful paiului de grîu, în care stau grăuntele (boabele)?
1024. **teapă (la grîu)**, *pl.* Cum spui la firisoarele acelea lungi și ascuțite care ies din spicul grîului?
1025. **seceră**, *pl.* Cum ii spui la aceea încovoiată cu care tai grîul cînd e copt? (IMIT.).

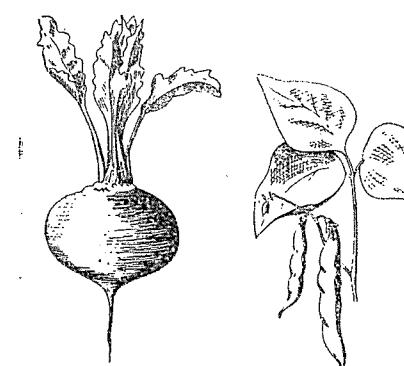
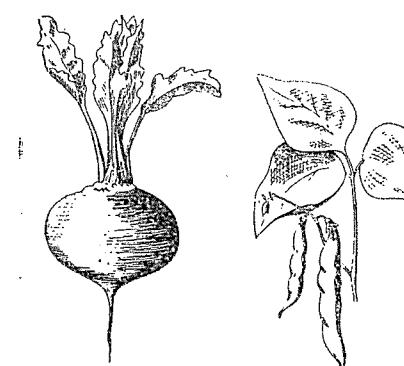
1026. **zimți**, sg. Cum le spuneți la aceia mărunti de la seceră, care taie grîul?
1027. **secer** (*ind. prez. 1–6*). Ce faci cu secera cînd grîul e copt? (GEST).
1028. **să secer** (*conj. prez. 1–3*).
1029. **mănuuchi** (de grîu), pl. Cum spui la grîul cît cuprinzi o dată în mîna (GEST) cînd seceri?
1030. **snop**, pl. Dar la cîteva mănuuchiuri legate laolaltă cum le spui?
1031. **postăță**, pl. Cînd ai un loc mai mare de secerat, seceri întîi grîul de pe o bucătă, pe urmă de pe alta; cum îi spui la fiecare din aceste bucătăi?
1032. **treier** (*ind. prez. 1*). După ce ai secerat grîul și s-a uscat, ce faci cu el ca să rămînă numai boabele?
1033. **arie**, pl. Cum îi spui locului unde lumea din sat strînge grîul ca să-l treiere?
1034. **batoză**, pl. Cum îi spui la aceea cu motor cu care se treieră grîul?
1035. **paie**, sg. Ce rămîn după treierat din snopul de grîu... sănt lungi, galbene și le aşterni iarna la vite?
1036. **șiră** (de paie), pl. Cum spui la grămadă mare de paie, lungă și cu coamă ca la o casă?
1037. **pleavă**. Cum îi spui la aceea ușoară care rămîne cînd vînturi grîul la treierat?
1038. **hambar**¹, pl. Cum îi spui la acela făcut lingă casă, din scînduri, în care păstrezi grîul, orzul, secara, după ce le-ai treierat?

1039. **hambar**², D. La ce (mai) spuneți *hambar*?
1040. **baniță**, pl. Cum zici la aceea de lemn sau de fier cu care măsori grîul, porumbul?
1041. **secară**. Ce seamănă cu grîul, dar are pail și spicul mai lung..., faci din ea pîine mai neagră și mai dulce la gust?
1042. **orz**. Dar acela tot ca grîul, mai scurt la pail și cu țepile spicului mai lungi... se coace înaintea grîului?
1043. **ovăz**. Ce seamănă tot cu grîul, îl seceri însă după grîu și îl dai ca mâncare mai ales la cai?
1044. **cereale**. Cum zici cu un cuvînt la grîu, orz, porumb, la toate pe care le aduni de pe cîmp pentru hrana?
1045. **gospodărie agricolă colectivă**, pl. Cum îi spuneți la aceea în care s-au unit toti oamenii dintr-un sat ca să-și lucreze pămîntul?
1046. **președinte** (al colectivei), pl. Cum îi spui omului care conduce o gospodărie colectivă?
1047. **colectivist**, pl. Cum se numesc țărani care lucrează într-o gospodărie agricolă colectivă?
1048. **inginer agronom**, pl. În afara de președinte, în gospodăria colectivă cine îndrumă și învață oamenii să lucreze pămîntul mai bine... are școală multă?
1049. **impozit**, pl. Ce plătea înainte vreme orice om statului, pentru pămînt, vite, casă?
1050. **hotarul** (satului), pl. Cum spuneți la tot pămîntul care ține de un sat?

1051. **paznie** (de cîmp), pl. Cum îi spuneai omului care era plătit de săteni ca să păzească semănăturile, finețele?
1052. **trifoi**. Ce semenii ca nutreț pentru vite... cînd crește are trei frunzule și îl cosești de mai multe ori într-o vară?
1053. **lucernă**. În afara de trifoi, ce mai semenii ca nutreț pentru vite... o semenii o dată pentru mai mulți ani?
1054. **fîn**. Cum îi spui la iarba cosită și uscată?
1055. **fînat**, pl. Dar la locul unde crește fînul?
1056. **brazdă** (de fin), pl. Cînd cosești, cum îi ziceti la rîndul acela lung de iarba care rămîne în urma coasei?
1057. **polog**, pl. Dar la toată iarba cosită, culcată la pămînt și neadunată?
1058. **pală** (de fin), pl. Cum spui la finul pe care îl iezi o dată cu furca?
1059. **pureoi**, pl. Cum spui la o grămadă mică pe care o faci cînd aduni finul?
1060. **căpiță**, pl. Dar la una ceva mai mare, rotundă, pe care o faci uneori în jurul unui par, al unei prăjini?
1061. **clacie**, pl. Dar la una mai mare decât căpiță?
1062. **otavă**. Cum îi spui la iarba care crește după ce cosești finul?
1063. **usue** (fînul) (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci cu coasa cînd dai pe gura ei cu cutea (gresia)?
1064. **fureă**¹, pl. Cum îi spui la unealta cu două sau cu mai
- multe coarne, cu care aduni finul?
1065. **fureă**², pl. Cum îi spui cînd e de lemn?
1066. **fureă**³, pl. Dar cînd e de fier?
1067. **greblă**, pl. Cu ce aduni finul care rămîne după ce l-ai strîns cu furca?
1068. **greblez** (*ind. prez. 1–3*). Ce faci cu ea? (IMIT.).
1069. **să grebleze** (*conj. prez. 3*).
1070. **cărimb** (la greblă), pl. Cum zici la partea aceea a greblei în care stau înălță colții?
1071. **coasă**, pl. Cum îi spui la aceea cu care tai iarba? (IMIT.).
1072. **toporîște** (la coasă), pl. Cum îi spui lemnului de care este prinsă coasa?
1073. **cute**, pl. Cum îi spuneți la aceea pe care o cumperi și cu care dai pe coasă ca să taie mai bine?
1074. **tioc** (la cute), pl. În ce tui cutea (gresia) cînd ești la coasă?
1075. **aseut** (coasa) (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci cu coasa cînd dai pe gura ei cu cutea (gresia)?
1076. **să ascută** (*conj. prez. 3*).
1077. **nu ascută!** (*imper. neg. 2, 5*).
1078. **coseșe** (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci cu coasa? (IMIT.).
1079. **coseam** (*imperf. 1–6*).
1080. **cosi** (*perf. s. 1–6*).
1081. **am cosit** (*perf. c. 1–6*).
1082. **cosisem** (*m.m.c. perf. 1–6*).
1083. **voi cosi** (*vii. 1–6*).
1084. **să coseșe** (*conj. prez. 1–6*).
1085. **să fi cosit** (*conj. perf. 1*).
1086. **aș cosi** (*cond. prez. 1–6*).

1087. aş fi cosit (*cond. perf. 1*).
 1088. coseşte! (*imper. 2, 5*).
 1089. nu cosi! (*imper. neg. 2, 5*).
 1090. cosind (*ger.*).
 1091. cosaş, *pl.* Cum se cheamă omul care coseşte?
 1092. bat (coasa) (*ind. prez. 1–6*). Cînd nu-ţi mai taie coasa, ce faci cu ea? (IMIT.).
 1093. băteam (*imperf. 1–6*).
 1094. bătui (*perf. s. 1–6*).
 1095. nu bate! (*imper. neg. 2, 5*).
 1096. nieovală, *pl.* Cum îi spui la aceea de fier pe care băti coasa?
 1097. eiocean (de bătut coasa), *pl.* Cum îi ziceţi la aceea cu care băti coasa?
 1098. încarc (carul) (*ind. prez. 1–6*). Cînd pui fin în car, pînă se umple, ce zici că faci?
 1099. să încarce (*conj. prez. 3*).
 1100. car (finul) (*ind. prez. 1–6*). După ce s-a uscat finul, ce zici că faci cu el cînd îl adueci acasă cu carul?
 1101. să care (*conj. prez. 3*).
 1102. grădină, *pl.* Cum îi zici locului unde pui pentru casă: ceapă, varză, roșii, pătrunjel?
 1103. zarzavaturi, *sg.* Cum le spui la toate astea la un loc?
 1104. grădinar, *pl.* Cum îi zice omului care se pricpe și lucrează la grădină?
 1105. luerez (*ind. prez. 1–6*). Omul, duminica, se odihnește; dar toată săptămîna ce face? (În caz că se va răspunde prin munciesc, se va sugera răspunsul indicînd prima silabă *lu*...).
 1106. să luerez (*conj. prez. 3*).
 1107. lucrează! (*imper. 2, 5*).

1108. am obosit (*perf. c. 1*). După ce ai lucrat mult și din greu, zici că...? (IMIT.).
 1109. mă odihnesc (*ind. prez. 1*). Ce faci după ce ai obosit (ostenit), ca să poți lucra din nou?
 1110. leneş, *pl.* Cum spui că-i omul care nu e harnic, căruia nu-i place să lucreze?
 1111. leneşă, *pl.* Dar femeia care nu e harnică cum e?
 1112. eazma, *pl.* Cum zici la unealta ascuțită la vîrf și pe care apești cu piciorul cînd vrei să lucrezi pămîntul?
 1113. sap, (*ind. prez. 1–6*). Ce faci cu cazmava (cu hîrlețul)? (GEST).
 1114. să sap (*conj. prez. 1–3*).
 1115. varză, *pl.* Ce crește în grădină, se face mare cît un cap de om, are multe foi și o pui iarna la murat (acrit)?
 1116. varză aeră. Cum spui lăvarza care a stat în putină la murat?
 1117. zeamă (de varză). Dar la apa sărată în care s-a acrit (s-a murat) varza?
 1118. pătlăgele roșii, *sg.* Cum zici la acelea rotunde și zemoase care crește în grădină; cînd se coc le măñinci cu sare, ori le pui în mincare (toamna le pui și la murat)?
 1119. ardei gras, *pl.* Dar la acela, de obicei verde la culoare, înăuntru gol și tare; îl măñinci crud, copt sau îl pui la murat?
 1120. ardei iute, *pl.* Dar la acela mai mic și mai subțire, pe care nu-l poate minca oricine?
 1121. răsadniță, *pl.* Cum îi zici locu-

- lui unde puneti pămînt mărunți și gunoi și semănați, primăvara de timpuriu, sămință de legume (verdețuri)?
 1122. castraveti, *sg.* Ce mai pui la murat pentru iarnă (sînt lungi, verzi și cresc pe vrej)?
 1123. pătrunjel, *pl.* Cum zici la acela care crește în grădină și are frunzule verzi pe care le tai mărunt și le presari deasupra supei, a ciorbei (în pămînt are o rădăcină albă)?
 1124. morecov, *pl.* Dar la acela care seamănă cu pătrunjelul și are rădăcina mare, dulce la gust și roșie-galbenă... femeile îl pun în mincare...?
 1125. ridiche, *pl.* Cum îi zici la aceea care crește în pămînt, are miezul alb și se măñină cu sare și e puțin iute? (Fig. 19).
 1126. mărar. Ce crește în grădină mai înalt decât pătrunjelul,

 Fig. 19

 Fig. 20
 cu frunzulete mai mici care miros frumos și pe care le pui la mincare și la murături? Se păstrează și uscat pentru iarnă.
 1127. ceapă, *pl.* Ce mai crește în grădină, are multe foi și cînd o tai te ustură ochii și îți dau lacrimile?
 1128. usturoi. Dar acela care seamănă cu ceapa și care e iute și are mai mulți cătei (grăunți)?
 1129. păstaie, *pl.* (Fig. 20).
 1130. fasole. Cum spui la aceea cu boabe albe care stau într-o păstaie (teacă) (cînd e tînără se măñină și păstaia)?
 1131. mazăre. Dar la aceea care seamănă cu fasolea, cu boabe rotunde, verzi și mai mici?
 1132. dezghioe (fasolea) (*ind. prez. 1*). Ce zici că faci cu păstaia?
 1133. cartofi, *sg.* Ce cresc în pămînt, în cuiburi și faci mincare din ei? Sînt rotunzi, iarna îi păstrezi în pivniță...
 1134. dovleac (porcesc), *pl.* Ce cresc prin porumb (cuecuruz), rotund și mare cam cît un cap de om, are înăuntru semințe și îl dai de mincare la porci...?
 1135. vrej, *pl.* Cum spuneți la acela care se întinde pe pămînt și pe care cresc castraveti sau dovleci?
 1136. tigvă, *pl.* Cum numiți soiul acela de dovleac în care, cînd se usucă, dacă-i scoți semințele, poți ține ceva în el sau cu care, dacă are coadă lungă, poți trage țuică sau vin din butoi?
 1137. pepene verde, *pl.* Cum îi spui la acela pe care, ca să-l cunoști dacă e copt, îl ciocănești cu degetul și care are coaja verde, miezul roșu?

1138. pepene galben, *pl.* Dar la acela cu coaja galbenă?
1139. pepenarie, *pl.* Cum numiți locul unde se seamănă și cresc numai pepeni?
1140. șfeclă roșie, *pl.* Ce mai crește în grădină, seamănă cu morcovul, dar este roșie-vinătă la culoare și se pune în mână sau la murat?
1141. șfeclă furajeră, *pl.* Dar la aceea pe care o dați la vite cum îi spuneți?
1142. hrean. Cum îi spui la acela care seamănă cu rădăcina pătrunjelului și care, cind îl mâninci, îi iute, îți dau lacrimile și strânuți?
1143. gulie, *pl.* Cum îi zici la aceea care seamănă la frunze cu varza și crește așa (INDIC.), rotundă și tare?... femeile fac mîncare din ea.
1144. zmeură. Ce crește în pădure la munte (uneori și pe lîngă casă) și face fructe mici, roșii, dulci, pe care le mânincă și ursul?
1145. zmeuriș, *pl.* Cum îi spui la locul unde crește multă zmeură?

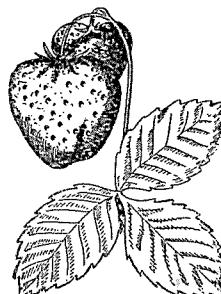

Fig. 21

1146. căpșună, *pl.* (Fig. 21).

1147. fragi, *sg.* Cum le spui la acele care au fructele mici și roșii, se coc o dată cu cireșele și cresc de obicei prin locurile de pe unde s-a tăiat pădurea? (Fig. 22). Ca

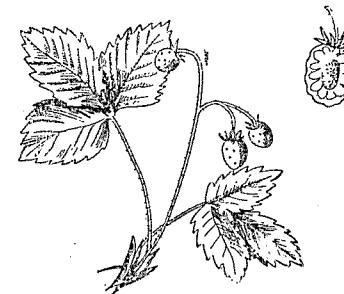

Fig. 22

să vezi dacă sănătatea de mîncat, guști numai... (GEST).

1148. fragii, *pl. art.* Cum zici: îmi plac foarte mult... ce?

6. POMICULTURA; VITICULTURA; APICULTURA

1149. măr (fruct), *pl.* (Fig. 23).

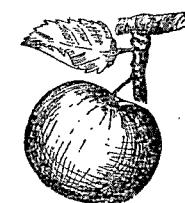

Fig. 23

1150. măr (pom), *pl.* Cum se cheamă pomul care face mere?

1151. (mere) oarzăne. Cum numiți merele care se coc devreme?

1152. cocean (la măr), *pl.* Cum se numește partea din măr care rămîne după ce ai mîncat mărul?

1153. măr pădureț, *pl.* Cum numiți mărul care nu crește în livada omului, ci pe câmp, și nu e altoit?

1154. pară, *pl.* (Fig. 24).

1155. păr, *pl.* Cum se cheamă pomul care face pere?

Fig. 24

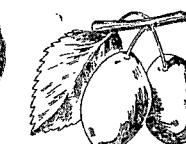

Fig. 25

1156. fructe, *sg.* Cum le zici cu o vorbă la mere, pere...?

1157. prună, *pl.* (Fig. 25).

1158. prun, *pl.* Cum se cheamă pomul care face prune?

1159. (prune) chirtoace. Cum numiți prunele care nu ajung să se coacă și se usuă în pom sau cad pe jos?

1160. (dinții) se strepezește (*ind. prez. 6*). Ce se întimplă cu dinții cind mâninci multe prune verzi, mere pădurete...?

1161. magiun de prune. Ce faceti toamna din prune cind le fierbeți mult pe foc și le dați la copii iarna să le mânânce cu pîine?

1162. leasă, *pl.* Cum se numește impletitura aceea de nuiele pe care uscați prunele?

1163. lozniță, *pl.* Dar groapa în care faceti foc și deasupra căreia aşezați leasa cu prune, ca să se usuce?

1164. țuică. Cum se numește băutura care se face din prune?

Fig. 26

1165. fruntea țuiciei. Cum ziceți la țuica aceea care curge la început?

1166. țuică proșriftă. Cum se numește țuica pe care o fierbi de două ori?

1167. borhot. Cum numiți ceea ce rămîne din prune după ce ati făcut țuica?

1168. zeamă. Cind storci o prună, o lămîie, ce curge din ea?

1169. cireașă, *pl.* (Fig. 26).

1170. cires, *pl.* Cum se cheamă pomul care face cireșe?

1171. simbure¹, *pl.* Ce are pruna, tare, lamijloc?

1172. simbure². Ce găsești înăuntru după ce l-ai spart...?

- Dacă vrei, îl mâninci?

1173. vișine, *sg.* Cum numiți acelea care seamănă cu cireșele, dar sunt ceva mai acrișoare și se coc mai tîrziu?

1174. vișin, *pl.* Cum se cheamă pomul care face vișine?

Fig. 27

1175. caisă, *pl.* (Fig. 27).

1176. eais, *pl.* Cum se cheamă pomul care face caise?
 1177. piersici, *sg.* Cum le zici la fructele acelea mari care seamănă cu caisele, dar sunt mai zemoase... au simburele foarte tare și cu încrețituri? (Fig. 28).

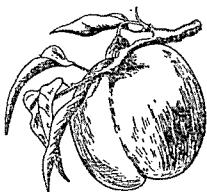

Fig. 28

1178. piersie, *pl.* Cum se cheamă pomul care face piersici?
 1179. coreodușe, *sg.* Cum le spuneți la acelea rotunde, mai mici decât prunele și de culoare galbenă sau roșie?... Se coc mai devreme decât prunele?
 1180. coreoduș, *pl.* Cum se cheamă pomul care face coreodușe?
 1181. zarzare, *sg.* Cum le spuneți la acelea care seamănă cu caisele, dar sunt mai mici, și sunăburii au miezul amar?
 1182. zarzăr, *pl.* Cum se cheamă pomul care face zarzare?
 1183. gutui, *sg.* Cum le ziceti la acelea galbene mari, cu puful

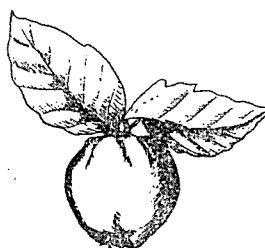

Fig. 29

pe ele, care se coc toamna tîrziu și au miezul tare? (Fig. 29).

1184. gutui, *pl.* Cum se cheamă pomul care face gutui?
 1185. nucă, *pl.* (Fig. 30).

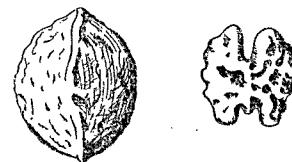

Fig. 30

1186. nuc, *pl.* Cum se cheamă pomul care face nuci?
 1187. coajă (de nucă), *pl.* Cum numiți partea verde de deasupra, care cade cînd nuca s-a copt?
 1188. găoace (de nucă), *pl.* Dar partea tare, înăuntrul căreia se găsește partea bună de mincat?
 1189. miez (de nucă) *pl.* Cînd spargi nuca, cum îi spui la partea bună de mincat, cînd rămîne întreagă?
 1190. nuca seacă, *pl.* Cum se cheamă nuca aceea care nu are miez?
 1191. nueet. La un loc cu mulți nuci pe el cum îi ziceti?
 1192. bat (nucile din nuc) (*ind. prez. 1*). Ce zici că faci cînd (cu un băt etc.) dai nucile jos, toamna?
 1193. dude, *sg.* Cum le ziceti la acelea mici și negre (sau albe) care, cînd le mâninci, te înnegresc pe buze; frunzele, le mânină vîrmii de mătase?
 1194. dud, *pl.* Cum se cheamă pomul care face dade?

1195. pom, *pl.* La pruni, meri, peri, cireși, cum le zici la toți cu o vorbă?
 1196. seutur (pomul de fructe) (*ind. prez. 1-3*). Ce zici că faci cu un pom (GEST) cînd vrei să cadă poamele jos?
 1197. livadă, *pl.* Cum numiți locul unde ai pus mulți pomi (meri, peri)?
 1198. omidă, *pl.* Cum îi ziceti la aceea păroasă, care se tirăște pe crengile pomilor și le mânină frunzele, primăvara?
 1199. altoi, *pl.* Cum numiți crenguța mică pe care o luăti de la un pom și o puneti la alt pom, ca să-i faceti soiul mai bun?
 1200. altoiesc (*ind. prez. 1*). Ce zici că-i faci atunci pomului?
 1201. struguri, *sg.* Ce storei, ca să faci must?
 1202. vin. Ce se face din must, după ce fierbe?
 1203. butoi, *pl.* Cum zici la acela rotund, făcut din doage de lemn, în care îii vin?
 1204. viță de vie, *pl.* Cum îi zici la aceea pe care o pui pe lîngă casă și pe care se fac struguri... tine și umbră?
 1205. vie, *pl.* Cum zici locului de unde culegi struguri, toamna, cînd sunt copți?
 1206. tescovină. Cum îi spui la ceea ce rămîne după ce se storc struguri și din care se face o băutură?
 1207. rachiul de tescovină. Cum îi zici la băutura aceea?
 1208. drojdie. Cum zici la ceea ce se lasă la fundul butoiului, după ce fierbe și se limpezește vinul?
 1209. cazar (de fierbătă), *pl.* În ce fierbi prunele, ca să faci tăica?
 1210. velniță, *pl.* Cum spui la locul (la adăpostul) unde este așezat cazarul de tăică?
 1211. alambie, *pl.* Cum zici la țeava șerpuită de la cazar, prin care trece tăica să se răcească?
 1212. albină, *pl.* Cum zici la aceea care umblă din floare în floare și are ac?
 1213. miere. Dar la aceea galbenă, dulce și bună de mincat, pe care o face albina?
 1214. viespe, *pl.* Cum îi spuneți la aceea galbenă care seamănă cu albina, dar nu face miere?
 1215. (albina) înțeapă (*ind. prez. 3*). Ce zici că face albina cu acul?
 1216. regina albinelor, *pl.* Cum îi spui la albina aceea care face ouă și e mai mare peste toate celelalte albine din stup?
 1217. trintor, *pl.* Dar la acela care nu luercază și se imperechează cu matca?
 1218. stup, *pl.* Cum ziceti, cu un cuvînt, la toate albinele care trăiesc la un loc cu matcalor?
 1219. fagure, *pl.* Cum îi spui la acela, cu găurile, pe care îl fac albinele și în care adună miere?
 1220. ceară. Din ce se fac luminișurile... e galbenă și o scoți din stup?
 1221. roi, *pl.* Cum spui, cu o vorbă, la toate albinele care ies cu matca din stup și zboără să-si caute un alt adăpost?

7. CÎNNEPA
(PRELUCRAREA EI)

1222. cînepă. Cum îi ziceți la aceea pe care o semănată primăvara, crește mai înaltă și, după ce o culegeți, faceți pînză groasă din ea... ?
1223. cînepiște, pl. Cum se cheamă locul pe care semenii, ori de pe care ai cules cînepă ?
1224. frîngchie, pl. Cum zici la aceea mai groasă, făcută din cînepă răscută, cu care legi o vită, pe care întinzi cămașile la uscat ?
1225. in. În afară de bumbac și de cînepă, din ce mai fac țărani pînza ?
1226. iniște, pl. Cum numiți locul semănat cu în sau de pe care a fost cules inul ?
1227. (cînepa) se topește (ind. prez. 3). Cînd bagi cînepa în apă și o tii acolo câtva timp, ce zici că face ?
1228. meliță, pl. Prin ce dai cînepă, după ce ai topit-o, ca să desprinzi firele de pe bete ? (FOTO).
1229. lîmbă (la meliță), pl. Cum îi spui la partea aceea lată a meliții, cu care zdrobești cînepa ?
1230. meliț (ind. prez. 1–6). Ce zici că faci cu cînepă, cînd o... ? (IMIT.).
1231. puzderii, sg. Cum le zici la acele care cad jos cînd meliță cînepă ?
1232. fuior, pl. Cum îi zici unui mânunchi de cînepă, meliță și pregătit pentru tors ?

1233. ragilă, pl. Cum îi spui la aceea prin care dai fuiorul, după ce l-ai melițat, ca să alegi partea cea mai bună din el ? (FOTO).
1234. ragil (ind. prez. 1). Ce zici că faci cînd tragi fuiorul prin ragilă ?
1235. cîlti. Cînd dai fuiorul prin ragilă, cum le spui la aceia care rămîn în dintii ei ?
1236. piepteni (pentru cîlti), sg. Cum le spuneți la aceia cu dinti de fier prin care dată cîltii ca să alegeti ce-i mai bun din ei ?
1237. piaptănă (cîltii) (ind. prez. 3). Ce zici că face femeia cu cîltii cînd îi dă prin piepteni ?
1238. tore (ind. prez. 1–6). Ce face femeia cu fuiorul de cînepă ca să facă fir ? (IMIT.).
1239. torceam (imperf. 1–6).
1240. șezătoare (la tors), pl. Ce ziceți că se face cînd se adună la un loc femei seara și tore ?
1241. furcă (de tors), pl. În ce pui fuiorul, ca să-l torci ? (FOTO).
1242. caier, pl. Cum îi spui la ceea ce pui o dată în furcă, ca să torci ?
1243. fus, pl. Dar la acela lung și subțire pe care se adună ce ai tors ? (IMIT.).
1244. fir, pl. Cînd torci, cum îi spui la acela lung și subțire pe care îl aduni pe fus ?
1245. (firul) se succête (ind. prez. 3). Ce zici că face firul cînd toarce femeia ? (IMIT.).
1246. rup (firul) (ind. prez. 1–6). Ce faci cu firul, dacă tragi prea tare (GEST.) de el ?
1247. răschitor, pl. Pe ce aduni firul de pe fus ? (vezi Fig. 51).

1248. răschiez (ind. prez. 1–6). Ce zici că faci cînd treci firul de pe fus pe răschitor ?
1249. răschiam (imperf. 1–6).
1250. să răschieze (conj. prez. 3).
1251. tort, pl. Cum spui la firele de cînepă după ce le iei de pe răschitor ?
1252. deapân (ind. prez. 1–6). Ce zici că faci cînd înfășori firele de pe tort sau de pe un scul pe un mosor sau pe o țeavă ?
1253. vîrtelniță, pl. Cum îi spuneți la aceea pe care puneti tortul de cînepă sau sculul de lînă, ca să le depănați ? (vezi Fig. 52).
1254. șhem, pl. Cum îi spui la acela rotund pe care-l faci cînd depeni ? (IMIT.).
1255. urzesc (ind. prez. 1–6). Ca să începi să țesi, ce faci cu firele depănate ?
1256. urzeam (imperf. 1–6).
1257. am urzit (perf. c. 1).
1258. urzoi, pl. Pe ce urzi firele ? (FOTO).
1259. război (de țesut), pl. La (în) ce țese femeia pînza ? (FOTO).
1260. urzeală. Cum le spuneti, cu un cuvînt, la toate firele urzite pe care le întindetă pe război (pe siative) ?
1261. băteală. Dar la firele pe care le batî în pînză cînd țesi ? (FOTO).
1262. învelesc (pînza) (ind. prez. 1). Ce zici că faci cînd înfășori urzeala pe sulul dinapoi al războiului ?
1263. ițe, sg. Prin ce treci întii firele la război înainte de a începe să țesi ?
1264. (prin) spătă, pl. După ce ai trecut firele prin ițe, prin ce le mai treci ?
1265. năvădesc (ind. prez. 1). Ce zici că faci cînd treci firele urzelii prin ițe și prin spătă ?
1266. țes (ind. prez. 1–6). După ce ai urzit și ai năvădit firele ce faci la război ? (GEST)
1267. țesem (imperf. 1–6).
1268. țesui (perf. s. 1–6).
1269. am țesut (perf. c. 1–6)
1270. țesusem (m.m.c. perf. 1–6)
1271. voi țese (viit. 1–6).
1272. să țes (conj. prez. 1–6).
1273. să fi țesut (conj. perf. 1)
1274. aş țese (cond. prez. 1–6)
1275. aş fi țesut (cond. perf. 1)
1276. țese ! (imper. 2, 5).
1277. nu țese ! (imper. neg. 2, 5)
1278. țesind (ger.).
1279. rost, pl. Prin ce treci firu de băteală, dintr-o parte în alta a pînzei ? (GEST).
1280. suveică, pl. Cu ce treci băteală (bătătura) prin gura (rostul pînzei) ? (GEST).
1281. țeavă, pl. Cum îi spui la aceea pe care aduni băteală (bătătura) și pe care o bag în suveică ? (GEST).
1282. sucălă, pl. Dar la aceea că care depănați pe țevi băteală (bătătura) ? (FOTO).
1283. pînză, pl. Cum îi spui la aceea pe care o țesi și din care faci cămași, izmene...
1284. bilese (pînza) (ind. prez. 1). Ce zici că faci cu pînza ca să fie mai albă, cînd o bagi de mai multe ori în apă și apoi o lași la soare să se usuce ?

1285. (pînza) se destramă (*ind. prez. 3*). Cînd o pînză nu e tîvită și încep să iasă firele din ea, ce zici că se întimplă cu ea?
1286. traistă, *pl.* Cum îi zici la aceea ca un sac mai mic, făcut din pînza groasă ori din lînă, în care își ia omul mîncare cînd pleacă la cîmp ori la drum?
1287. desagi, *sg.* Dar la sacul care e făcut din două părți și pe care îl portă pe umăr sau îl pui pe col?

8. PĂDUREA

(FLORA și FAUNA EI);

VÎNĂTOARE; PESCUIT

1288. pădure, *pl.* Cum îi spui la locul unde cresc copaci mulți și unde trăiesc sălbăticinile?
1289. pădurar, *pl.* Cum îi spui omului care păzește pădurea?
1290. codru, *pl.*, D. Gunoașteți vorba codru? La ce ziceți codru?
1291. ering, *pl.*, D. Gunoașteți vorba ering? La ce ziceți ering?
1292. tăietură, *pl.* Cum spui la locul de unde s-a tăiat pădurea?
1293. curătură, *pl.* Dar la locul de pe care ai tăiat și curătat pădurea și l-ai făcut bun de arat?
1294. lăzuiese (*ind. prez. 1*). Ce zici că faci cu un loc cînd tai pădurea de pe el, cînd îl cureți de tufișuri?
1295. desis, *pl.* Cum îi ziceți la un loc din pădure cu mulți co-

- paci, de nu poți trece prin el?
1296. huci, *pl.* Dar la o pădure mică, deasă, cu copaci și cu tufișuri?
1297. rariște, *pl.* Cum se cheamă locul din pădure unde copacii nu sunt deși, ci depărtați unii de alții?
1298. luncă, *pl.* Cum îi spuneți la locul neted (cu copaci) de-a lungul unei ape?
1299. zăvoi, *pl.* Dar la păduricea care crește lîngă o apă?
1300. copaci, *sg.* În livadă creșe pomi; dar în pădure ce cresc?
1301. frunză, *pl.* Cum le spuneți la acelea verzi din copac, care se îngăbenesc și cad (pică) toamna?
1302. frunzuliță, *pl.* La una mică cum îi zici?
1303. rădăcină, *pl.* Cum se cheamă partea copacului care crește în pămînt?
1304. tulpină, *pl.* Cum spui la partea groasă și dreaptă a copacului care crește de la rădăcină deasupra pămîntului? 1435
1305. ereangă, *pl.* Dar la aceea mai groasă pe care o tai dintr-un pom, cînd se usucă?
1306. coajă. Cu ce e învelită tulpina copacului pe dinafără?
1307. mîzgă. Cum îi ziceți la aceea apoasă care iese, primăvara, cînd tai coaja (scoartă) copacului?
1308. mugur, *pl.* Ce iese primăvara pe ramurile (crengile) copacului și din care apoi crește frunza?
1309. mlădiță, *pl.* Cum îi spui la aceea tinără de tot care creș-

- te de-a dreptul din rădăcina unui copac?
1310. nuia, *pl.* Cum îi spui la aceea lungă și subțire, pe care o tai și cu care impletești garduri, coșuri?
1311. veștedă. Cum zici că este o floare pe care, după ce ai tăiat-o, n-ai pus-o în apă?
1312. retez (un copac) (*ind. prez. 1-6*). Cînd vîrful unui copac e prea înalt și vrei să-l... (GEST), ce zici că-i faci?
1313. brad, *pl.* Cum îi spui copacului care crește de obicei la munte și rămîne verde și iarna?
1314. cuceruz (de brad), *pl.* Cum zici la fructul bradului?
1315. brădet. La un loc unde crește mulți brazi, cum îi zici?
1316. răsină (de brad). Ce curge de sub coaja (scoartă) bradului... este lipicioasă și miroase?
1317. stejar, *pl.* Cum spui la copacul care are un lemn tare, din care se fac doage... sămînta lui o mânîncă porcii în pădure?
1318. stejăriș. Cum îi spui unui loc unde cresc stejari mulți și deși?
1319. ghindă, *pl.* Cum spui la fructul stejarului, pe care îl mânîncă porcii?
1320. jir. În afară de ghindă, ce mai mânîncă porcii în pădure?... crește în alt copac?
1321. fag, *pl.* Cum îi spui la copacul care face jir și care se folosește ca lemn de foc?
1322. făget. Cum îi spui unui loc unde crește fagi mulți și deși?
1323. erăp (lemn) (*ind. prez. 1-6*). Ce zici că faci cu un lemn de foc cînd dai cu toporul în unul din capete?
1324. să crape (*conj. prez. 3*).
1325. tușă, *pl.*, D. La ce ziceți tușă?
1326. rune, *pl.*, D. La ce ziceți runc? an, areluță, arene
1327. alun, *pl.* Ce crește în pădure și face fructe mici cu coajă tare ca la nucă, pe care le spargi în dinți (le plac veve-rițelor)?
1328. alună, *pl.* Cum le spui la fructele alunului?
1329. rînsă (la alun). Cum le zici la florile care cresc împreună pe o crenguță de alun?
1330. plop, *pl.* Cum îi spui copacului care crește drept ca luminarea, înalt, de obicei pe lîngă ape și are frunze care tremură în bătaia vîntului?
1331. frasin, *pl.* Afară de brad, stejar, fag, plop, ce copac mai cunoști care crește înalt, are coaja cenușie și lemnul tare și bun de lucrat?
1332. saleie, *pl.* Cum îi spuneți la copacul care crește de obicei pe lîngă ape; are crengile subțiri, lungi (aplecate în jos)?
1333. tei. Cum îi spuneți la copacul care face flori galbene, mirosoitoare și din care se face ceai pentru tuse?
1334. salcim, *pl.* Cum îi ziceți la copacul acela cu lemnul tare și cu flori albe și mirosoitoare primăvara, din care albinele fac miere?
1335. măces, *pl.* Cum îi spuneți la acela care seamănă cu

trandafirul, are flori albe ori roșii și face fructe roșii, cu semințe păroase înăuntru?

1336. **ghimpe**, *pl.* Cum îi zici la acela care crește pe tulipina trandafirului ori a măcesului și te înteapă?

1337. **pătagină**, *pl.* Cum îi zici la buruiana care crește prin grădină și ale cărei frunze se pun pe rană ca să o vindece? (Fig. 31).

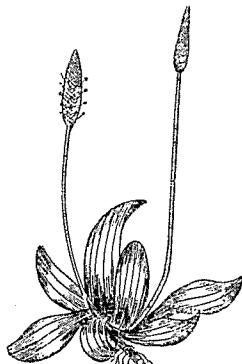

Fig. 31

1338. **urzieă**, *pl.* Cum îi zici la buruiana aceea care, cînd o atingi, te ustură și-ți face băsicuțe pe piele?

1339. **boboc (de floare)**, *pl.* Cum spunești la o floare care n-a înflorit, care nu s-a deschis încă?

1340. **pușcă**, *pl.* Cum îi spui la aceea cu care tragi în iepuri?

1341. **alice**, *sg.* Ce pui în cartușele de vînătoare, sănț mici și rotunde, ca să omori cu ele ciorile, iepurii?

1342. **praf de pușcă**. Ce se pune în cartușul de vînătoare ca să ia foc și să arunce alicele?

1343. **săgeată**, *pl.* Cînd tragi cu arcul, ce pui în el? (IMIT.).

1344. **împușe** (*ind. prez. 1*). Cînd iezi pușca la umăr și apeși pe trăgaci, ce zici că faci atunci?

1345. **oħħese** (*ind. prez. 1*). Înainte de a împușca, pui pușca la umăr și...? (GEST).

1346. **vînător**, *pl.* Cum îi spui omului care împușcă iepuri, vulpi, urși, rațe sălbaticice?

1347. **cîine (de vînătoare)**, *pl.* Cum zici la cîinele care îl însoțește pe vînător cînd merge la vînătoare?

1348. **gonaci**, *sg.* Cum le spui la oamenii care, la vînătoare, alungă animalele sălbaticice și le fugăresc în calea vînătorilor?

1349. **urs**, *pl.* Cum îi spui la acela care trăiește la munte, îi place să mănânce zmeură, miere și face mor-mor-mor?

1350. **ursoaică**, *pl.* Dar cînd e parte femeiască?

1351. **mistręt**, *pl.* Cum spui la acela mare care se hrănește cu jir, cu ghindă și trăiește în pădure... carnea și slăinina lui unui oameni le mănâncă?

1352. **lup**, *pl.* Cum îi spui la acela care mănâncă oi și seamănă cu cîinele?

1353. **lupoaică**, *pl.* Dar dacă e parte femeiască?

1354. **hăită (de lupi)**, *pl.* Cum spunești, cu un cuvînt, la mai mulți lupi care umbă împreună, iarna, după pradă?

1355. **cerb**, *pl.* Cum zici la animalul sălbatic, mai mare decît țapul, care are coarne lungi și ramuroase?

1356. **cerboaică**, *pl.* Dar dacă e parte femeiască?

1357. **viezure**, *pl.* Cum îi zici animalului acela, mai mic decît un cîine, cu picioare scurte, cu capul lunguiet, care trăiește în pădure și strică noaptea porumbul?

1358. **dihor**, *pl.* Dăr la acela cît o pisică și care mânincă puii mici de găină (de obicei numai capul puilor)?

1359. **cîrțită**, *pl.* Cum spui la aceea mai mică decît dihorul (se va folosi răspunsul de la întrebarea precedentă), care trăiește sub pămînt, sapă mereu și face mușuroi?

1360. **arieci**, *pl.* Dar la acela care are țepi peste tot corpul, care-l apără de dușmani?

1361. **vulpe**, *pl.* Cum spui la aceea roșcată, cu coada lungă și stufoasă, care vine și-ți fură găinile din cotete?

1362. **vulpoi**, *pl.* Dar dacă este parte bărbătească?

1363. **vizuină**, *pl.* Cum îi ziceți la adăpostul, făcut în pămînt, în care stă vulpea?

1364. **iepure**, *pl.* Cum îi spui la acela mic, frieos, cu urechile lungi și cu picioarele dinainte mai scurte, pe care îl împușcă vînătorul?

1365. **iepuroaică**, *pl.* Dar dacă este parte femeiască?

1366. **iepuroi**, *pl.* Dar dacă este parte bărbătească cum îi zici?

1367. **veveriță**, *pl.* Cum zici la animalul acela mic, roșcat, cu coada mare și stufoasă, care sare prin copaci și mânâncă alune, nuci?

1368. **aimuță**, *pl.* Cum îi spui la animalul care seamănă cu omul, îi adus din alte țări... poate l-aia văzut la bîlcii (iar-maroc, circ)?

1369. **șarpe**, *pl.* Cum spui la acela lung și subțire, care se trîrăște pe pămînt și de care trebuie să te ferești să nu muște?

1370. **șerpoaică**, *pl.* Dar dacă e parte femeiască cum îi spui?

1371. **viperă**, *pl.* Cum îi spui la șarpele acela mic, care are o pată pe cap și o dungă pe spate, iar dacă te mușcă pot să mori?

1372. **venin**. Cînd te mușcă o viperă, ce varsă ea din gură, de pot să și mori?

1373. **șoarece**, *pl.* Cum îi spui la acela pe care îl prinde pisica?

1374. **cursă (pentru șoareci)**, *pl.* Cum îi spui la aceea pe care o pui ca să se prindă șoareci în ea?

1375. **vierme**, *pl.* Cum îi spui la acela care strică și roade pe dinăuntru un măr, o prună sau o pară?

1376. **mele**, *pl.* Cum îi ziceți la acela care își duce casa în spinare?

1377. **salamandă**, *pl.* Cum îi spui la aceea care-i mai mică decît șopîrla, cu picioarele scurte și cu pielea neagră, pătată cu galben (se spune că ea cade o dată cu ploaia)... trăiește prin locuri umede?

1378. **vrabie**, *pl.* Cum îi spui la pasărea aceea mică, cu penă cenușii, care stă mai mult pe lîngă casa omului și nu pleacă iarna de la noi?

1379. vrăbioi, *pl.* Dar dacă e parte bărbătească?
1380. rîndunică, *pl.* Cum îi spui la pasărea călătoare cu coada despicate, albă pe burtă și care își face cuib la streașina casei și prin grajduri?
1381. porumbel, *pl.* Cum îi spui la pasărea zburătoare care crește pe lingă casa omului, îi bună de mîncat și face două ouă miciute, pe care le cločește două săptămîni?
1382. porumbiță, *pl.* Dar dacă e parte femeiască?
1383. cioră, *pl.* Cum se cheamă pasărea neagră, care seamănă cu corbul, rămîne iarna la noi și cronică ...?
1384. cioroi, *pl.* Dar dacă e parte bărbătească?
1385. pupăză, *pl.* Cum îi spui la pasărea pestriță, cu un mot ca o creastă și care cîntă pu-pu-pup?
1386. mierlă, *pl.* Cum îi zice la pasărca aceea din pădure cu pene negre și cioc galben, care cîntă (fluieră)?
1387. mierlei, *pl.* Dar dacă e parte bărbătească?
1388. uliu, *pl.* Cum spui la pasărea aceea mare care fură și mânîncă găinile, puii?
1389. cioeântoare, *pl.* Cum îi zici la pasărea care are un cioc tare, cu care bate în coaja copacilor?
1390. cotofană, *pl.* Cum îi spune la pasărea aceea cu coada lungă, neagră pe spate și albă pe burtă, care fură ouăle din cuibar?

1391. grangur, *pl.* Cum îi spui păsării călătoare (se imită iluzierul grangurului) care vine numai vara la noi și are penele galbene și negre?
1392. prepelită, *pl.* Cum îi spuneți ia pasărea care trăiește prin grîu, aleargă repede și cîntă pit-palac?
1393. barză, *pl.* Cum îi ziceți la pasărea aceea mare, cu ciocul și cu picioarele lungi, care și face, de obicei, cuibul pe acoperișul caselor (mânîncă broaște, șerpi...)?
1394. bufnită, *pl.* Cum îi spui la pasărea aceea mare care are ochii bulbucati, apropiat unul de altul și vede mai bine noaptea decât ziua?
1395. cueuvea, *pl.* Dar la aceea mai mică decât o bufniță și despre care se spune că „prevestește” o nenorocire, moarte?
1396. potîrniche, *pl.* Cum îi spui la pasărea aceea mare cătun un porumbel, care trăiește în stoluri, în holde și tușiuri, fugă repede și are carne bună de mîncat?
1397. are, *pl.* Cum îi zici la nuiaua îndoită, legată la capete cu o sfără, cu care tragi cu săgeata?
1398. mușuroi, *pl.* Cum îi ziceți la grămadă de pămînt pe care o face cărtiță (sobolul)?
1399. furnică, *pl.* Cum le spui la acele foarte mici și negre, care merg în sir pe pămînt (ca o dîră) cănd e gata să plouă?
1400. furnicar, *pl.* Dar la toate furnicile la un loc?

1401. greier, *pl.* Cum îi ziceți la acela negru, cu picioarele lungi, care cîntă toată vara și sare prin ierburi?
1402. coropișniță, *pl.* Cum îi spuneti la aceea care trăiește în pămînt, ori în gunoi, are picioarele dinainte ca la rac și roade rădăcinile legumelor?
1403. urechelnîță, *pl.* Cum zici la aceea mică care are coada ca o furculiță și de care te ferești să nu-ți intre în urechi?
1404. muscă, *pl.* Cum îi spui la aceea mică, care tot timpul zboară vara prin casă, mai ales pe lingă mîncare?
1405. bondar, *pl.* Cum îi spui la musca aceea mare care bîzîie tare?
1406. streche. Cum îi spui la musca aceea mare cătun o albină care mușcă vitele și ele o iau la fugă?
1407. fluture, *pl.* Cum zici la acela care zboară primăvara din floare în floare? (aleargă copiii după el ca să-l prindă). E alb, roșu, galben, pestriț.
1408. pește, *pl.* Cum zici la acela care trăiește în apă și pe care îl prinzi, ca să faci mîncare din el?
1409. solzi, *sg.* Cum zici la aceia cu care e acoperit peștele și pe care îi razi cănd vrei să-l gătești?
1410. undiță, *pl.* Cum zici la aceea care are un ciîrlig la capăt și pe care o arunci în apă ca să se agațe peștele în ea?
1411. pescuiesc (*ind. prez. 1–3*). Ce fac cu undiță?
1412. pescar, *pl.* Cum îi spui omului care prinde pește?
1413. copeă, *pl.* Ce faci în gheată, iarna, ca să iezi apă din baltă (lac, iaz), ori ca să poți prinde pește?
1414. crîsnie, *pl.* (Fig. 32).

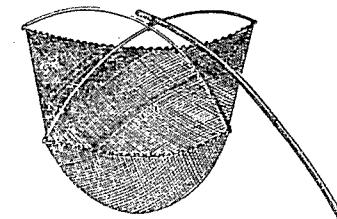

Fig. 32

9. HRANĂ; ÎMBRĂCĂMINTE; ÎNGĂLTĂMINTE

1415. macin (*ind. prez. 1–3*). Ce zici că face morarul cu grîul cănd îl duci la moară?
1416. făină (de grîu). Cum îi spui la aceea măruntă și albă care iese din grîu după ce îl macini la moară?
1417. făină (de porumb). Dar la aceea care iese din porumb după ce îl macini la moară?
1418. mămăligă, *pl.* Ce face femeia din făină de porumb (cucuruz, păpușoi) cănd îi pune apă, sare și o fierbe?
1419. mestecă (mămăliga) (*ind. prez. 1*) (GEST).
1420. făcaleț, *pl.* Cum îi spui la acela cu care mesteci mămăligă?

1421. **pîine, pl.** Din făină de porumb (etc.) se face mămăligă (se va folosi răspunsul de la întrebarea pentru mămăligă); dar din cea de grâu ce se face?
1422. **mijloc.** Cînd vrei să împărți o pîine la doi copii, în părțile la fel de mari, atunci o tai în două, drept la ...?
1423. **urluiulă.** Cum îi spui la aceea măcinată, mare, din porumb (cucuruz, păpușoi), pe care o dai la porci?
1424. **cern (făina) (ind. prez. 1–6).** Ca să faci pîine, făina o...? (IMIT.).
1425. **sită¹, pl.** Cum îi spui la aceea cu care cerni făina de grâu?
1426. **sită², pl.** Dar la aceea mai rară, cu care cerni făina de porumb (mălaiul)?
1427. **eiur, pl.** Dar la acela mai rar și mai mare, făcut din sîrmă, din tablă găurită (sau din piele de oaie), prin care dai grâul, fasolea, ca să se aleagă gunoaiele din ele?
1428. **vescă (la sită), pl.** Cum spui la marginea de lemn a sitei?
1429. **tărije.** Ce rămine în sită după ce cerni făina?
1430. **frămînt (ind. prez. 1–3).** După ce amesteci făina cu apă, ce zici că faci cînd ...? (IMIT.).
1431. **covată, pl.** Cum zici la vasul (lung) de lemn în care frămîntă pîinea?
1432. **aluat.** Cum zici la ceea ce frămîntă femeia (în copaie, în covată) cînd face pîine?
1433. **(aluatul) dospește (ind. prez. 3).** Ce zici că face aluatul în

- copaie (covată) după ce l-aî frămîntat și l-aî pus la căldură?
1434. **drojdie.** Ce cumperi și pui în aluat foarte subțire, nedospit, pe care le răsușești apoi cu brînză, ori cu marmeladă sau dulceață?
1435. **aluatel.** Cum îi spui la aluatul pe care îl păstrezi ca să-l pui în pîine, să dospească?
1436. **sog (pîinea), D.** Ziceți *eu sog* (pîinea)? Ce înseamnă cînd spuneți (*eu*) *sog* (pîinea)?
1437. **plăcintă, pl.** Ce faci din foi subțiri de aluat cu brînză, carne tocată sau mere ... și pui la copt?
1438. **cuptor, pl.** Cum zici la acela făcut din cărămidă, unde bagă pîinea ca să se coacă?
1439. **lopata (pentru pîine), pl.** Cum îi spui la aceea lată și cu coadă lungă pe care pui pîinea ca s-o lagă în cuptor?
1440. **(pîinea) se coace (ind. prez. 3).** Ce face pîinea în cuptor?
1441. **coajă (de pîne), pl.** Cum îi spui la partea tare de deasupra pînii?
1442. **miez (de pîne), pl.** Dar la partea moale dinăuntru?
1443. **seursură (la pîne), pl.** Cum spui la umflătura care se face uneori la pîne cînd o pui la copt și se crapă?
1444. **cozonac, pl.** Cum îi spui la acela făcut din făină albă, frămîntat cu ouă și cu lapte, pe care îl faci la sărbători?
1445. **scovardă, pl.** Cum îi zici la aceea rotundă și turtită, făcută din aluat dospit, pe care o prăjești în grăsimile (uneori se umple cu varză, cu brînză ...)?

1446. **clătite, sg.** Cum le ziceți la acelea făcute în tigale, din aluat foarte subțire, nedospit, pe care le răsușești apoi cu brînză, ori cu marmeladă sau dulceață?
1447. **moară, pl.** Unde macini grîul și porumbul?
1448. **morar, pl.** Cum îi spui omului care îți macină la moară?
1449. **pietre (la moară), sg.** Cum le ziceți la acelea grele și rotunde care zdrobesc între ele grăuntele, făcîndu-le făină?
1450. **uium, pl.** Cum se numește făina sau grăuntele pe care le dai la moară, ca plată pentru măcinat?
1451. **stavilă, pl.** Cum spui la sfîndura aceea de la moara de apă care lasă să curgă apă mai multă sau mai puțină la roată?
1452. **prînz¹, pl.** Cum îi spui la măncarea pe care o măñînci dimineața după ce ai lucrat un timp?
1453. **prînz².** La ce ziceți *prînz*?
1454. **prînzesc (ind. prez. 1).** Ce zici că faci atunci?
1455. **amiază, pl.** Cum îi zici la măncarea de la mijlocul zilei, cînd e soarele deasupra capului?
1456. **măñîne de amiază (ind. prez. 1).** Ce zici că faci atunci?
1457. **ojină.** Cum îi zici la măncarea pe care o măñînci la jumătatea timpului dintre amiază și asfințit?
1458. **eină, pl.** Dar la măncarea pe care o măñînci seara?
1459. **einez (ind. prez. 1–3).** Ce zici că faci atunci?
1460. **să cineze (conj. prez. 3).**
1461. **bucătărie¹, pl.** Cum îi zici încăperii din casă în care găsește femeia măncarea?
1462. **bucătărie², pl.** Dar la aceea făcută în curte (de vară)?
1463. **bucătăreasă, pl.** Cum îi zici femeii care e plătită să facă măncare pentru mai mulți oameni?
1464. **bucătar, pl.** Dar dacă e bărbat?
1465. **sarmale, sg.** Cum spui la măncarea făcută din carne tocată, amestecată cu orez și învelită în foi de varză (curechi) sau de viță?
1466. **jumări.** Cum se cheamă măncarea făcută din ouă bătute și prăjite în grăsimi?
1467. **ulei.** Ce se face din semințele de floarea soarelui ori de dovleac (bostan etc.) ... cu el faci măncarea?
1468. **(apă) fierbinte.** Apa în care nu poti ține degetul, că te frige, zici că este...?
1469. **aburi.** Ce zici că se ridică dintr-o oală în care fierbe apă în clocole?
1470. **pîstic, pl.** Ce măncare zici că faci din picioarele de porc pe care le fierbi și le pui în farfurii ca să se prindă?
1471. **pălărie, pl.** Cum îi zici la aceea rotundă, cu margini, pe care o poartă bărbătii vara în cap (Fig. 33).

Fig. 33

1472. **borul** (pălăriei), *pl.* Cum zici la mărginea răsfrîntă a pălăriei? (Fig. 33a).
1473. **panglică** (la pălărie), *pl.* Dar la pînza aceea lată de două-trei degete, din afara pălăriei? (Fig. 33b).
1474. **căciulă**, *pl.* Cum îi zici la aceea, făcută din blană de miel, pe care o portă iarna în cap?
1475. **cămașă**, *pl.* (INDIC.).
1476. **gură** (la cămașă) (INDIC.).
1477. **pată**, *pl.* Ce se face pe cămașă albă cînd, din greșală, o străpociști cu vin roșu ori cu cerneală?
1478. **minecă**, *pl.* (INDIC.).
1479. **altiță**, *pl.* Ce cos femeile pe partea de sus a mînecii, la umăr? (Fig. 34a).

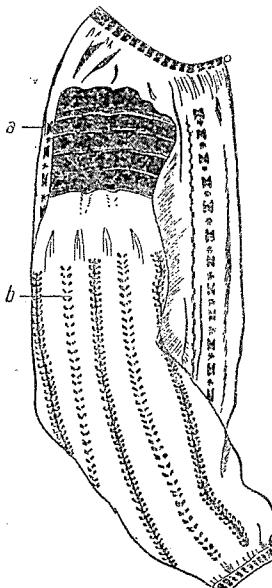

Fig. 34a

1480. **șire**. Cum spui, cu un cuvînt, la acelea pe care le coși una după alta, în lung sau în lat, pe mîneca unei cămăși? (Fig. 34b).
1481. **dantelă**, *pl.* Cum zici la împletitura pe care o fac fetele ori o cumpără și pe care o cos la poalele cămășii, uneori și la mărginea cearceafului (lepedeleului etc.)?
1482. **butonieră** (la cămașă), *pl.* (INDIC.).
1483. **nasture** (la cămașă), *pl.* (INDIC.).
1484. **mă închei** (la haină) (*ind. prez. !*). Ce zici că fac la haină (cămașă etc.), cînd fac așa? (GEST.).
1485. **curea**, *pl.* Cum zici la aceea îngustă de piele cu care te încinge la pantaloni?
1486. **șerpar**, *pl.* Dar la cureaua lată de piele și cu buzunare, cu care se încinge țărani? (Fig. 35).

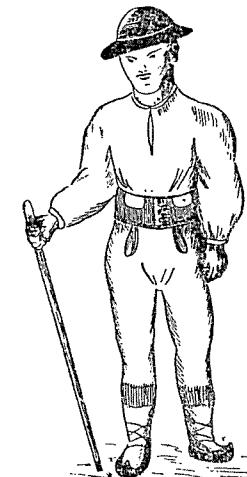

Fig. 35

1487. **cataramă** (la șerpar), *pl.* Cum zici la partea de fier (de aramă) cu care se încheie șerparul (cureaua)? (INDIC.).
1488. **brîu**, *pl.* Cum zici la acela de lînă cu care se încearcă unii oameni ca să le fie cald la șale?
1489. **pieptar**, *pl.* Cum îi spui la îmbrăcămîntea fără mîneci, făcută din piele (de oaie), încheiată pe umăr ori pe piept și pe care o poartă țărani? (GEST.).
1490. **sarieă**, *pl.* Cum spui la haina lungă și mițoasă pe din afară, făcută din fire groase de lînă și pe care o poartă ciobanii?
1491. **pantaloni**, *sg.* (INDIC.).
1492. **izmene**, *sg.* Cum le zici la acelea lungi, de pînză, pe care le poartă bărbații iarna sub pantaloni?
1493. **pânură**. Cum îi ziceti la țesătura groasă de lînă, făcută în casă, din care faceti haine de iarnă?
1494. **cioareci**, *sg.* Cum le spui la pantalonii țărănesti, strîmti pe picior, făcuți din pânură?
1495. **piuă**, *pl.* Cum îi spuneți la aceea în care se bate, în apă, cu niște ciocane de lemn țesătura de lînă, ca să se facă pânură (dimie sau aba)?
1496. **îmbrăcămîntă**. Cum ziceti cu un cuvînt la tot ce îmbracă omul pe el?
1497. **buzunar**, *pl.* (INDIC.).
1498. **opinci**, *sg.* Cum le zici la acelea făcute din piele de porc (ori de vițel), pe care le purtau în picioare, înainte de vreme, țărani?
1499. **obiele**, *sg.* În ce își înfășurau țărani partea de jos a piciorului cînd purtau opinci?
1500. **gurgui** (la opinca), *pl.* Cum îi spui la partea întoarsă, din față a opinicei?
1501. **nojiță**¹, *pl.* Cum spui la acelea cu care îți legi opinica de picior?
1502. **nojiță**², *pl.* Prin ce bagi cu relușa (vezi răspunsul de la întrebarea precedentă) la opinca?
1503. **cizmă**, *pl.* Cum îi spui la încălțămîntea de piele, lungă pînă la genunchi, care se poartă, de obicei, iarna...?
1504. **carimb**, *pl.* Dar la partea cizmei (ciubotei etc.) de la gleznă la genunchi cum îi zici? (INDIC.).
1505. **pantofi**, *sg.* Cum îi spui la încălțămîntea de piele în care intră numai partea de jos a piciorului și călcăul pînă la glezne? (INDIC.).
1506. **ciorapi**, *sg.* Cum le spui la aceia din lînă sau bumbac pe care îi cumperi și-i pui în picioare înainte de a te încălța cu pantofii (bocaneci)?
1507. **încălțămîntă**. Cum ziceti cu un cuvînt la tot ce încălță omul?
1508. **brobădă**, *pl.* Cum îi spui la aceea pe care și-o pun femeile iarna pe cap ... e de lînă și are ciucuri?
1509. **basina**, *pl.* Dar la aceea mai mică, de obicei colorată, pe care o poartă femeile mai ales vara?
1510. **rochie**, *pl.* Cum îi zici la îmbrăcămîntea pe care o poartă femeile, peste cămașă

și care este făcută dintr-o singură bucătă de sus pînă jos? (GEST).

1511. **șorț**, *pl.* Cum spui la bucătă de pinză pe care o pun femeile în față cînd fac treabă, ca să nu se mărdîreasă?

1512. **catrină¹**, *pl.* Cum zici la îmbrăcămîntea țesută în casă, cusută de obicei cu flori și cu fire și pe care o poartă femeile, de la brîu în jos, în loc de fustă?

1513. **catrină²**. Dar la aceea făcută dintr-o singură bucătă?

1514. **catrină³**. Dar la una făcută din două bucătă (una în față și alta în spate)?

1515. **panglică**, *pl.* Cum îi spui la fișia aceea îngustă cu care își leagă părul fetele cînd merg la școală?

1516. **alb**, *pl.* Cum e varul la culoare?

1517. **albă**, *pl.* Ce culoare are hîrtia astă? (INDIC.).

1518. **verde**, *pl.* Cum e iarba primăvara ... (la culoare)?

1519. **galben**, *pl.* Grîul cînd râsare e verde; cînd e copt, cum e (la culoare)?

1520. **galbenă**, *pl.* Dar frunza în pomii, toamna, cum e?

1521. **albastru**, *pl.* Cum e cerul ziua, cînd e senin, mai ales după o ploaie?

1522. **negră**, *pl.* Dar cărbunele cum e (la culoare)?

1523. **neagră**, *pl.* Pana corbului, cum e (la culoare)?

1524. **roșu**, *pl.* Cum e singele la culoare?

1525. **roșie**, *pl.* Dar creasta cocoșului, cum e la culoare?

10. TIMPUL; FENOMENE ATMOSFERICE

1526. **zi**, *pl.* Cînd e întuneric, zici că e noapte, dar cînd e lumină, ce zici că e?

1527. **săptămînă**, *pl.* Sapte zile ce zici că fac la un loc?

1528. **luni**. Care sunt zilele săptămînnii?

1529. **marți**.

1530. **marțea**, *art.*

1531. **miercuri**, *art.*

1532. **joi**, *art.*

1533. **vineri**.

1534. **sîmbătă**.

1535. **duminică**.

1536. **mîine**. Ieri a fost ... (se va indica ziua anterioară celei în care se efectuează ancheta). Dar ... (se va indica ziua următoare) cînd zici că este?

1537. **peimîine**. Și după mîine ce vine?

1538. **astăzi**. Dar ... (se va indica ziua în care se anchetează)?

1539. **alaltăieri**. Dar înainte de ieri ce-a fost?

1540. **tîrziu**. Cînd ai mult de lucru nu te culci *devreme*, ci te culci ... ?

1541. **seară**, *pl.* (și *art.*). Cînd râsare soarele, spui că e dimineață; cînd apune, ce spui că se face?

1542. **noapte**, *pl.* Și după seară se face ... ?

1543. **se erapă de ziua** (*ind. prez. 3*). Ce zici că se întîmplă atunci cînd noaptea-i pe terminat și începe să se vadă?

1544. **an**, *pl.* 30 de zile fac o lună, dar 12 luni cît fac?

1545. **ianuarie**. Care sunt lunile anului?
1546. **februarie**.
1547. **martie**.
1548. **aprilie**.
1549. **mai**.
1550. **iunie**.
1551. **iulie**.
1552. **august**.
1553. **septembrie**.
1554. **octombrie**.
1555. **noiembrie**.
1556. **decembrie**.
1557. **calendar**, *pl.* Cum îi spui la acela în care sunt însemnate lunile și zilele anului?
1558. **iarnă**, *pl.* Cum îi ziceti la timpul cel mai friguros al anului, cînd e zăpadă și ger?
1559. **primăvară**, *pl.* După iarnă se face ... ?
1560. **vară**, *pl.* Și după primăvară se face ... ?
1561. **toamnă**, *pl.* După vară se face ... ?
1562. **rece**. Vara apa e *caldă*, dar iarna cum e?
1563. **zăduf**. Ce zici că e vara cînd arde soarele tare, încît de-abia răsuflă?
1564. **doi**, **două**. Numără, te rog, de la unu înainte.
1565. **trei**.
1566. **cinci**.
1567. **șase**.
1568. **șapte**.
1569. **opt**.
1570. **nouă**.
1571. **zece**.
1572. **unsprezece**.
1573. **doisprezece**.
1574. **treisprezece**.
1575. **paisprezece**.
1576. **cincisprezece**.
1577. **șaisprezece**.
1578. **șaptesprezece**.
1579. **optisprezece**.
1580. **nouăsprezece**.
1581. **douăzeci**.
1582. **douăzeci și unu**.
1583. **șaizeci**. Ce număr vine după 59?
1584. **optzeci**. Dar după 79?
1585. (o) **sută**, *pl.* Dar după 99?
1586. (o) **mie**, *pl.* Cît fac zece sute la un loc?
1587. **cer**. Cum îi spui la acela albastru de sus? (INDIC.).
1588. **soare**. Cum îi zici la acela care râsare dimineața și strălucește ziua pe cer?
1589. (soarele) **apune** (*ind. prez. 3*). Dimineața soarele râsare, iar seara ... ?
1590. **stele**, *sg.* Dar la acelea mici, care strălucesc noaptea pe cer?
1591. **calea lactee**. Cum îi spuneți la fișia (diră) albă care se vede noaptea pe cer, cînd e senin?
1592. **luceafăr**, *pl.* Cum spui la steaua aceea care iese cea dintîi seara și luminează mai tare și mai frumos decât celelalte stele?
1593. **rouă**. Cum le spui la picăturile de apă pe care le găsești vară, dimineața, pe iarbă?
1594. **nori**, *sg.* Cu ce este cerul acoperit cînd nu se vede soarele?
1595. **plouă** (*ind. prez. 3*). Ce zici că se întîmplă cînd cerul e acoperit de nori și căd picături dese de apă?

1596. să plouă (*conj. prez. 3*).
 1597. ploacie, *pl.* Cum zici la „apa” care cade pe pămînt vara, cînd se adună nori pe cer?
 1598. (apa) picură (*ind. prez. 3*). Ce zici că face apa cînd cade rar de tot, cîte un strop, de pe marginea acoperișului casei?
 1599. umbrelă, *pl.* (Fig. 36).
 1600. fulgeră (*ind. prez. 3*). Cînd plouă și pe cer se face dintr-odată lumină mare, care se stinge repede, ce zici că se întîmplă?
 1601. eureubeu, *pl.* Cum îi zici la acela careiese, uneori, vara după ploacie, pe cer, aşa ... cu mai multe culori?
 1602. (cer) senin. Vara, după ploacie, cînd cerul este albastru și fără nici un nor, cum zici că este?
 1603. (cerul) se înseninează (*ind. prez. 3*). Ce zici că face cerul atunci cînd se împrăștie norii?
 1604. noroi. Cînd nu plouă, pe drum se face praf (colb etc.), dar cînd plouă, ce se face?
 1605. ceață. Cum spuneți la aceea ca un fel de aburi care, mai ales toamna și iarna, se lasă aproape de pămînt de nu mai vezi nimic în jur?
 1606. zăpadă. Cu ce se acoperă iarna pămîntul, cînd ninje?
 1607. lapoviță. Cum îi spuneți la ploaia măruntă amestecată cu zăpadă?

Fig. 36

1608. troian, *pl.* Cum spuneți la o grămadă mare de zăpadă (se va folosi răspunsul de la întrebarea nr. 1606), adunată de vînt?
 1609. bulgări (de zăpadă), *sg.* Cînd copiii se bat cu ... (se va folosi răspunsul de la întrebarea nr. 1606), cu ce zici că aruncă (GEST) unul în altul?
 1610. gheață. Cum îi zici la aceea care se face iarna, cînd e ger, deasupra apei?
 1611. tremur (de frig) (*ind. prez. 1-6*). Iarna cînd tî-e frig și faci aşa (GEST), ce zici că faci?
 1612. grindină. Cum se cheamă boabele de gheață care cad uneori vara, cînd plouă și care strică semănăturile, viile?
 1613. măzăriche. Dar aceea mai măruntă decît grindina care cade ca un fel de ploacie înghețată?
 1614. chieciură. Cum îi spui la aceea albă care se face iarna, cînd este ger, mare, pe crengile pomilor?
 1615. turțuri, *sg.* Dar la aceia lungi de gheață, care se fac iarna, pe steașina casei?
 1616. cărare, *pl.* Cum îi zici unui drum îngust, pe care nu poți merge cu carul, dar pe care merg oamenii pe jos?
 1617. șosea, *pl.* Dar la aceea largă și pietruită, pe care merg mașinile?

11. TERENUL; RELIEFUL

1618. bifureație, *pl.* Cum îi spuneți la locul unde se despart două drumuri? (INDIC.).
 1619. răspintie, *pl.* Cum îi spuneți la locul unde se înfîlnesc două drumuri? (+) (GEST).
 1620. cantonier, *pl.* Cum se cheamă omul pe care îl plătește statul ca să se îngrijească de șosea ... să nu se strice?
 1621. carieră (de piatră), *pl.* Cum îi ziceți la locul de unde se scoate piatra pentru var sau pentru șosele, de la suprafața pămîntului?
 1622. plai, *pl.*, D. Cunoașteți vorba plai? La ce ziceți plai?
 1623. prislop, *pl.*, D. Cunoașteți vorba prislop? La ce ziceți prislop?
 1624. cale, *pl.*, D. Cunoașteți vorba cale? La ce spuneți cale?
 1625. izvor, *pl.* Cum îi spui locului de undeiese din pămînt apă bună de băut?
 1626. pîriu, *pl.* Cum îi zici unei ape curgătoare mici, peste care poti trece cu piciorul?
 1627. rîu, *pl.* ... dar la una mai mare?
 1628. vad, *pl.* Cum îi spuneți locului unde apa unui rîu e mai mică și malurile mai joase și se poate trece prin apă cu carul sau călare?
 1629. pod, *pl.* Ce fac oamenii peste o apă, ca să poată trece cu carul, cu mașina?
 1630. punte, *pl.* Dar peste un pîriu, ca să-l poată trece numai cu piciorul, ce fac?
 1631. sar (*ind. prez. 1-6*). Ce zici că faci cînd ai în față un sănț și vrei să treci peste el?
 1632. să sar (*conj. prez. 1-6*).
 1633. pîrleaz, *pl.* Cum îi spui la acela pe care îl faci la gardul dintre două grădini, ca să treci peste el, cînd n-ai poartă între ele?
 1634. maluri, *sg.* O apă curge între două ... ? (GEST).
 1635. vale, *pl.*, D. La ce ziceți vale?
 1636. (vale) seacă. Vara, cînd sunt călduri mari, cum zici că este valea, cînd nu mai are apă?
 1637. sec, *pl.* Dar un pîriu care n-are apă?
 1638. gură (de apă), *pl.* Cum îi spuneți la locul unde se varsă o apă în alta?
 1639. lac, *pl.* Cum ziceți la locul acela cu apă sătătoare, întins și adânc?
 1640. băltă, *pl.* Dar la acela, tot cu apă sătătoare, dar mai mic (se face de multe ori cînd vine rîul mare și se revarsă peste maluri)?
 1641. nămol. Cum spui la pămîntul moale de pe fundul băltilor sau rămas pe malul unei ape curgătoare după revârsare?
 1642. agest, *pl.* Cum îi spuneți la îngrămădirea de pietriș, nisip, lemn, vreascuri făcută la gura sau la cotitura unei ape?
 1643. căsiță, *pl.*, D. Cunoașteți vorba căsiță? La ce spuneți căsiță? (întăritura la țărmul unci ape etc.).
 1644. movilă, *pl.* Cum îi ziceți la o ridicătură mai mică de pămînt?
 1645. măgură, *pl.*, D. Cunoașteți vorba măgură? La ce ziceți măgură?

1646. deal, *pl.* Cînd cobori, e ușor la *vale*, dar e mai greu cînd urci la ... ?
1647. munte, *pl.* Cum zici la acela mai mare decît dealul și unde cresc brazi? (Se va urmări dacă coexistă la acest termen sensul care denumește *forma de relief* cu sensul *loc de păsune*).
1648. vîrf (de deal, munte), *pl.* Cum îi spuneți la partea cea mai înaltă și de obicei ascuțită a unui deal sau a unui munte?
1649. prihodiște, *pl.*, D. Cunoașteți vorba *prihodiște*? La ce spuneți așa?
1650. curmătură, *pl.*, D. Cunoașteți vorba *curmătură*? La ce ziceți *curmătură*?
1651. șa, *pl.*, D. Cunoașteți vorba *șa*? La ce spuneți *șa*?
1652. tarniță, *pl.*, D. Cunoașteți vorba *tarniță*? La ce spuneți *tarniță*?
1653. șes, *pl.* Cum îi spui la un loc drept, întins, unde nu-s nici dealuri, nici vâi?
1654. nisip. Cum îi spui la acela mărunt, mărunt pe care îl iezi de pe malul apei și-l pui în var cînd vrei să zidești ceva?
1655. praf. Vara cînd nu plouă, ce se face pe drum? Cînd merge carul pe drum se ridică în sus ca un nor.

12. ȘCOALA; ARMATA;
ADMINISTRATIЯ

1656. școală, *pl.* Copilul, după ce împlineste 7 ani, îl dai la...?

1657. învăț (*ind. prez. 1-6*). Ce face copilul la școală?
1658. să învețe (*conj. prez. 3*).
1659. școlar, *pl.* Cum îi zici copilului care umblă la școală?
1660. școlăriță, *pl.* Dar dacă e fată?
1661. învățător, *pl.* Cum îi zici la cel ce învăță pe copii, la școală, să scrie și să citească?
1662. învățătoare, *pl.* Dar dacă e femeie?
1663. dascăl, *pl.*, D. Se zice pe aici *dascăl*? La ce spuneți *dascăl*?
1664. carte, *pl.* Cum îi spuneți la aceea din care citește copilul la școală?
1665. creion, *pl.* (INDIC.).
1666. scriu (*ind. prez. 1-6*). Ce fac cu creionul? (GEST).
1667. seriam (*imperf. 1-6*).
1668. scrisei (*perf. s. 1-6*).
1669. am scris (*perf. c. 1*).
1670. nu serie! (*imper. neg. 2, 5*).
1671. cerneală. Cum îi zici la aceea pe care o ții în călimără, ca să scrii cu ea?
1672. toc (de scris), *pl.* Cum îi spui la acela cu care scrii cu cerneală?
1673. caiet, *pl.* Cum îi ziceți la acela cu mai multe foi pe care scriu copiii la școală?
1674. hîrtie, *pl.* Cum îi spuneți la aceea albă din care e făcut caietul?
1675. literă, *pl.* (INDIC.).
1676. scrisoare, *pl.* Cum îi spui la aceea pe care o scrii, o bagi în plic și o trimiți cu poșta?
1677. citește (*ind. prez. 1-6*). Ce faci cu o scrisoare, ca să afli ce scrie în ea?

1678. tăbliță, *pl.* Cum îi zici la aceea mică și neagră pe care scriau copiii înainte vreme la școală?
1679. condei, *pl.* Cu ce scriau copiii pe tăbliță?
1680. tablă, *pl.* Cum îi spuneți la aceea făcută din scindură neagră, pe care scriu învățătorul și copiii la școală?
1681. cretă, *pl.* Dar la aceea cu care se scrie pe tablă?
1682. mint (*ind. prez. 1-6*). Cînd cineva nu spune adeverat, zici că...?
1683. mințeam (*imperf. 1-6*).
1684. minciună, *pl.* Ce spune copilul cînd nu spune adeverul?
1685. dușman, *pl.* Un om care îți vrea numai răul, ce zici că-ți este...?
1686. prieten, *pl.* Dar un om cu care o duci bine și te înțelegi bine, care te ajută la greu, zici că-ți este...?
1687. soldat, *pl.* Cum îi spui la acela care nu are nici un grad în armată?
1688. reeruț, *pl.* Cum i se spune unui soldat în primele luni de armată?
1689. fruntaș, *pl.* Care este primul grad pe care ți-l dă la armată?
1690. caporal, *pl.* Dar după fruntaș, ce grad vine?
1691. sergeant, *pl.* Și după caporal?
1692. raniță, *pl.* Cum îi spui la aceea pe care o poartă soldații în spate și-și țin lucrurile în ea?
1693. armă, *pl.* Cu ce trage soldatul?
1694. cartuș, *pl.* Ce bagi în armă ca să tragi cu ea?
1695. glonț, *pl.* Ce are cartușul în vîrf? ... Cînd tragi, el loveste ținta.
1696. pistol, *pl.* Cum îi spui la acela cu țeavă scurtă, cu care tragi numai cu o mînă? (IMIT.).
1697. sabie, *pl.* (Fig. 37 a).
1698. teacă, *pl.* Din ce scoti sabia cînd te iezi la luptă? (Fig. 37 b).
1699. cazarmă, *pl.* Cum îi spui la clădirea în care stau soldații, cînd fac armata?
1700. infanterie. La ce armă zici că fac armata soldații care luptă pe jos?
1701. infanterist, *pl.* Cum îi zici unui soldat care face armată la această armă?
1702. artilerist, *pl.* Dar la acela care luptă cu tunurile?
1703. cavalerist, *pl.* Dar la acela care merge călare?
1704. colonel, *pl.* Cum îi spui la ofițerul care este mai mare peste un regiment (e mai mare decît maiorul)?
1705. general, *pl.* Care este gradul cel mai mare în armată?
1706. santinelă, *pl.* Cum îi spui soldatului care stă de pază cu arma în mînă?
1707. permisie, *pl.* Cum se numește, la armată, timpul de cîteva zile cînd soldatului își se dă drumul să meargă acasă?
1708. concediu, *pl.* Dar cînd îi dă drumul acasă, pe temp de-o lună?

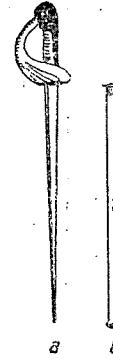
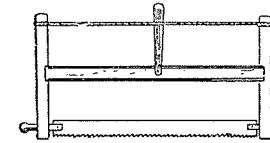

Fig. 37

1709. război, *pl.* Cind nu se împacă două țări între ele și armatele se bat cu tunul, cu pușca, ce zici că-i atunci?
1710. tranșee, *pl.* Cum le spui la șanțurile în care stau soldații pe front, ca să nu fie loviți de gloante?
1711. prizonier, *pl.* Cind ai căzut viu pe mâna dușmanului, la război, zici că te-a luat...?
1712. pace. Cind nu-i război, ce zici că este?
1713. tovarăș, *pl.* Înainte, cind intrai în vorbă cu cineva și spuneai *domn*, dar acum cum îi spui?
1714. tovarășe, *pl.* (*voc.*) Cind nu-l strigi pe nume, cum îl chemi?
1715. tovarășă, *pl.* Dar dacă este femeie?
1716. sfat popular. Cum îi zici la casa unde te duci să inserii copilul cind se naște?
1717. președintele (sfatului popular). Cum se cheamă omul care conduce toate treburile sfatului?
1718. secretarul (sfatului popular). Cind mergi la sfat cu o treabă și nu-l găsești pe președinte, de cine întrebî? El ține actele, ștampila...
1719. comună, *pl.* Mai multe sate la un loc, care au un sfat popular, militie... ce formează?
1720. raion, *pl.* Mai multe sate la un loc alcătuiesc o comună, dar mai multe comune...?
1721. regiune, *pl.* Dar mai multe raioane?
1722. deputat, *pl.* Cum îi spui omului pe care îl votezi la alegeri?

1723. milițian, *pl.* Cum îi spui omului care ține rînduială în sat și te controlează dacă ai buletin?
1724. miliție. Casa unde lucreză milițianul, cum se cheamă?
1725. cooperativă, *pl.* De unde îți cumpărî în sat sare, zahăr, ulei și alte lucruri de care ai nevoie?
1726. telefon, *pl.* Cum îi zice la acela pe care-l pui la ureche (GEST) și cu care poți vorbi cu cineva care e departe, în alt loc?
1727. telegramă, *pl.* Cind vrei să dai o veste, cit mai repede (nu prin scrisoare ori telefon), la cineva care-i departe, ce-i trimîți?
1728. ziar. Din ce citiți, în fiecare zi, știrile și noutățile din țară și din toată lumea?
1729. factor poștal, *pl.* Cum îi spui omului care împarte scrisorile și ziarele în sat?
1730. bicicletă, *pl.* Cum îi spui la aceea cu două roate pe care te urci și dai din picioare ca să mergi pe drum?
1731. motocicletă, *pl.* Dar la aceea tot cu două roate însă cu motor?
1732. tren, *pl.* Cum zici la acela care merge pe șina de fier și duce oamenii cu el?
1733. cinematograf, *pl.* Cum îi spui la casa aceea mare (de la oraș) unde te duci, cumpărî bilet, intri înăuntru, se face intuneric și vezi pe perete tot felul de lucruri?
1734. chitanță, *pl.* Cum îi zici la hîrtia aceea pe care o primești cind ai plătit o dare, un impozit?

1735. cercere, *pl.* Cum îi spui la hîrtia cu care te duci la sfat cind vrei să capeti ceva?
1736. tribunal, *pl.* Cum îi spuneti la casa aceea mare din oraș unde te duci cind ai judecată cu cineva?
1737. avocat, *pl.* Cum îi spui omului acela, de la tribunal, care te apără la judecată?
1738. fotografie, *pl.* Cind îți scoți buletin, ce-i dai milițianului să lipească pe buletin, ca să te cunoască?
13. MESERII; COMERT
1739. muncitor, *pl.* Cum îi ziceți omului care lucrează (cu mîinile) într-o fabrică (pe șantier)?
1740. lemnar, *pl.* Cum îi zici omului care lucrează grinzelile, acoperișul casei?
1741. tîmplar, *pl.* Dar la meșterul care face scaune, mese, dulapuri?
1742. topor, *pl.* Cum îi zici la acela cu care crapi lemnele pentru foc?
1743. secure, *pl.* Dar la acela tot ca toporul, dar mai mare, cu care crapi butucii?
1744. ferăstrău, *pl.* (Fig. 38).
-
- Fig. 38
1745. beschie, *pl.* Cum îi zici la frâstrăul cu pînză lată și cu cîte un mîner de lemn la fiecare capăt, cu care tai lemnene groase?
1746. sfredel, *pl.* Cum îi spui la acela cu care faci găuri în lemn? (GEST).
1747. clește (de scos cuie), *pl.* Cum îi zici la acela de fier cu care scoți cuiele dintr-o scîndură?
1748. rindea, *pl.* Cum îi spui la aceea cu care tîmplarul dă pe scîndură, ca să o netezescă? (IMIT.)
1749. roăr, *pl.* Cum îi spui la meșterul care face roți pentru car?
1750. doage, *sg.* Cum numești scîndurelele de brad sau de stejar din care e făcut un butoi, un ciubăr, o putină?
1751. degar, *pl.* Cum numești meșterul care face doage, butoaie, putini?
1752. cere, *pl.* Cum îi spui la acela pe care îl pui de jur împrejur peste doagile butoiului, ca să stea lipite una de alta?
1753. fier. Din ce-i făcut raful (șina) de la roata carului?
1754. fierar, *pl.* Cum îi zici meșterului care trage șina pe roată? *potcovar (nali)*
1755. repară (ind. prez. 3 sg.). Cind îți se strică căruța te duci cu ea la fierar și el îți-o...?
1756. fierărie, *pl.* Cum îi zici locului unde lucrează fierarul?
1757. foale. Cum le spui la acelea cu care fierarul suflă în foc?
1758. nicovală, *pl.* Pe ce bate fierarul fierul înroșit?
1759. baros, *pl.* Cum îi spui la acela mare și greu cu care fierarul bate fierul înroșit pe nicovală?

1760. cărbuni, sg. Ce pune fierarul pe foc să se poată înroși fierul?
1761. potcoavă, pl. Cum îi zici la aceea de fier pe care o bate fierarul pe copita calului?
1762. potcovese (ind. prez. 1–6). Ce zici că-i face fierarul calului cînd îi pune potcoavele pe copite?
1763. lingurar, pl. Cum îi zici omului care face și vinde linguri de lemn?
1764. eizmar, pl. Cum îi spui omului care face încălțăminte?
1765. ealapod, pl. Cum îi ziceți la acela de lemn, care seamănă cu laba piciorului și pe care eizmarul îl bagă în gheată cînd vrea să o repare?
1766. eojoear, pl. Cum zici omului care face cojocace?
1767. argăsește (ind. prez. 3). Ce zici că face cojocarul cînd curătă și pregătește pielea, ca să fie bună de luerat cojocace, căciuli...?
1768. măcelar, pl. Cum îi zici omului care vinde carne și taie vite?
1769. abator, pl. Cum zici la locul unde se taie vitele, la oraș?
1770. croitor, pl. Cum zici omului care face haine?
1771. croitoreasă, pl. Dar dacă e femeie ce zici că e?
1772. ac, pl. Ca să-ți cîrpești cămașa îți trebuie ată și ..?
1773. ac (cu gămălie). Cum îi zici la acela cu care nu coși, nu are urechi și e rotund la un capăt?
1774. (acul te) înțeapă (ind. prez. 3). Ce zici că-ți face acul cînd îți intră în deget? (GEST).
1775. eos (ind. prez. 1–6). Ce face femeia cu acul? (GEST).
1776. coseam (imperf. 1–6).
1777. eusui (perf. s. 1–6).
1778. am eusut (perf. c. 1).
1779. cususem (m. m. c. perf. 1–6).
1780. voi eoase (viit. 1–6).
1781. să eos (conj. prez. 1–6).
1782. să fi eusut (conj. perf. 1).
1783. aş eoase (cond. prez. 1–6).
1784. aş fi eusut (cond. perf. 1).
1785. coase! (imper. 2, 5).
1786. nu eoase! (imper. neg. 2, 5).
1787. eusind (ger.).
1788. degetar, pl. Cum îi spune la acela pe care îl pune croitorul în deget, cînd coase, ca să nu se întepe?
1789. însăilez (ind. prez. 1). Ce zici că faci cu părțile unei cămașii cînd le prinzi iar cu ată înainte de a le coase? (IMIT.).
1790. petec, pl. Cînd îi s-a rupt cămașa, ce coși peste ruptură, ca să-o mai poți purta?
1791. cîrpesc (ind. prez. 1–6). Dacă îți se rupe cămașa într-un loc, ce zici că-i face femeia cînd îi pune un petec, ca să-o mai poți purta?
1792. cîrpeam (imperf. 1–6).
1793. tivesc (ind. prez. 1–6). Cînd îndoi și coși marginea la un ștergar (un prosop, o basma etc.), ce zici că-i faci? (INDIC.).
1794. să tiveaseă (conj. prez. 3).
1795. tivitură, pl. Cum spui la marginea prosopului (ștergarului, basmalei etc.), îndoită și tivită? (INDIC.).
1796. olar, pl. Cum se numește omul care face oale?

1797. brutar, pl. Cum se cheamă omul care face sau vinde pîine la oraș?
1798. coșar, pl. Cum îi ziceti omului care curătă de funingine coșurile (hornurile) la casă?
1799. tinichigiu, pl. Cum îi spui omului care face lucruri de tablă (găleți, lighene)?
1800. ueenie, pl. Cînd un copil a intrat la o fabrică sau la un meșter să învețe o meserie, pînă cînd învață meseria ce zici că este el?
1801. cumpăr (ind. prez. 1–6). Ce faci la cooperativă (magazin) cînd îți trebuie sare și te duci cu bani acolo?
1802. cumpăram (imperf. 1–6).
1803. cumpărai (perf. s. 1–6).
1804. am cumpărat (perf. c. 1–6).
1805. cumpărasem (m. m. c. perf. 1–6).
1806. voi cumpăra (viit. 1–6).
1807. să cumpăr (conj. prez. 1–6).
1808. să fi cumpărat (conj. perf. 1).
1809. aş cumpăra (cond. prez. 1–6).
1810. aş fi cumpărat (conj. perf. 1).
1811. cumpăra! (imper. 2, 5).
1812. nu cumpăra! (imper. neg. 2, 5).
1813. cumpărind (ger.).
1814. vînd (ind. prez. 1–6). Dacă dumneata cumperi, cel care îți dă marfa pe bani ce zici că face?
1815. vineam (imperf. 1–6).
1816. vîndui (perf. s. 1–6).
1817. am vîndut (perf. c. 1–6).
1818. vîndusem (m. m. c. perf. 1–6).
1819. voi vinde (viit. 1–6).
1820. să vînd (conj. prez. 1–6).
1821. să fi vîndut (conj. perf. 1).
1822. aş vinde (cond. prez. 1–6).
1823. aş fi vîndut (cond. perf. 1).
1824. vinde! (imper. 2, 5).
1825. nu vinde! (imper. neg. 2, 5).
1826. vînzind (ger.).
1827. vînzător, pl. Cum îi spui omului care îți vinde marfa?
1828. cumpărător, pl. Dar aceluia care o cumpără?
1829. aldămaș, pl. Cum zici la mîncarea și băutura cu care cinstești pe cineva după ce ai făcut un tîrg cu el?
1830. negustor, pl. Cum i se spune omului care cumpără marfă și apoi o vindea cu cîstig la alții?
1831. plătesc (ind. prez. 1–3). După ce îți-a lucrat un meșter ceva, îl chemi și pentru munca lui îi...? (GEST).
1832. să plătească (conj. prez. 3).
1833. scump, pl. Un ceas pe care dai bani puțini zici că este ieftin, dar unul pe care dai bani mulți cum zici că e?
1834. scumpă, pl. Dar dacă dai bani mulți pe-o haină cum zici că e?
1835. datorie, pl. Cînd ai împrumutat bani de la cineva și nu i-ai dat înapoi, ce zici că ai la el, o...?
1836. cîntar, pl. Cum îi zice la acela pe care îl folosește vînzătorul ca să vadă ce greutate are marfa?
1837. cîntărește (ind. prez. 1–3). Ce faci cu cîntarul?
1838. talger (la cîntar), pl. Cum spui la acela de la cîntar în care pui marfa cînd vrei să-o cîntărești?

1839. **kilogram**, *pl.* Cît cîntărește greutatea de fier, mare cît un pumn, pe care o pună vînzătorul pe talgerul cîntărului (cînd cumperi zahăr, sare...)?

1840. **litru**, *pl.* Cum zici la acela cu care măsori vinul, țuica, laptele?

1841. **dulce**. Cum este mierea la gust?

1842. **bomboane**, *sg.* Ce cumperi de la cooperativă, aşa mici și dulci, pentru copii?

1843. **zahăr**. Cu ce se îndulcește ceaiul (e alb și îl cumperi de la cooperativă)?

14. DIVERSE

1844. **rușine**. Dacă ai greșit și ai făcut o faptă rea, pe care au aflat-o oamenii, îți pare rău și-ți pleznește obrazul de...?

1845. **vielean**, *pl.* Cum zici că este un om care știe să te tragă de limbă, să afle de la tine tot ce vrea, dar care nu-ți spune ce știe el?

1846. **hot**, *pl.* Cum i se zice unui om care fură?

1847. **milă**. Cînd vezi un om nenorocit, zici că-ți este de el tare...?

1848. **milos**, *pl.* Cum zici că este un om căruia îi pare rău de nenorocirea altuia și care e gata să-l ajute?

1849. **miloasă**, *pl.* Dar despre o femeie care e astfel, cum zici că este?

1850. **fumez** (*ind. prez. 1*) (INDIC.).

1851. **tutun**. Cum îi spui la buruiana pe care oamenii, după ce o taie, o fumează (duhănesc etc.)?

1852. **țigără**, *pl.* Ce faci din tutun (dohan) și din hîrtie, ca să fumezi (să duhănești etc.)?

1853. **pipă**, *pl.* Cum îi zici la aceea în care pui tutun tăiat ca să fumezi? (Fig. 39).

Fig. 39

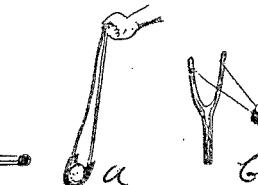

Fig. 40

1854. **aur**. Cum îi spui la acela galben, scump, care nu ruginește și din care se fac inelele?

1855. **argint**. Dar la acela tot scump ca aurul, însă alb la culoare, cum îi spui?

1856. **otel**. Ce e mai tare ca fierul?

1857. **prăstie**, *pl.* (Fig. 40).

1858. **minge**, *pl.* Cum se cheamă aceea rotundă, făcută din piele, păr, cîrpe sau cauciuc, cu care se joacă copiii și tinerii?

1859. **amestec** (*ind. prez. 1-3*). Cînd iezi un pumn de făină de grîu și unul de făină de secară și le pui la un loc și faci aşa cu mâna (GEST), de nu se mai cunoaște care-i făina de grîu și care-i cea de secară, ce zici că faci?

1860. **ridie** (*ind. prez. 1-3*). Cînd apuci un pietroi de jos, aşa (GEST indicînd lent felul cum se ridică), ce zici că-i faci, atunci?

1861. **scap** (*ind. prez. 1-6*). Dacă cineva îți dă un creion și d-ta nu-l ții bine în mâna, atunci îl ...? (GEST).

1862. **să scape** (*conj. prez. 3*).

1863. **dau** (*ind. prez. 1-6*). Cînd vinzi ceva, dumneata îei banii, iar cel care cumpără, ce face cu banii? (GEST) Îi ...?

1864. **dădecem** (*imperf. 1-6*).

1865. **dădui** (*perf. s. 1-6*).

1866. **am dat** (*perf. c. 1*).

1867. **dădusem** (*m. m. c. perf. 1-6*).

1868. **să dau** (*conj. prez. 1-6*).

1869. **dă!** (*imper. 2, 5*).

1870. **nu da!** (*imper. neg. 2, 5*).

1871. **dînd** (*ger.*).

1872. **las** (*ind. prez. 1-6*). Cînd nu oprești pe cineva să facă ceva zici că îl ...? (În caz cînd nu se obține răspunsul așteptat, se va întreba *direct*, pornind de la forma de perf. c.).

1873. **să lase** (*conj. prez. 3*).

1874. **mă sealăd** (*ind. prez. 1-6*). Ce zici că fac copiii vara, cînd le e cald și se duc la rîu, de se bagă în apă?

1875. **să se scalde** (*conj. prez. 3*).

1876. **mișe** (*ind. prez. 1-3*). Ce zici că fac acum cu degetul? (GEST, se mișcă arătătorul).

1877. **apropii** (*ind. prez. 1-6*). Cînd două lucruri sunt depărtate, ce zici că faci cu ele (GEST) ca să fie unul lîngă altul?

1878. **măsor** (*ind. prez. 1-6*). Cînd ai un val de pînză și vrei să stii cîtă pînză este acolo, ce faci cu el?

1879. **să măsor** (*conj. prez. 1-6*).

1880. **mă agăț** (*ind. prez. 1-6*). Cînd trece oile printre ciulini

(scaietii), ce se întimplă cu ciulini, dacă se ating de lîna oilor?

1881. **să agățe** (*conj. prez. 3*).

1882. **blestem** (*ind. prez. 1-6*). Ce zici că face mama cînd îi spune unui copil: să n-ai parte de noroc în viață!

1883. (pămîntul) **erapă** (*ind. prez. 3*). Ce se întimplă cu pămîntul vara cînd e secetă? (GEST).

1884. **înconjur** (*ind. prez. 1-6*). Dacă mergi aşa (GEST), în jurul casei ce zici că faci?

1885. **să înconjur** (*conj. prez. 1-6*).

1886. **schimb** (*ind. prez. 1-3*).

Dacă ai bani mari și vrei să-i faci mărunți, ce zici că faci cu ei?

1887. **moi** (*ind. prez. 1-6*). Ce zici că faci cu pîinea uscată cînd o bagi în apă?

1888. **muiam** (*imperf. 1-6*).

1889. **muiai** (*perf. s. 1-6*).

1890. **să moi** (*conj. prez. 1-6*).

1891. **perii** (*ind. prez. 1*). Ce zici că faci cu o haină prăfuită cînd îi dai aşa cu aceea făcută din păr și lemn și...? (GEST).

1892. **rămin** (*ind. prez. 1-6*). Sînt doi oameni în casă; după un timp, dacă unul pleacă celălalt...?

1893. **rămîneam** (*imperf. 1-6*).

1894. **rămăsei** (*perf. s. 1-6*).

1895. **am rămas** (*perf. c. 1*).

1896. **voi rămîne** (*viit. 1-6*).

1897. **să rămîne** (*conj. prez. 1-6*).

1898. **nu rămîne!** (*imper. neg. 2,5*).

1899. **rămînind** (*ger.*).

1900. **pierd** (*ind. prez. 1-6*). Cînd pleci de acasă, bagi cheia în

- buzunar ; dacă buzunarul e rupt, ce zici că se întimplă cu cheia? ... zici că o...
 1901. să piardă (*conj. prez. 3*).
 1902. găseșe (*ind. prez. 1-6*). Cind pierzi un lucru îl cauți pînă îl...?
 1903. am găsit (*perf. c. 1*).
 1904. ucid (*ind. prez. 1*). Ce faci cu un purice pe care îl prinzi? (GEST).
 1905. fierb (*ind. prez. 1-6*). Ce zici că face apa după ce stă mai mult pe foc, se încalezește și...?
 1906. să fiarbă (*conj. prez. 3*).
 1907. merg (*ind. prez. 1-6*). Ce face omul cu picioarele? (GEST).
 1908. mergeam (*imperf. 1-6*).
 1909. voi merge (*vit. 1-6*).
 1910. să meargă (*conj. prez. 3*).
 1911. mă învelese (*ind. prez. 1*). Ce faci noaptea cînd pui pătura pe d-ta (GEST) ca să nu-ți fie frig?
 1912. trimit (*ind. prez. 1-6*). Cind ai nevoie să cumperi ceva de la cooperativă și nu te poți duce dumneata, îi dai copilului și îl...? (GEST).
 1913. să trimit (*conj. prez. 1-6*).
 1914. învîrteșe (*ind. prez. 1-3*). Ce faci cu roata cînd faci aşa...? (GEST).
 1915. vreau (*ind. prez. 1-6*). Dacă omul poate să facă un lucru și totuși nu-l face, de ce zici că nu-l face?
 1916. vream (*imperf. 1-6*).
 1917. vru(se)i (*perf. s. 1-6*).
 1918. am vrut (*perf. c. 1*).
 1919. să vreau (*conj. prez. 1-6*).
 1920. vrînd (*ger.*).

1921. pot (*ind. prez. 1-6*). Cind ai o greutate mare de ridicat, te duci la vecin și-i spui: vino să-mi ajută, că eu singur nu...?
 1922. am (*ind. prez. 1-6*). Dacă vrei să știi vîrstă unui copil, cum îl întrebai? Cîți ani...?
 1923. aveam (*imperf. 1-6*).
 1924. avui (*perf. s. 1-6*).
 1925. am avut (*perf. c. 1-6*).
 1926. avusesem (*m.m.c.perf. 1-6*).
 1927. să am (*conj. prez. 1-6*).
 1928. aș avea (*cond. prez. 1-6*).
 1929. ai! (*imperf. 2, 5*).
 1930. fac (*ind. prez. 1-6*). Învățătorul, la școală, îi dă copilului socoteți și acasă copilul le...?
 1931. făceam (*imperf. 1-6*).
 1932. făcui (*perf. s. 1-6*).
 1933. am făcut (*perf. c. 1-6*).
 1934. voi face (*vit. 1-6*).
 1935. fă! (*imperf. 2, 5*).
 1936. nu face! (*imper. neg. 2, 5*).
 1937. făcînd (*ger.*).
 1938. stau (*ind. prez. 1-6*). Ce face trenul cînd nu merge?
 1939. stăteam (*imperf. 1-6*).
 1940. stătui (*perf. s. 1-6*).
 1941. am stat (*perf. c. 1-6*).
 1942. stătusem (*m.m.c. perf. 1-6*).
 1943. să stau (*conj. prez. 1-6*).
 1944. stai! (*imperf. 2, 5*).
 1945. nu sta! (*imper. neg. 2, 5*).
 1946. vin (*ind. prez. 1-6*). Cind aștepți pe cineva multă vreme ieșî la poartă să vezi dacă...?
 1947. veneam (*imperf. 1-6*).
 1948. venii (*perf. s. 1-6*).
 1949. am venit (*perf. c. 1-6*).
 1950. să vin (*conj. prez. 1-6*).

1951. venind (*ger.*).
 1952. vino! (*imper. 2, 5*).
 1953. nu veni! (*imper. neg. 2, 5*).
 1954. săt (*ind. prez. 1-6*). Cind te întreb „ce meserie ai?”, cum răspunzi?
 1955. eram (*imperf. 1-6*).
 1956. fu(se)i (*perf. s. 1-6*).
 1957. am fost (*perf. c. 1-6*).
 1958. fusesem (*m.m.c.perf. 1-6*).
 1959. voi fi (*vit. 1-6*).
 1960. să fiu (*conj. prez. 1-6*).
 1961. să fi fost (*conj. perf. 1*).
 1962. aș fi (*cond. prez. 1-6*).
 1963. aș fi fost (*cond. perf. 1*).
 1964. fi! (*imper. 2, 5*).
 1965. nu fi! (*imper. neg. 2, 5*).
 1966. (dă-mi și) mic. Cind împartă ceva, zici: na și tie!; cînd ceri, cum zici?
 1967. (calul e) al meu. Dacă ai un cal și te întreb: „al cui e calul acesta?”, cum răspunzi?
 1968. (casa e) a mea. A cui e casa în care stai dumneata cu familia?
 1969. (boii sănt) ai moi. Dacă ai o pereche de boi și te întreb: „ai cui sănt boii aceştia?”, cum răspunzi?
 1970. (vacile sănt) ale mele. Dar dacă ai două vaci și te întreb: „ale cui sănt vacile”, cum răspunzi?
 1971. (băiatul) eel mare, *pl.* Dacă ai doi băieți : unul de doi ani și unul de opt ani și te întreb: „care băiat merge la școală?”, ce răspunzi?
 1972. (fata) cea mică, *pl.* Dacă ai o fată mică care e frumoasă și o fată mai mare care e urită și, te întreb: „care fată e frumoasă?”, cum îmi răspunzi?
 1973. (Ion este omul) cel mai harnic (din sat), **D**. Cum spui dumneata, cu vorbele dumitale, să cum se vorbește aici în sat: „Ion este omul *cel mai harnic din sat*”.
 1974. (Maria este femeia) cea mai harnică (din sat). Dar dacă e vorba de o femeie pe care o cheamă Maria, cum spui?
 1975. (Ion este) foarte deștept, **D**. Cum spui dumneata, cu vorbele dumitale, să cum se vorbește aici în sat: „Ion este *foarte deștept*”.
 1976. acela. Dacă sănt doi oameni, unul lîngă dumneata, care ti-e prieten, iar altul mai departe, care ti-e dușman, și dacă eu te întreb: „care dintre ei ti-e dușman?”, cum răspunzi?
 1977. aceia. Dar dacă ei sănt mai mulți și eu te întreb: „care dintre ei îți sănt dușmani?”, cum răspunzi?
 1978. aceea. Dar dacă sănt două femei, una lîngă dumneata, frumoasă, alta mai departe, urită, și dacă te întreb: „care dintre ele e urită?”, cum răspunzi?
 1979. acelea. Dar dacă sănt mai multe și te întreb: „care dintre ele sănt urite”, cum răspunzi?
 1980. acesta. Dacă sănt doi bărbați, unul lîngă dumneata, tînăr, altul mai departe, bătrîn, și dacă te întreb: „care dintre ei este mai tînăr?”, cum răspunzi?
 1981. aceștia. Dar dacă sănt mai mulți, cum răspunzi?

1982. aceasta. Dacă săt două femei, una mai înaltă, lîngă dumneata, și alta mai scundă, mai departe, și dacă te întreb : „care dintre ele e mai înaltă ?” cum răspunzi ?
1983. acestea. Dar dacă săt mai multe ?
1984. nouă, *adj. pl.* Dacă ai o haină veche, pe care n-o mai poți purta, atunci zici că trebuie să-ți cumpери o haină... ?
1985. unui (cal). Dacă săt mai mulți cai la un loc, nu poți să le dai apă cu căldarea deodată, ci dai mai întii, numai... ?
1986. tatei. Dacă ai în mînă o scrisoare către tatăl dumitale și eu te întreb : „cui i-ai scris scrisoarea asta... ?”, cum răspunzi ?
1987. Anicăi. Dar dacă scrisoarea e către Anica..., cui spui că i-ai scris-o ?
1988. întii. În ce clasă zici că e copilul cînd la 7 ani î-a înscriș la școală ?
1889. singur. Ești eu doi oameni în casă, după ce ei pleacă cum zici că rămîi ?
1990. nimeni. Dacă pleci și d-ta, zici că în casă nu mai e... ?

1991. bine, *adv.* Un om care nu lucrează rău, zici că lucrează... ?
1992. putin(ă). Cînd mîncarea nu e destul de sărată, trebuie să-i mai pui sare; nu-i pui multă ... cît zici că-i pui ?
1993. acum. Dacă îți dau ceva și te întreb repede : „cînd îi-am dat?”, cum răspunzi : Chiar...
1994. măi ! Cum strigi un bărbat, cînd nu vrei să-i spui pe nume ?
1995. fă ! Dar o femeie ?
1996. (merg.) pe (drum). Cînd ies din casă, merg prin curte și după ce trec de poartă, merg... ?
1997. (lapte) de (oai). Cum zici la laptele pe care îl dă oaia ?
1998. (ies) din (casă). Cînd stai în casă și te cheamă cineva de afară, de unde zici că ieși ?
1999. decit. Dacă săt doi oameni, unul mare (Ion) și altul mic (Gheorghe), cum spui : „Ion e mai mare... ?”
2000. (iau căciula) din (cap). Cînd intri într-o casă străină ce zici că faci cu căciula ? (GEST).

2001 acolo

2002 aici

80

III. CHESTIONARE SPECIALE

- #### 1. AGRICULTURA
2001. înraniță. Cum ii ziceti la gunoiul amestecat cu lălegar și putrezit, care se pune de obicei la straturi (răzoare) ?
2002. (pămînt) afînat. Cum ii ziceti pămîntului care, cînd îl ari, se fărâmă tot, de nu rămîn bulgări (bolovani) ?
2003. pîrloagă, *pl.* Cum numiți locul de arătură lăsat nearât ca să se „odihnească” ?
2004. prosie, *pl.* Cum numiți locul arat și semănat pentru prima dată, după ce a fost lăsat nelucrat timp de 2–3 ani ?
2005. țelină. Cum spuneți la pămîntul care n-a fost lucrat niciodată și în care intri pentru întâia oară cu plugul ?
2006. bulgări (de pămînt), *sg.* Cum le spuneți la aceia mari de pămînt (GEST) care rămîn după ce ai arat un loc tare ?
2007. (pămîntul) înțelenește (*ind. prez. 3*). Ce ziceti că se întimplă cu pămîntul cînd îl lași mai mulți ani nearât și nesemănat ?
2008. desțelenesc (ind. prez. 1). Ce zici că faci cu pămîntul, lăsat mai mulți ani nelucrat, cînd îl ari prima dată ?
2009. dezmiriștesc (*ind. prez. 1*). Ce zici cînd ari miriștea după ce ai secerat ?
2010. țarină, *pl. D.* La ce ziceti țarină ?
2011. fișie (de pămînt), *pl.* Cum ii spuneți la o bucată de pămînt lungă și îngustă, bună de arat și de semănat ?
2012. prășitul dintii. Cum ii spuneți la lucrul pe care îl faceți primăvara cu sapa la porumb, după ce a crescut de-o palmă ?
2013. prășitul al doilea. Dar la lucrul pe care îl faceți a doua oară ?
2014. mușuroi, *pl.* Cum ii ziceti la pămîntul pe care îl strîngeti la rădăcina porumbului cînd îl prășiti a doua oară ?
2015. tăiș (la sapă), *pl.* Cum ziceti la partea ascuțită a sapei, cu care sapi pămîntul ?
2016. coadă (la sapă), *pl.* Dar la lemnul lung de la sapă, pe care îl ții în mînă, cînd sapi ?
2017. cîrpesc (locul) (*ind. prez. 1*). Ce zici că faci cînd pui a doua oară boabe de porumb în locul unde n-au răsărit prima dată ?

2018. **elin**, *pl.* Cum numiți bucata de pămînt care rămîne nearătată, (mai ales) la capătul ogorului?
2019. **greș**, *pl.* Dar la peticul de pămînt dintre două brazde rămas nearat cînd plugul a sărit din brazdă?
2020. **coamă**, *pl.* Cum numiți ridicătura de la mijlocul ogorului unde se dau brazdele una peste alta cînd s-a început arătura de la mijloc?
2021. **copileț**, *pl.* Cum ii ziceți la firul de porumb care crește din rădăcina altuia?
2022. **eopilese** (*ind. prez. 1*). Ce zici că faci la prășitul al doilea cînd rupi puji care crește la rădăcina porumbului?
2023. (porumbul) **împuiază** (*ind. prez. 3*). Ce zici că face porumbul cînd ii ies pui (frați) la rădăcină?
2024. **păpușă**, *pl.* Cum spuneți la știuletele de porumb înainte de a-i da mătasea și a-i crește boabele?
2025. (porumbul) **leagă** (*ind. prez. 3*). Ce zici că face porumbul cînd ii iese mătasea?
2026. (porumbul) **urzește** (*ind. prez. 3*). Dar cînd ii dau boabele pe știule?
2027. (porumbul e) **în lapte**. Cum zici că e știuletele de porumb cînd e bun de copt sau de fierb și din boabele lui iese o zeamă albicioasă?
2028. (porumbul e) **în ținte**. Dar cînd bobul se face tare, că abia intră unghia în el?
2029. **știulete pipernicit**, *pl.* Cum ii zici la un știulete mic, necrescut și cu puține boabe pe el, pe care îl dai la vite?

2030. **tăciunie** (la porumb). Cum spuneți la ceea ce se face pe știulele porumbului și care urmărește boabele cu o pulsare neagră?
2031. **seminceeri**, *sg.* Cum le spuneți la porumbii lăsați pentru sămîntă?
2032. **spie** (la porumb), *pl.* Cum ii zici la partea cea mai de sus a tulipiei porumbului?
2033. **snop** (de strujeni), *pl.* Cum ii ziceți la acela pe care îl faceți din mai mulți coceni (tulei), cînd ii legați la un loc?
2034. **glugă¹**, *pl.* Toamna, cînd tai porumbul, snopii ii faci grămezi; cum le zici la grămezile făcute pe câmp?
2035. **glugă²**, *pl.* Dar la acelea, mai mari, făcute acasă?
2036. **ciolomadă**. Cum ii spuneți la porumbul semănat des și pe care îl tai verde pentru nutreț la vite?
2037. **coșolină**. Dar la ovăzul semănat, ca să fie tăiat verde, tot ca nutreț pentru vite?
2038. **tătarcă**, *pl.* Cum ii spuneți la aceea din spicul căreia se fac mături?
2039. (grîul) **înspică** (*ind. prez. 3*). Ce ziceți că face grîul primăvara, cînd începe să-i crească spicul?
2040. (grîul) **înfrâtește** (*ind. prez. 3*). Ce ziceți că face un bob de grîu cînd din el crește mai multe fire?
2041. (grîul) **pripit**. Cum spuneți la grîul care se coace înainte de vreme, cînd după o ploaie vine o căldură mare?
2042. (holda)dă **în copt** (*ind. prez. 3*).

- Ce zici că face holda cînd au mai rămas puține zile pînă la secerat și grîul începe să fie galben?
2043. (grîu) **răscopt**. Cum zici că e grîul cînd s-a copt mai mult decît trebuie?
2044. **momie** (în grîu, în cînepă), *pl.* Ce faceți din zdrențe și puneti în holda de grîu ori în cînepă, ca să se sperie păsările?
2045. (grîu) **samurastru**. Cum spuneți la grîul care răsare, fără să fi fost semănat, din boabele scăturătoare la seceriș?
2046. (grîu) **secăreț**. Dar la grîul prin care crește secără?
2047. **picior** (de grîu), *pl.* Cum ii zici la una dintre grămezile de snopi pe care o faci pe ogor, înainte de a duce grîul la treierat?
2048. **popă**, *pl.* Cum se numește snopul care se pune deasupra unei grămezi ca să apere de ploaie?
2049. **stog**, *pl.* Cum ziceți la grămadă mare de snopi de grîu care se face la aria de treierat?
2050. **vînturătoare**, *pl.* Cum ii ziceți la mașina aceea cu site și aripi, pe care o învîrtiți cu mîna ca să alegeti grîul din pleavă?
2051. **goz**, *pl.* Cum numiți grîul fără pleavă, dar amestecat cu gunoaie, neghină, pe care îl dați la păsări?
2052. **vraf** (de grîu), *pl.* Cum spuneți la o grămadă mare de grîu treierat?
2053. **îmblăciu**, *pl.* Cum ii spuneți la unealta făcută din două bete legate cu curea și cu
- care bateți grîul, fasolea? (Fig. 41).
2054. **odîrjă**, *pl.* Cum ii spuneți la coada mai lungă a îmblăciului? (Fig. 41a).

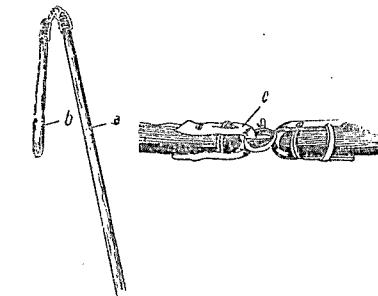

Fig. 41

2055. **hădărag**, *pl.* Dar la acela mai scurt, cu care bați? (Fig. 41b)
2056. **oglăji**, *sg.* Dar la curelele cu care se leagă hădăragul de odîrjă? (Fig. 41c).
2057. **îm'lătese** (*ind. prez. 1*). Ce faci cu îmblăciul?
2058. **gărgăriță**, *pl.* Cum spui la aceea, mică cît o furnică, care strică grîul în hambar?
2059. **pat** (la clacie), *pl.* Cum ii spuneți la „așternutul” de lemn, paie... pe care îl puneteți jos la pămînt, în jurul parului, cînd faceți o clacie, ca să nu se mucezească finul?
2060. **podină**, *pl.* Cum ii ziceți la partea din claiă de fin care rămîne după ce s-a luat parte de sus?
2061. **painjini**, *sg.* Cum le spui la betele legate două cîte două și puse la vîrful clăii (căpiței) ca să nu-i ia vîntul vîrful?
2062. **țapoi**, *pl.* Cum se cheamă furca cu coada lungă și două

coarne drepte, de lemn ori de fier, cu care se dă finul la vîrful clăii?

2063. **prepeleacă**, *pl.* Cum ii spui la parul cu cioturi în jurul căruia faci căpiță de fin sau trifoi?

2064. **șură**, *pl.* Cum ii spuneți la locul acoperit în care țineți finul, paiele?

2065. **stroh**. Cum se numesc firisoarele mărunte de fin care rămân pe fundul carului, după ce ai cărat finul?

2066. **gură** (la coasă), *pl.* Cum spui la partea coasei care taie iarba și pe care o ascuți cu gresia (cutea)? (Fig. 42a).

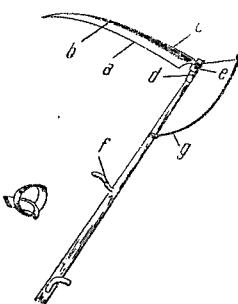

Fig. 42

2067. **custură** (la coasă), *pl.* Dar la partea lată a coasei? (Fig. 42b).

2068. **muche** (la coasă), *pl.* Dar la partea de deasupra mai groasă? (Fig. 42c).

2069. **măsea** (la ecasă), *pl.* Cum ii spui la partea coasei care se prinde de toporiște? (Fig. 42 d).

2070. **brătară**, *pl.* Cum ii spui la aceea de fier care se pune

peste toporiște și peste măseua coasei? (Fig. 42e).

2071. **mîner** (la coasă), *pl.* (Fig. 42f).

2072. **cîrlig** (la coasă), *pl.* Cum numiți nuiaua aceea legată la capătul toporiștii ca să cadă tot grîul într-o parte cînd îl cosiți (Fig. 42g).

2073. **hreapă** (la coasă) *pl.* Dar la aceea ca o grebluță pusă la coasă ca să aseze în brazdă grînele cosite?

2074. **bateă**, *pl.* Cum spui la lemnul în care stă nicovală și care se însige în pămînt cînd bați coasa? (Fig. 43).

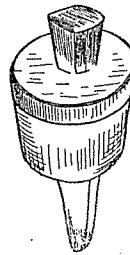

Fig. 43

2075. **cormană**, *pl.* Cum ii zici la partea plugului care răstoarnă brazda? (Fig. 18a).

2076. **grindei**, *pl.* Cum ii spui părții plugului de care sunt legate coarnele, cormana și care se sprijină pe roți? (Fig. 18b).

2077. **cuțit** (la plug), *pl.* Cum ii ziceți la acela ascuțit al plugului, care taie brazda? (Fig. 18c).

2078. **brăzdar**, *pl.* Cum numiți fierul plugului care taie brazda pe dedesubt? (Fig. 18d).

2079. **bîrsă**, *pl.* Cum numiți fierul care leagă cormana și brăzdarul de grindei? (Fig. 18e).

2080. **plaz**, *pl.* Cum numiți partea aceea a plugului care vine în dosul cormanei și alunecă pe pămînt? (Fig. 18f).

2081. **brăcinar** (la plug), *pl.* Cum ii zici la bucata de lemn sau

de fier prinse între cele două coarne ale plugului? (Fig. 18 g).

2082. **otie**, *pl.* Cum ii spuneți la acela cu care curăță fierul plugului cînd se adună pămînt pe el?

2083. **cotigă**, *pl.* Cum ii ziceți la aceea cu două roți, pe care stă capătul grindeiului?

2084. **potîng**, *pl.* Cum ii ziceți la împletitura de nuiele sau la belciugul de fier cu care cotiga se leagă de grindei?

2085. **cocș**, *pl.* Cum ii spui la cuiul care leagă grindeiul de cotigă?

2086. **cocîrțală**, *pl.* Cum numiți partea de la cotigă care este îndoită și cu găuri; cu ea faci brâda mai adincă sau mai deasupra? (Fig. 44).

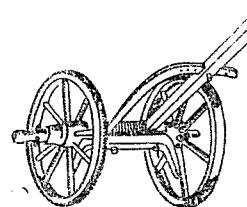

Fig. 44

2087. **trupiță plugului**. Cum le spuneți, cu un cuvînt, la cormană, plaz, cormană mică și bîrsă?

2088. **cobilă**, *pl.* Cum numiți cele două lemne prinse la un capăt ca niște crăcani și pe care se pune plugul cînd mergi la arat?

2089. **pogonici**, *pl.* Cum ii spuneți la bâiatul care mină boii la plug cînd ari?

2090. **înjală**, *pl.* Cum zici la lemnul

pe care îl pui cînd vrei să prinzi a doua pereche de boi în jug?

2091. **cîrcieie**, *pl.* Cu ce se leagă tînjala de proțap?

2092. **tăvălug**, *pl.* Cum ii spuneți la acela, gros și rotund, cu care fărimăți bulgării de pămînt înainte de a semăna și după ce semănat? (Fig. 45).

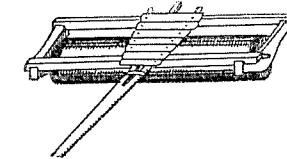

Fig. 45

2093. **mașină de semănat** (grîu, porumb). Înainte tăranii semănu grîul, porumbul cu mîna; acum colectivității cu ce îl seamănă?

2094. **secerătoare mecanică**. Cum ii zici la aceea pe care o trage tractorul și care seceră grîul?

2095. **combină**, *pl.* Cum zici la mașina care seceră și treieră în același timp?

2096. **combiner**, *pl.* Dar omului care o conduce?

2097. **brigăzi**, *sg.* Ca să lucreze mai bine, oamenii dintr-o gospodărie colectivă sint împărțiti în mai multe...?

2098. **brigadier**, *pl.* Cum ii spuneți omului care conduce o brigadă?

2099. **bucășă**, *pl.* Cum numiți aceea de fier cu care este căptușit butucul roții pe dinăuntru?

2100. **bleauri**, *sg.* Cum numiți cele două bucați de fier, una deasupra, cealaltă dedesubt, cu care se imbracă capătul osiei care intră în butuc?

2101. **burete**, *pl.* Cum numiți partea cea mai umflată a butucului, în care sunt făcute scobiturile unde intră capătul mai gros al spitelor?
2102. **cere**, *pl.* Cum numiți inelele de fier care strâng butucul roții ca să nu crape?
2103. **prisnel**, *pl.* Cum numiți cerculețul de fier care se pune între butuc și capătul osiei sau între butuc și umărul osiei, ca să nu se frece între ele?
2104. **cocoșel**, *pl.* Cum numiți cuiul din capătul osiei, care ține roata să nu iasă afară?
2105. **vîrtej**, *pl.* Cum numiți bucața de lemn care stă pe

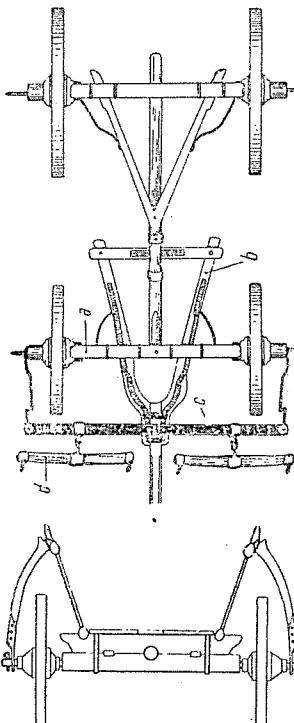

Fig. 46

- podul osiei dinainte și de căre e prinsă cu un cui gros, în jurul căruia se poate învîrti? (Fig. 46a).
2106. **dricul dinainte**, *pl.* Cum numiți partea dinainte a carului, alcătuită din cele două roți, osie și vîrtej?
2107. **dricul dinapoi**, *pl.* Dar partea dinapoi?
2108. **brăcinar**, *pl.* Cum numiți lemnul care leagă capetele cracilor de la dricul dinainte, pe sub inimă? (Fig. 46).
2109. **eruce**, *pl.* Cum numiți lemnul aşezat de-a curmezișul căruței, peste capetele de dinainte ale cracilor? (Fig. 46c).
2110. **lambă**, *pl.* Cum le ziceti la bucățile de fier (sau frânghiile, lanțurile) care leagă, la căruță, capetele crucii de capetele osilor de dinainte?
- ✓ 2111. **orcicuri** (la căruță), *sg.* Cum le spuneti la cele două bucăți de lemn, prinse de crucea căruței, de care se leagă ștreangurile hamurilor, ca să trăgă caii? (Fig. 46d).
2112. **cătușă**, *pl.* Cum numiți bucața de lemn sau de fier de la capătul dinainte al protăpului și de care se prinde protăpul? (Fig. 47).
- Fig. 47
2113. **pleviță**, *pl.* Cum numiți bucața de fier care îmbracă partea de jos a leucii? (vezi Fig. 14c).
2114. **fuștel** (la loitră), *pl.* Cum numiți bucațile de lemn, de obicei lătărețe, care sint bă-

- gate cu capetele în cele două lemn lungi și rotunde? (vezi Fig. 14 d).
2115. **carimb** (la loitră), *pl.* Dar cele două lemn lungi și rotunde în care intră fușteii?
2116. **codirlă**, *pl.* Cum ii spui la aceea pe care o legi în partea de dinapoi a carului sau a căruței și în care pui fin cind pleci la drum?
2117. **podul** (carului), *pl.* Cum numiți scindurile alăturate care se pun peste dricul dinainte și de dinapoi, între loitrele carului?
2118. **sul**, *pl.* Cum numiți lemn lung pe care il pui pe mijlocul carului ca să strângi finul?
2119. **corlate**, *sg.* Cum le spuneti la lemnale acelea pe care le pui peste loitre la car sau căruță cind vrei să cari grâu sau fin?
2120. **eiofilteu**, *pl.* Cum spuneti la acela cu care se prinde jugul de protăp?
2121. **policioară**, *pl.* Cum ii spui la bucața de lemn din partea de jos a jugului? (Fig. 48a)
2122. **ceafă**, *pl.* Cum numiți lemn mai gros din partea de sus a jugului? (Fig. 48b).
- Fig. 48
2123. **resteiu**, *pl.* Cind înjungi boii, ce bași prin găurile de la capetele jugului? (Fig. 48c).
2124. **bulfeie**, *sg.* Cum le spui la cele două lemn de la jug,
- care leagă policioara de lemnul de sus? (Fig. 48d).
2125. **picioare** (la sanie), *sg.* Cum numiți cele patru lemn care leagă oplenii de tălpile saniei? (vezi Fig. 15c).
2126. **tepușe** (la sanie), *sg.* Cum le ziceti la cele patru lemn băgăte în capetele oplenilor? (vezi Fig. 15d).
2127. **proțap** (la sanie), *pl.* Cum ziceti la lemnul acela lung care se prinde în partea dinainte de sanie?
2128. **grui**, *pl.* Cum ii spuneți la lemnul acela care leagă protăpul de oplean?

2. VITICULTURA

2129. **stropitură**. Cum ziceti la primul rod pe care-l dă viațină?
2130. **viță sălbatică**. Cum ziceti la viță pe care o altoiți cu viță de soi?
2131. **butuc**, *pl.* Cum ziceti la partea de jos, mai groasă, a viței de vie?
2132. **rădăcini de rouă**, *sg.* Cum numiți rădăcinile care ies din butuc și pe care le tai cind sapi via?
2133. **corzi de vie**, *sg.* Cum zici la ramurile de un an ale viei, pe care le lași să dea rod?
2134. **butaș**, *pl.* Cum ziceti la coarda cu doi, trei ochi pe care o pui în pămînt ca să crească o nouă viță?
2135. **brațe**, *sg.* Cum ziceti la ramurile de mai mulți ani ale butucului de viță?

2136. **cep**, *pl.* Cum numiți vițele scurte la doi-trei ochi, pe care le lași de rod pentru anul viitor?
2137. **vițe useate**, *sg.* Cum ziceți la corzile fără frunze, pe care le tăiați toamna tîrziu și le adunați pentru foc?
2138. **kăstar**, *pl.* Cum ziceți la ramura tînără, care crește dintr-o coardă sau din butuc?
2139. **ochi**, *pl.* Cum ziceți locului mai umflat de pe coardă, de unde dau frunze?
2140. **cireel**, *pl.* Cum spui la acela răscut care crește din coardă; cu el se agăță viața de arac sau de sîrmă?
2141. **ciorchine**, *pl.* Cum zici la ceea ce rămîne după ce ai mîncat boabele de struguri?
2142. (struguri) **meiați**. Cum ziceți la strugurii care au boabe mici și rare, pentru că a plouat cînd era via în floare?
2143. **aguridă**. Cum ziceți strugurilor care nu sunt copți și sunt acri la mîncat?
2144. **mană**. Cum ziceți la boala care arde frunzele vici (vine mai ales, după ploaie; ca să ferești via de ea, o stropești)?
2145. **foarfece**, *pl.* Cum îi zici la acela cu care tai toamna corzile viei?
2146. **copil (la via)**, *pl.* Cum ziceți la acela care crește pe lîngă frunze și care se rupe înainte de a stropi via?
2147. (via) **dă ochi** (*ind. prez. 3*). Ce zici că face via cînd încep să iasă mugurii (se va felci și răspunsul de la întrebarea pentru *ochi*)?

2148. **copeitul viei**. Ce lucrare zici că faci cînd tai rădăcinile de deasupra (de rouă) și sapi de jur împrejurul butucului?
2149. **araci**, *sg.* Cum spui la aceia ascuții de lemn, însipți în pămînt, de care legi via?
2150. **ridic (via)** (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci cînd, după ce ai dezgropat via, o pui pe araci?
2151. **chitonog**, *pl.* Cum zici la acela de fier sau de lemn cu care faci găuri în pămînt, în care bagi apoi aracii?
2152. **cărăzese** (*ind. prez. 1–6*). Ce spui că faci cînd, primăvara cureți și ascuți din nou aracii, înainte de a-i băga iar în pămînt?
2153. **dă în eopt** (*ind. prez. 3*). Ce zici că face via cînd încep strugurii să se indulcească?
2154. **vier¹**, *pl.* Cum zici la omul care păzește via?
2155. **vier²**, *pl.* Dar la acela care păzește și lucrează via?
2156. **stropesc** (*ind. prez. 1–6*). Ca să nu intre mana în vie, ce-i faci?
2157. **piatră vinătă**. Cum îi zici la aceea pe care o topești în apă ca să stropești via?
2158. **vermorel**, *pl.* Cum zici la acela cu care stropești via?
2159. **cîrnesc** (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci cînd rupi vîrfurile viței ca să nu mai crească și să aibă rod mai bun?
2160. **vinaț**, *pl. D.* Ai auzit de vorba *vinaț*? La ce spuneți *vinaț*?
2161. **mustuitor**, *pl.* Cum îi spui la lemnul acela cu cîteva crăcane la un capăt, cu care zdobesci strugurii?

2162. **must înăsprit**. Cum zici mustului care, după cîteva zile de la zdrobirea strugurilor, începe să piște la limbă?
2163. **răvac¹**. Cum numiți primul must, care se scurge cînd zdobesci strugurii în zdrobitor (mai ales la vinul alb)?
2164. **răvac²**. Cum numiți vinul impede pe care l-ați tras de pe drojdie?
2165. **tai** (mustul dulce) (*ind. prez. 1*). Ce zici că faci cînd torni must fierb peste must dulce ca să-l păstrezi dulce și să nu fiarbă?
2166. **se îmbăloșează** (*ind. prez. 3*). Ce zici că face vinul cînd se face aşa ca zeama de varză și curge greu?
2167. **vintur (vinul)** (*ind. prez. 1–6*). Ce faci cu vinul îmbăloșat ca să nu se strice de tot?
2168. **furtun**, *pl.* Cum zici la acela de cauciuc cu care scoți vinul din butoi?
2169. (vinul are) **smag**. Ce zici că are vinul, dacă butoaiele n-au fost curătate și spălate bine?
2170. (vin) **pelin**. Cum spuneți vinului în care puneti niște buruieni și e amăru la gust?
2171. **museulițe de vin**. Cum zici la acelea mici care zboară și care se fac deasupra vinului cînd fierbe?
2172. (vinul) **prinde floare** (*ind. prez. 3*). Cînd nu-i astupăt bine vasul în care tii vinul, ce zici că face el deasupra?
2173. **pritocese** (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci cînd lași să curgă vinul dintr-un vas în altul, ca să-l despartă de drojdie?
2174. **cenușă vinului**. Cum zici la aceea care se șază pe perciu bucoiului în care tii *v-nul*?
2175. **zăcătoare**, *pl.* Cum zici vasului mai mare de lemn, larg la gură, în care pui strugurii cînd îi culegi?
2176. **ciubăr**, *pl.* Cum zici vasului făcut din doage de lemn, cu două toarte?
2177. **dejă**, *pl.* Cum zici vasului de lemn în care dai drumul vinului să curgă cînd îl pritocesti? (F.g. 49).

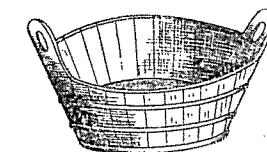

Fig. 49

2178. **vrană**, *pl.* Cum zici la aceea de la butoi pe unde trag vinul cu furtunul?
2179. **cep¹**, *pl.* Cum zici la bucata de lemn cu care astupi gaura de jos a butoiului?
2180. **cep²**, *pl.* Dar la acela de la *vrană*?
2181. **eanea**, *pl.* Cum îi zici la aceea de lemn pe care-o pui în gaura de jos a butoiului ca să curgă vinul prin ea?
2182. **gripeă**, *pl.* Cum numiți unealta cu care curățăți doagel-vechi?
2183. **tease**, *pl.* Cum zici la acela în care pui strugurii zdrobîți și-i strîngi bine ca să iasă mustul din ei?

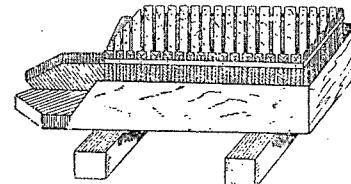

Fig. 50

2184. lin, pl. Cum ziceți aceluiu larg, de lemn, prin care se scurge mustul din zdrobitor (tească) în dejă? (Fig. 50).

3. APICULTURA

2185. Ce soiuri de struguri, după culoare, boabe, cunoașteți? (băbească, verde, tîță caprei, coarnă, plăvăie, galbenă, turcească, mare, mustoasă, tîrțărăscă, vulpe, neagră, păsărcască, busuioacă, tămioasă, tivdă); se va nota denumirea și caracteristica.
2186. prisăcar, pl. Cum îi ziceți omului care se ocupă cu creșterea albinelor?
2187. stup (sistematic), pl. Cum îi spuneți, la acela, făcut din scinduri, în care stau albinele și fac miere?
2188. stup (primitiv), pl. Dar dacă e făcut din nuiele (și lipit cu lut) sau din păpură?
2189. buduroi, pl. Dar dacă e dintr-un trunchi scobit sau dintr-o scorbură de copac?
2190. prisacă, pl. Cum îi ziceți locului (din livadă, uneori acoperit), în care sunt așezatăi stupii vara?

2191. temnie, pl. Unde țineți stupii iarna, când e tare frig?
2192. pretee, sg. Cum ziceți la betele puse de-a curmezișul, dintr-un perete în altul, înăuntrul coșniței și pe care albinele își fac fagurii?
2193. rame, sg. Dar la acelea din lemn, unite ca un pătrat, care tin fagurii înăuntrul stupului?
2194. urdiniș, pl. Cum îi ziceți la gaura prin care intră albinele în stup (sau în coșniță)?
2195. (albinele) ord (ind. prez. 6). Ce ziceți că fac albinele când umblă (mult) prin urdiniș?
2196. oglinda stupului, pl. Cum ziceți la locul pe care prisăcarul îl curăță de iarbă, în fața stupului, ca să știe când îmorm albinele?
2197. locă. Cum îi ziceți bolii pe care o au uneori puii albinelor?
2198. boli la albine. Ce alte boli la albine mai știi? (enumerare și scurtă descriere).
2199. adăpător, pl. În ce dată apă la albine? (are deasupra o scindură subțire cu găuri, pentru ca albinele să nu se înecă).
2200. hrănitoare, pl. În ce dată mîncare (de obicei zahăr amestecat cu apă) la albine?
2201. antene, sg. Cum le ziceți la cele două firisoare lungi și subțiri de la capul albiniei?
2202. trompă, pl. Dar partea aceea cu care albina adună dulceață din flori?
2203. ac, pl. Cum se numește acela ascuțit cu care se apără albina?

2204. nectar. Cum îi spuneți la acela dulce pe care-l scoate albina din flori ca să facă miere?
2205. polen. Dar la acela galben, adunat de pe flori?
2206. propolis. Cum îi ziceți la cleiul pe care îl culeg albinele de pe mugurii unor copaci și ung cu el pereții stupului?
2207. celulă, pl. Cum se numește cămăruță în care stă puiul de albină și în care albina pune mierea?
2208. botcă, pl. Dar aceea în care stă matca?
2209. (albinele) căpăcesc (ind. prez. 6). Ce ziceți că fac albinele când inchid găurile de la faguri, în care sunt ouă ori miere?
2210. larvă (de albină), pl. Ce iese la început din oul albiniei?
2211. (viermuțul) se de(s)plinește (ind. prez. 3 sg). D. Cunoști vorba se de(s)plinește (viermuțul)? Ce înseamnă?
2212. cățel, pl. Ce se face din larva (viermuțul) albiniei? (Se va folosi răspunsul obținut la întrebarea referitoare la larvă).
2213. puiet. Cum le ziceți, cu un cuvînt, la toți puii de albină la un loc?
2214. găselnițe, sg. Cum ziceți la viermii aceiai vătămători care se fac în stupii slabî și mânîncă mierea?
2215. lăptișor. Cu ce se hrănește puiul de albină și matca? (îl fac albinele tinere în primele două săptămâni).
2216. păstură. Cum ziceți la mierea aceea amestecată cu polen (se va folosi răspunsul
- obținut de la întrebarea referitoare la polen), cu care se hrănesc albinele?
2217. voștină. Ce rămîne pe fundul vasului, după ce ai fierb fagurii și s-a scos ceara?
2218. sloi, pl. Cum îi ziceți la ceara fiartă și sleită?
2219. mied. Cum numiți băutura făcută din miere, amestecată cu apă și lăsată să „fiarbă”?
2220. mursă. Dar aceea făcută din miere amestecată cu lapte ori cu apă?
2221. trîntorese (ind. prez. 1). Ce zici că faci când omori trîntorii din stup?
2222. retez fagurii (ind. prez. 1). Dar când iezi o parte din faguri ca să aduni mierea?
2223. stupuiese (ind. prez. 1). Ce zici că faci când omori albinele și iezi toți fagurii?
2224. maseă, pl. Cum îi spui la aceea pe care o pui pe fată ca să nu te înțepe albinele, când umbli la stup?
2225. răzuș, pl. Cum îi spui la acela cu care retezi fagurii?
2226. (albinele) roiese (ind. prez. 6). Ce zici că fac albinele după ce s-au înmulțit și o parte din ele fug din stup împreună cu matca veche?
2227. stup fără matcă. Cum îi spui unui stup care a rămas fără matcă?
2228. pîrvar, pl. Cum îi ziceți la roiu nou care se face din cel vechi?
2229. paroi, pl. Dar la acela care roiește din pîrvar în aceeași vară?

2230. roiniță, pl. Cum și spui la aceea cu care prindeți roiul? 2231. mătăcină. Cum și ziceți la buruiana cu care frecăți roiniță (coșniță) ca să prindeți roiul?

4. CÎNEPA

(ȘI PRELUCRAREA EI)

2232. aldan, pl. Cum și spuneți la cînepa înaltă pe care o lăsată să crească pentru sămînă? 2233. pobirci. Dar la firele mici de cînepa care rămîn pe cînepiște după ce ati cules cînepa? 2234. topilă. Cum și ziceți locului aceluia în care puneteți cînepa în apă? 2235. mănușchi (de cînepă), pl. Cum și zici la legătura de cînepă, mare cît poți să cuprini într-o mînă? 2236. păpușă (de fuiolare), pl. Cum și ziceți legăturii pe care o faceți din mai multe fuiolare, după ce le-ați melișat, dărăcit, și pieptănat? Cîte fuiolare puneteți în ea?

2241. crăcane (la răschitor). Cum și zici la partea răschitorului care este așa? (GEST: degetul arătător și mijlociu în formă de V) (Fig. 51 a).

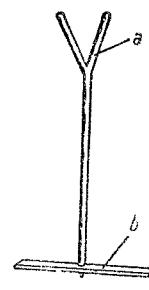

Fig. 51

2242. cruce (la răschitor). Dar la partea aceea a răschitorului care stă așa? (GEST: se așază vîrful degetului arătător stîng pe mijlocul degetului arătător drept în formă de T) (Fig. 51 b).

2243. rost (la răschitor). Cum se numește locul unde se încrucează firele pe răschitor?

2244. fozeze (la vîrtelnită), sg. (Fig. 52 a).

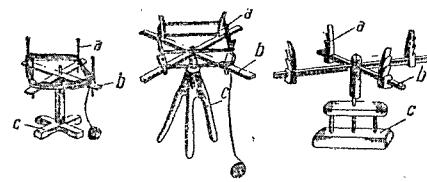

Fig. 52

2245. eruci (la vîrtelnită), sg. (Fig. 52 b).

2246. pat (la vîrtelnită). Cum numiți partea pe care stă vîrtelnita? (Fig. 52 c).

2247. se încilcese (firele) (ind. prez. 6). Cînd nu băgați bine de seamă la urzit, ce se întimplă cu firele?

2248. serobeste (urzeala) (ind. prez. 3). Ce face femeia cu urzala ca să nu se roadă de spătă?

2249. serobeală. Cu ce scrobiți (se va folosi răspunsul obținut la întrebarea precedentă) firele?

2250. învelesc (pînza) (ind. prez. 1). Ce zici că faci cînd înfășori urzeala pe sulul dinapoi al războiului?

2251. tălpile războiului, sg. (Fig. 53 a).

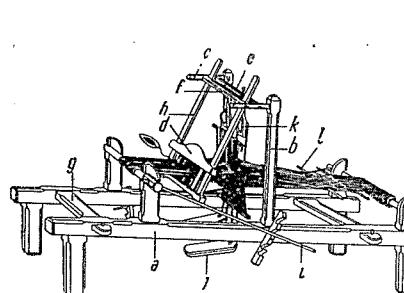
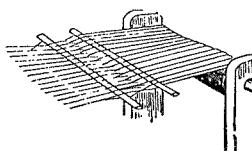

Fig. 53

2256. bățul vătalelor. Dar acela de care sănătate legătale? (Fig. 53 f).

2257. chingi (la război), sg. Cum numiți bucătîle de lemn care leagă tălpile războiului una de alta? (Fig. 53 g).

2258. brațele vătalelor (Fig. 53 h).

2259. slobozitor. Cum și ziceți la bățul lung care se bagă într-o gaură a sulului de dinapoi pentru ca sulul să nu se învîrtească și să tană urzeala întinsă? (Fig. 53 i).

2260. bărbătuș. Cum și ziceți la bucata de lemn, scobită la mijloc, care se bagă cu un capăt într-o gaură a sulului și cu care se ține nemîșcat sulul dinainte ca să stea pînza întinsă? (Fig. 54 a).

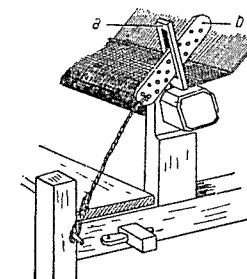

Fig. 54

2252. mîini (la război). Cum le ziceți la bucătîle de lemn care sănătate băgă cu capătul de jos în tălpile războiului? (Fig. 53b).

2253. carafte (la război). Dar la aceea care sănătate așezate în partea de sus a mîinilor (se va folosi răspunsul de la întrebarea precedentă) și pe care se sprijină bețele care țin vătalele și itele? (Fig. 53 c).

2254. vătale (Fig. 53 d).

2255. bățul itelor. Cum numiți bucata de lemn de care sănătate agățate itele? (Fig. 53 e).

2261. muierușcă. Dar la aceea lată, cu găuri care se bagă în bărbătuș (se va folosi termenul de la întrebarea anterioară)? (Fig. 54 b).

2262. coacleți, sg. Cum numiți ochiurile itelor prin care treceti firele urzelii cînd năvăditi?

2263. iepe (la război), sg. Cum le spuneți la aceea de dedesupră pe care apăsați cu picioarele

- ca să se schimbe ițele? (Fig. 53 j).
2264. **scripeti** (la ițe), sg. Dar la aceea de deasupra ițelor care schimbă ițele cînd apești pe iepe (se va folosi răspunsul la întrebarea precedentă)? (Fig. 53 k).
2265. **rostează** (ind. prez. 3). Ce face femeia în urzeala de pe război cînd calcă pe iepe (se va folosi răspunsul obținut la întrebarea nr. 2263) și schimbă ițele?
2266. **lemnus** (la suveică). Cum îi zici la acela de la mijlocul suveiciei, prin care se bagă teava?
2267. **tindeche**, pl. Cum îi zici la bucata de fier sau de lemn, cu niște dinți la capete, cu care intindeți pînza lîngă rost, ca să puteți țese bine? (Fig. 55).

Fig. 55

2268. **fûștei**, sg. Cum le zici la aceia pe care îi puneti între firele urzelii lîngă sulul dinapoi? (Fig. 53 l).
2269. **lătunoi**, pl. Cum îi zici la acela care se face în pînză cînd se rupe un fir din urzeala și femeia țese mai de parte, fără să pună alt fir în loc?
2270. **otinc¹**, pl. Cum îi ziceți la betișorul cu ajutorul căruia se leagă firele rupte la războiul de țesut?
2271. **otinc²**, D. La ce (mai) ziceți *otinc*?

2272. **mînz**. Cum îi zice la firul care n-a fost trecut prin ițe și prin spată și pe care îl dai înapoi?
2273. **ort**, D. La ce ziceți *ort*?
2274. **spat**. Cum îi zici la partea aceea din față, de la sulul dinainte al războiului pînă la spată?
2275. **natră**. Dar la partea urzelii de la spată pînă la sulul dinapoi?
2276. **uruioc**. Cum îi spui la partea urzelii de la capătul pînzei, care nu se mai poate țesa și pe care o tai cînd scoți pînza din război?
2277. **val** (de pînză), pl. După ce termini de țesut, ce zici că faci cu pînza cînd o strîngi așa (GEST)?

5. OIERIT

V. 100

2278. **cîrlan¹**, pl. Cum îi spuneți toamna mielului fătat primăvara?
2279. **cîrlan²**, pl. La ce (mai) spuneți *cîrlan*?
2280. **cîrlană¹**, pl. Cum îi spuneți toamna, mielei fătate primăvara?
2281. **cîrlană²**, pl. La ce (mai) spuneți *cîrlană*?
2282. **noaten¹**, pl. Cum îi spuneți mielului trecut de un an (pînă la doi ani)?
2283. **noaten²**. La ce (mai) spuneți *noaten*?
2284. **noatenă¹**, pl. Dar dacă e de parte femeiască?

2285. **noatenă²**, pl. La ce (mai) spuneți *noatenă*?
2286. **vătui¹**, pl. Cum îi spui iedului de un an?
2287. **vătui²**, pl. La ce (mai) spuneți *vătui*?
2288. **vătuie¹**, pl. Cum îi spui la iada de un an?
2289. **vătuie²**, pl. La ce (mai) spuneți *vătuie*?
2290. **terțiu**, pl. Cum îi spuneți unui berbec de ~~terțiu~~ ani?
2291. **mînzări**, sg. Cum numiști cu un cuvînt toate oile care au lapte?
2292. **mînzărar**, pl. Cum îi spuneți omului care păzește oile cu lapte?
2293. **stăpar**, pl. Dar omului care păzește oile sterpe?
2294. (oae) **șiră**, pl. Cum îi spuneți la o oaie care nu fată niciodată?
2295. (oile) **se mîrlese** (ind. prez. 6). Ce zici că fac oile cu berbecii, spre toamnă, ca să prindă miel?
2296. **aplec (mielul)** (ind. prez. 3). Ce zici că faci cu mielul mic, cînd îl pui să sugă?
2297. (oae) **aplecătoare**, pl. Dacă o oaie fată doi miei și nu are lapte destul pentru amîndoi, unul îl aplecă la altă oaie. Cum îi spuneți la aceasta?
2298. (oaiă) **behăie** (ind. prez. 3). Cînd îi vinzi mielul sau i-l tai, ce zici că face oaia?
2299. (oaiă) **behăie** (onomatopee). Cum face oaia?
2300. Cum chemi oaia?
2301. Cum alungi oaia?
2302. Ce nume au oile după eu-loarea lînii?
2303. **batal**, pl. Cum îi spuneți berbecului pe care nu l-ătîi lăsat de sămîntă (scopit)?
2304. **botei**, pl. Cum ziceți la 10–25 de oi strînse la un loc?
2305. **turmă**, pl. Dar la 50–200 de oi strînse la un loc?
2306. **furcuță** (semn în urechea oii) (Fig. 56).

Fig. 56

Fig. 57

2307. **cociorvă** (semn în urechea oii) (Fig. 57).

2308. **gaură** (semn în urechea oii) (Fig. 58).

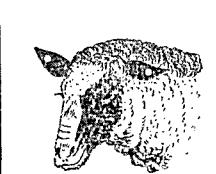

Fig. 58

Fig. 59

2309. **două găuri** (semn în urechea oii) (Fig. 59).

2310. **preducea**, pl. Cum îi spuneți la unealta cu care faceți gaură în urechea oii?

2311. **seeră** (semn în urechea oii) (Fig. 60).

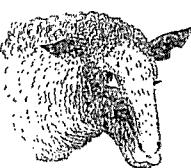

Fig. 60

Fig. 61

2312. **crestătură** (semn în urechea oii) (Fig. 61).

2313. **nojiță** (semn în urechea oii) D.

2314. **ciuntată de virf** (semn în urechea oii) (Fig. 62).

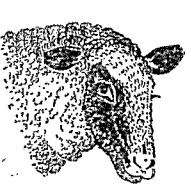

Fig. 62

Fig. 63

2315. **săbiș** (semn în urechea oii) D.

2316. **ie** (semn în urechea oii) (Fig. 63).

Fig. 64

2317. **gaură slobodă** (semn în urechea oii) (Fig. 64).

2318. **se înșimbareză** (*ind. prez. I–G*). Ce ziceți că fac mai mulți oameni cînd, primăvara, pun oile laolaltă ca să facă stină?

2319. **simbrași**, sg. Dar la oamenii care se întrevărsesc (se va întrebi înță termenul obținut la întrebarea precedentă) cu oile cum le ziceți?

2320. **leasă**, pl. Cum ii spuneți unei părți din staul (care se poate desface) făcută din nuiele sau leațuri?

2321. **par** (la staul), pl. Cum le spuneți la lemnele pe care le bateți în pămînt la capătul leșelor ca să faceți staulul?

2322. **colniță**, pl. Cum numiți adăpostul pentru oi făcut din nuiele și acoperit cu stuful sau cu paie?

2323. **năprăor**. Cum se cheamă păscutul oilor dinainte de răsăritul soarelui?

2324. **prior**. Cum se cheamă păscutul oilor de după aninăză?

2325. **acoperișul strungii**, pl. Cum numiți partea de deasupra strungii, care îi ferește pe mulgători de soare, de ploaie?

2326. **strungar**, pl. Cum se cheamă cel care dă oile în strungă?

2327. **cață**, pl. Cum numiți bățul acela lung și încovoiat la capăt cu care ciobanul prinde oile?

2328. **carîmb**, pl. Cum se spune la lățul cu care se măsoară laptele în vas?

2329. **coliba baciului**. Cum ii spuneți la încăperea unde baciul face cașul, fierbe zerul etc.?

2330. **cemarnic**, pl. Cum numiți locul acela din stină unde se

ține brînza, laptele, untul sau se pune cașul la dospit?

2331. **eujbă**, pl. Cum ii ziceți la lemnul înspift în pămînt, cu un brat aplecat deasupra focului de care agăță căldarea? (Fig. 65).

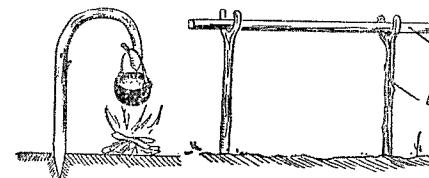

Fig. 65

Fig. 66

2332. **svirgină**, pl. (Fig. 66 a).

2333. **furci** (la svirgină), sg. (Fig. 66 b).

2334. **săreiner**, pl. Cum ii ziceți la lemnul (parul) cu crăci, în care se atîrnă vasele, sacul cu urdă, hainele, desagii?

2335. **staniște**. Cum ii spuneți la locul acela, de dinaintea strungii, unde stau oile după ce au fost mulse?

2336. **țarc**, pl. Cum numiți locul, îngrădit, în care se tîn mieii ca să nu sugă la oi?

2337. **ogriniți**. Cum le spuneți la acelea care rămin din fin (nutreț) după ce au nîncat oile?

2338. **toartă** (la găleată), pl. (Fig. 67).

2339. **băieri**, sg. Cum se cheamă sfiorile legate de torti, la găleată?

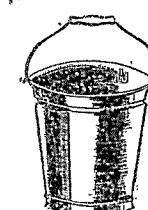

Fig. 67

2340. **cupă**, pl. Cum ii spuneți la vasul acela mic care se pune

pe băieri, pentru ca laptele mulț să nu curgă de-a dreptul în găleată?

2341. **hîrzob**, pl. Cum ii spuneti la pînza legată de patru bețe deasupra hîrdăului (a ciubărului), prin care se strecoară laptele?

2342. **cheagorniță**, pl. În ce tîi cheagul?

2343. Cum se cheamă vasul în care se încheagă laptele?

2344. **lapte aeru**. Cum numiți laptele de oaie pe care îl lăsată să se înăcrească? (cum se face?).

2345. **strâgheacă**. Cum ii spuneți cașului de abia închegat înainte de a fi amestecat?

2346. **strecurătoare**, pl. Cum ii ziceți la bucata aceea de pînza în care puneti cașul ca să se scurgă zerul?

2347. **crintă**, pl. Cum numiți lemnul scobit ca o albie în care se pune cașul ca să se scurgă zerul?

2348. **eaue**, pl. Cum ii spuneți la acela de lemn, cu coadă, din care ciobanii beau apă și lapte? (Fig. 68).

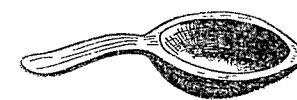

Fig. 68

2349. **jintuială**. După ce cașul a fost stors de zer, se zdorește bine și apoi se strînge din nou. Din el ieșe un fel de zer mai alb și mai gras; cum ii ziceți la acesta?

2350. **jintuiesc** (cașul) (*ind. prez. 1–6*). Ce zici că faci cu cașul cînd scoți din el jintuiala (jantul)?
2351. **balmoș**, *pl.* Cum îi ziceti la mîncarea, pe care o fac ciobanii, din făină de porumb fiartă în smîntină (unt) și jintuiala?
2352. **bulz**, *pl.* Cum îi ziceti la bucata de mămăligă caldă în care pui brînză de oaie ori urdă (GEST) ca s-o mănnînci? La ce (mai) ziceti bulz?
2353. (cașul) **dospesête** (*ind. prez. 3 g*). Ce ziceti că face cașul cînd stă pe poliță mai multe zile și îl mai țineți și la soare?
2354. **putinei**, *pl.* Cum îi spuneți la vasul de lemn în care bateți smîntină (laptele) ca să se aleagă untul?
2355. **mîteă**, *pl.* Dar la acela făcut dintr-un băt cu o scîndurică rotundă la capăt și cu găuri, cu care bateți (laptele) smîntină?
2356. **cărigă**, *pl.* Cum îi ziceti la rotița găurită din capătul lemnului cu care bateți smîntină?
2357. **zară**. Cum îi spuneți la aceea care rămîne după ce s-a ales untul?
2358. **căldare** (de fieră zerul), *pl.* Cum îi spuneți la vasul în care se fierbe zerul?
2359. **jintită**. Cum îi spuneți la zerul amestecat cu bucătele mici de urdă și care se mănnîncă?
2360. **lopătieă**, *pl.* Cum zici la lemnul cu care se amestecă în zer ca să se aleagă urda?

2361. **lingură** (de scos urda), *pl.* Cum îi spuneți la aceea cu care scoateți urda din căldare după ce s-a fieră?
2362. **fundurei**. Cum îi spuneți la ceea ce se lasă din zer pe fundul căldării în timp ce fierbe urda?
2363. **sădilă**, *pl.* Cum îi ziceti la aceea prin care strecuări urda?
2364. **șist**. Cum îi ziceti la ce rămîne după ce s-a scos urda?
2365. **acriș**. Cum îi spuneți la zerul pe care îl lăsați să stea cîteva zile și cu care înăcriți ciorba (zeama)?
2366. **brînză zburată**. Cum îi spuneți la brînza făcută din laptele de primăvară?
2367. **telemea**. Ce faceti din casă atunci cînd îl tăiați felii, îl sărați și-l puneteți la putină (bărbîntă)?
2368. **brînză iute**. Cum ziceti că e brînza care stă mai mult timp în putină (bărbîntă) și care, cînd o mănnînci, pișcă la limbă?
2369. **lapte**, *pl.* Cum îi ziceti la tot ce ai muls la o mulsoare?
2370. **suvintru** (*ind. prez. 1–6*). Ce ziceti că faceți cu oaia cînd o tundeți pe pîntece (burtă) și pe coadă că să poată suge mieii și să poată fi mulsă mai ușor?
2371. **suvintrături**. Cum îi ziceti la lîna aceea tunsă de pe pîntece (burtă) și de pe coadă?
2372. **mițe**. Cum îi ziceti la lîna tunsă de pe miei?

2373. **păr**. După ce o piepteni (o dărăcești), cum îi ziceti la lîna cea mai bună?
2374. **canură**. Dar la lîna mai rea, care rămîne de la daracă?
2375. **usue**. Cum îi ziceti la aceea care iese pe apă din lîna oilor cînd o spălați?
2376. **botișî**, *sg.* Cum le ziceti la gîngăniile aceleia mici care se fac în lîna mieilor și care îi mănnîncă?
2377. (oaie) **pîrvă**, *pl.* Cum îi ziceti la oaia care are lîna puțină?
2378. (oaie) **cîrcioră**, *pl.* Dar la oaia cu lîna creată?
2379. (oaie) **vițoasă**, *pl.* Dar la aceea cu lîna lungă și care-i atîrnă aproape pînă jos?
2380. (oaie) **țîreavă**, *pl.* Cum îi spuneți la oaia care are lîna scurtă?
2381. (oaie) **bîrsană**, *pl.* Dar care are lîna lungă și cam aspră?
2382. (oaie) **stogoșă**, *pl.* Cum îi ziceti la oaia cu lîna moale și nu prea lungă?
2383. (oaie) **bălă**, *pl.* Cum îi spuneți la oaia care are lîna și botul alb?
2384. (oaie) **oacheșă**, *pl.* Dar la cea care are un cere negru în jurul ochilor?
2385. (oaie) **ciulă**, *pl.* Cum îi zici unei oi cu urechile foarte scurte?
2386. (berbec) **șut**, *pl.* Dar unui berbec fară coarne?
2387. (oaie) **șută**, *pl.* Dar la oaia sau capra care nu are coarne?
2388. (oaie) **aripărită**, *pl.* Cum îi ziceti la oaia aceea care totdeauna umblă pe marginea turmei?
2389. (oaie) **urmăretică**, *pl.* Dar la oaia care rămîne totdeauna la urmă?
2390. (oaie) **cîrnică**, *pl.* Cum îi spuneți la oaia care se desprinde mereu din turmă?
2391. (oaie) **hapsină**, *pl.* Dar la oaia care nu stă la muls?
2392. **gălbează**. Cum îi spuneți la boala pe care o fac oile și ficat (mai) cînd mănnîncă iarbă din locuri mlaștinoase?
2393. **hîră**. Cum îi ziceti la aceea care se face la oi, pe sună, ca tărîțele și din pricina căreia oile slăbesc?
2394. **vârsat**. Ce boală ziceti că a oile cînd li se fac niște bule pe tot trupul?
2395. **răsfulig**. Dar atunci cînd se umflă ugerul (pulpa)?
2396. **răscolese** (stîna) (*ind. prez. 6 g*). Ce ziceti că fac ciobătoamna cînd aleg oile, fiecare om să și le ducă acasă?
2397. **iernatie**, **D.** Ziceti *iernatie*? La ce spuneți?
2398. **văratie**, **D.** Ziceti *văratie*? La ce spuneți?
2399. **tomnatie**, **D.** Ziceti *tomnatie*? La ce spuneți?
2400. **mutare**, **D.** Ai auzit de vorbă *mutare*? La ce ziceti *mutare*?
2401. Ce soiuri (rase) de oi cunoști?

6. MORĂRIT

2402. **zăgaz**, *pl.* Cum îi spune la îngrăditura din stil crengi și pietre, cu care abate apa spre moară?

2403. **pîrîul morii**, *pl.* Cum îi spuneți la apa care curge de la zăgaz (se va folosi răspunsul de la întrebarea anterioară) spre moară?
2404. **grapă**, *pl.* Cum numiți îngrăditura care se pune în gura pîrîului ca să opreasă crengile, lemnele pe care le duce apa spre moară?
2405. **stăvilar**, *pl.* Cum îi spuneți locului unde se îngustează pîrîul și de unde se poate opri (abate) apa, ca să nu meargă spre moară?
2406. **stavilă**, *pl.* Cum îi ziceti la aceea, făcută din scînduri, cu care se oprește sau se dă drumul apei la roată?
2407. **bogdani**, *sg.* Cum numiți lemnele cioplite care se bat în pîrîu și pe care lunecă stâvila?
2408. **puntea bogdanilor**. Dar lemnul care stă deasupra apei și care prinde capetele bogdanilor?
2409. **ulue**, *pl.* Cum numiți partea aceea făcută din scîndură, de la stavilă pînă la moară, pe care vine apa?
2410. **podul ulueului**, *pl.* Cum numiți partea de jos a ulueului?
2411. **mărginarele ulueului**, *sg.* Dar părțile de pe de lături?
2412. **fozle**, *sg.* Cum numiți bucățile de scîndură care alcătuiesc podul sau mărginarul ulueului?

2413. **perinile ulueului**, *sg.* Cum numiți lemnele (stilpii) pe care stă ulucul? (Fig. 69).

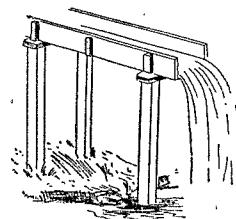

Fig. 69

2414. **roată**, *pl.* Cum numiți acea parte a morii, pe care o învîrtește apa?

2415. **roată cu aripi**. Cum numiți roata care are numai niște scînduri prinse de grindei și pe care o împinge apa pe dedesubt?

2416. **cupe**, *sg.* Cum le ziceti la despărțiturile din roata morii, în care cade apa? (Fig. 70 a),

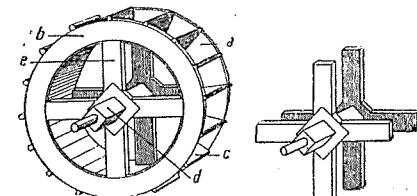

Fig. 70

2417. **săritura apei**. Cum numiți depărtarea de la capătul ulueului pînă la roata morii?

2418. **obezi**, *sg.* Cum le spuneți la scîndurile, ca un cerc, care se pun în părțile din afară ale roții ca să se adune apa în cupe? (Fig. 70 b.)

2419. **aripi**, *sg.* Dar la scîndurile care se pun din loc în loc între obezi și care despart cupele? (Fig. 70 c.)

2420. **grindeciul (roții)**, *pl.* Cum numiți lemnul care trece prin mijlocul roții, care se învîrtește o dată cu roata? (Fig. 70 d.)

2421. **cruci (la roată)**, *sg.* Cum numiți cele patru bucăți de lemn, puse de-a curmezișul între grindei și obezi, de o parte și de alta a roții? (Fig. 70 e.)

2422. **cep**, *pl.* Cum se numește bucata de fier care se bagă în capătul grindeciului roții, ca să nu se roadă cînd se învîrtește?

2423. **broască**, *pl.* Cum se numește lemnul scobit pe care se învîrtește capătul grindeciului sau cepul? (Fig. 71 a.)

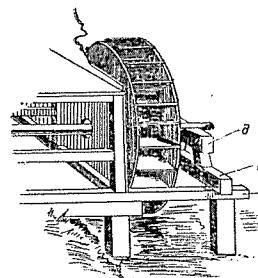

Fig. 71

2424. **perinoc (la moară)**, *pl.* Cum numiți capătul de lemn pe care e prinsă broasca? (Fig. 71 b.)

2425. **anidlele (la moară)**, *sg.* Cum numiți cele două lemne pe care se reazemă perinocul? (Fig. 71 c.)

2426. **podul roții**, *pl.* Cum îi ziceti la scîndura prin care trece grindeul roții (cu cupe) și care nu lasă apa să intre în moară?

2427. **cioroi**, *pl.* Prin ce curge apă din uluc pe cep și pe broască ca să nu se încălzească în timpul mersului?

2428. **(piatră) alergătoare**, *pl.* Moara are două pietre între care se zdrobesc grăuntele; cum îi ziceti la piatra de deasupra, care se învîrtește?

2429. **(piatră) zăcătoare**, *pl.* Dar la piatra care stă dedesubt și nu se mișcă?

2430. **colaci**, *sg.* Cum le ziceti la cele patru lemne scobite, care strîng și țin în loc piatra zăcătoare?

2431. **cos**, *pl.* În ce se toarnă grăuntele din saci pentru a fi măcinate?

2432. **eai**, *sg.* Cum numiți bîrnele de care e prins coșul? (Fig. 72 a)

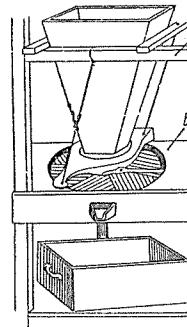

Fig. 72

2433. **podul morii**. Cum numiți partea mai ridicată, dinăuntrul morii, pe care se pun sacii și pe care stă morarul cînd toarnă în coș?

2434. **babe**, sg. Dar cei patru sau sase stilpi pe care stă podul?
2435. **stratul morii**. Cum numiți bîrnele care se pun pe capetele babelor și pe care stă podul?
2436. **roata cu măsele**, pl. Ce este prins de grindeiul rotii (cu cupe) înăuntrul morii?.... este rotundă și se învîrtește o dată cu grindeiul (Fig.73 a).

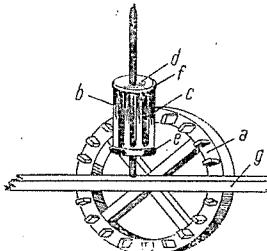

Fig. 73

2437. **măsele**, sg. Cum numiți bucațile de lemn, prinse la aceeași depărtare una de alta, pe partea dinăuntru a obezii roții?
2438. **șirbă**, pl. Cum ziceți că este roata de pe care s-a rupt o măsea?
2439. **erîng**, pl. Cum numiți rotita mai mică, care se îmbucă cu roata cu măsele și învîrte piatra alergătoare? (Fig. 73 b).
2440. **șîștori**, sg. Cum numiți bucațile de lemn care se îmbucă cu măselele roții? (Fig. 73 c).
2441. **murlă**, pl. Cum numiți lemnul scobit cu care se măsoară șîștorii sau măselele?

2442. **tîrcioala de sus**, pl. Cum îi ziceți la scîndura rotundă, cu scobituri pe margine, făcute la aceeași depărtare, în care se prinde capătul de sus al șîștorilor? (Fig. 73 d).
2443. **tîrcioala de jos**, pl. Dar la cea de jos? (Fig. 73 e).
2444. **verigi**, sg. Cum le ziceți la bucațile de fier care strîng șîștorii în cele două tîrcioale ca să nu cadă și să nu miște? (Fig. 73 f).
2445. **fusul (crîngului)**, pl. Cum numiți bucata de fier care trece prin mijlocul crîngului?
2446. **podoimă**, pl. Cum numiți bîrna de lemn pe care stă capătul de jos al fusului? (Fig. 73 g).
2447. **perini**, sg. Cum numiți lemnene pe care stă așezată podoima?
2448. **burie¹**, pl. Cum numiți bucața de fier băgată în podoimă în care se sprijină fusul?
2449. **burie²**, pl. Cum îi ziceți găurii din piatra zăcătoare, prin care trece fusul crîngului?
2450. **burie³**, pl. Dar bucații de lemn care se pune în gaura pietrii zăcătoare ca să nu cadă grăunțele și făina sub moară?
2451. **gîrlici**, pl. Cum îi ziceți găurii din mijlocul pietrii alergătoare, prin care cad grăunțele între pietre?
2452. **pîrpăriță**, pl. Cum numiți bucața de fier care prinde capătul fusului de piatra alergătoare?

2453. **teică**, pl. Cum numiți cutia mișcătoare prin care trec grăunțele din coș înainte de a cădea între pietre?
2454. **titirez**, pl. Cum numiți lemnul legat cu un capăt de teică, care cu celălalt capăt se freacă de piatra alergătoare și scutură teica?
2455. **veșcă¹**, pl. Cum îi ziceți scobiturii în care sunt așezate pietrele morii? (Fig. 72 b).
2456. **veșcă²**, pl. Dar cercului de coajă de copac care se pune de jur împrejurul pietrelor?
2457. **piscoaie**, pl. Cum numiți scobitura prin care curge făina măcinată?
2458. **fruntarul pietrelor**, pl. Cum numiți bîrna, scîndura din față, în care se află piscoaia?
2459. **covată**, pl. Cum îi ziceți la aceea în care cade făina din piscoaie?
2460. **uluc sterp**, pl. Cum îi ziceți la acela pe unde îi dai drumul apei să curgă într-o parte cînd moara stă sau cînd are prea multă apă?
2461. **casa morii**. Cum numiți încăperea în care stă morarul și oamenii care vin la moară?
2462. **tar**, pl. Cum îi ziceți la sacul cu grăunțe pe care îl aduce omul în spate la moară?
2463. **măciniș¹**. Dar la totii sacii pe care îi duce omul cu cărul sau cu căruța la moară?
2464. **măciniș²**, D. La ce (mai) spuneți măciniș?
2465. **gurește (ind. prez. 3)**. Ce ziceți că face un om care se duce la moară cu puține grăunțe, aşa ca de-o mămăligă, ca să le macine?
2466. **ferecă (ind. prez. 1)**. Cînd moara nu măcișă bine, pentru că pietrele s-au nețezit pe partea dinăuntru, ce le faci ca să macine iar bine?
2467. **limbă**, pl. Cum îi ziceți la lemnul lătit la un capăt, care se bagă în gîrliciul pieptrei alergătoare, ca să o ridicați?
2468. **purici**, sg. Dar la lemnele rotunde pe care alunecă piatra, cînd o luati jos?
2469. **șanțuri**, sg. Cum numiți crestăturile lungi, ca niște raze care se fac în piatra zăcătoare?
2470. **zimți**, sg. Dar crestăturile mărunte care se fac în piatra alergătoare?
2471. **horlău**, pl. Cum numiți nispul amestecat cu grăunțe și cu făină, care iese dintre pietre cînd moara pornește după ce a fost ferecată?
2472. **pospai¹**. Cum îi ziceți la acela alb care se aşază subțire peste tot, prin moară?
2473. **pospai², D.** La ce (mai) ziceți pospai?

7. TERMINOLOGIA MESERIILOR

(ROTĂRIE, DOGĂRIE, DULGERIE,
LEMNĂRIE, ZIDĂRIE, FIERĂRIE,
PIELĂRIE, OLĂRIE)

2474. **seaun de cioplit**, pl. Cum îi zici la lemnul acela gros și rotund sau sprijinit pe 3 picioare pe care cioplești?

2475. raşpă¹, pl. Cum îi zici la unealta de otel cu dinți mărunti, cu care netezești bucăți de lemn după ce le-ai cioplit? (Fig. 74).

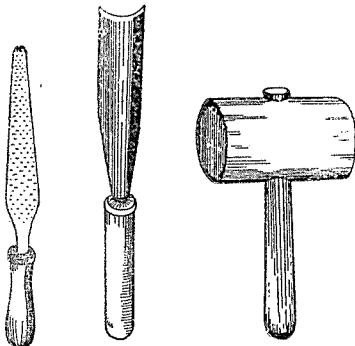

Fig. 74, 75 și 76

2476. ghin, pl. Dar la aceea ca o daltă, cu tăișul rotund sau cu o adincitură la capătul cu care scobeiști lemnul? (Fig. 75).

2477. mai, pl. Cum îi zici la acela cu coadă cu care bați în ghin (se va întrebuița răspunsul de la întrebarea precedentă), ca să scobeiști lemnul? (Fig. 76).

2478. strung, pl. cum îi zici la acela cu care rotunjești lemnul pentru a face butucul rotii... e mișcat de o manivelă pe

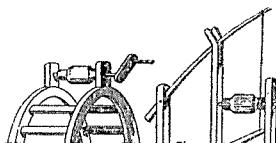

Fig. 77

care o învîrtești cu mâna sau de o scindură po care apeși cu piciorul? (Fig. 77).

2479. gripeă, pl. Dar la aceea ca un cuțit pe care o pui la strung ca să taie și să rotunjească butucul? (Fig. 78).

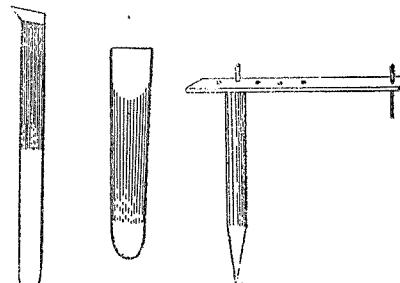

Fig. 78 și 79

2480. țir, pl. Cum îi spunești la acela cu care rotarul însemnează obezile ca să le poată îndoi? (Fig. 79).

2481. scaun de înspițat, pl. În ce pui roata ca să-i așezi obezile sau spițele? (Fig. 80).

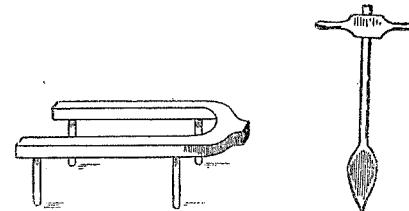

Fig. 80 și 81

2482. lingură, pl. Cum îi zici la unealta cu care găurești butucul rotii ca să intre capătul osiei? (Fig. 81).

2483. spițelnie, pl. Dar la acela mai mic decât lingura, cu care găurești butucul rotii ca să pui spițele? (Fig. 82).

2484. scaun de obezi, pl. În ce așezi obezile ca să le gărești? (Fig. 83).

2485. bardă, pl. Cum îi ziceți la aceea de fier ca o secure, dar mai lată, cu coada scurtă și îndoită, cu care se ciopleză lemnul? (Fig. 84).

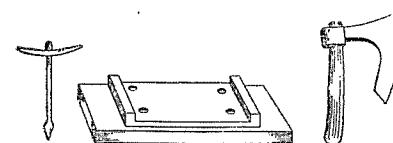

Fig. 82, 83 și 84

2486. leafă, pl. Cum îi spui la parte la lată de fier a bardei? (Fig. 84).

2487. teslă, pl. Cum îi zici la unealta aceea cu coadă scurtă și cu leafa (se va întrebuița termenul de la întrebui-

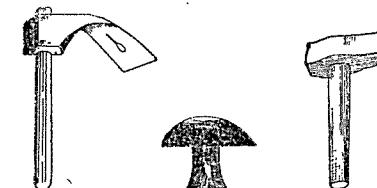

Fig. 85, 86 și 87

barea precedentă) îndoită înăuntru și care de obicei are o gaură la mijloc pentru scosul cuielor? (Fig. 85).

2488. priboi, pl. Dar la acela ascuțit ca un cui, cu care se fac găuri în cercurile de fier?

2489. nituri, pl. Cum le spui la acelea ca niște cuie scurte cu floarea mare și cu care se prind capetele cercurilor de fier? (Fig. 86).

2490. bașchie, pl. Cum îi zici la ciocanul de fier care, la un capăt, are un șant ca să

poată prinde cercurile de fier cind le bați pe butoi? (Fig. 87).

2491. pas, pl. Dar la unealta care are două brațe de lemn unite la un capăt și desfăcute la celălalt, cu care se măsoară și se înscamnă doagele? (Fig. 88).

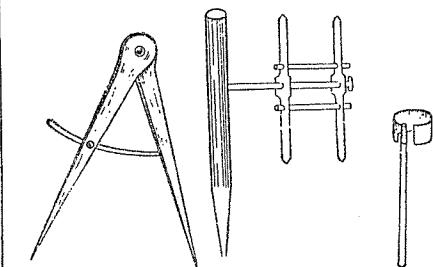

Fig. 88, 89 și 90

2492. crivea, pl. Cum ziceți la unealta cu care dogarul sucește teiul pentru legatul cercurilor de lemn la vase? (Fig. 89).

2493. zgirci, pl. Dar la acela cu care se curăță pe dinăuntru muchiile la vasele mici? (Fig. 90).

2494. euțiteaică, pl. Cum îi ziceți la aceea cu două mîncare la capete cu care dogarul sau dulgl erul ciopleză și răzuiește (GEST) lemnul? (Fig. 91).

Fig. 91 și 92

2495. scaun de euțitoiat, pl. Cum îi zici la acela ca un scaun, în care strângi lemnul ca să-l poti ciopli sau euțitoi? (Fig. 92).

2496. **gardinar**, *pl.* Cu ce se face săntul de la doagele în care intră fundul vaselor de lemn? (Fig. 93).

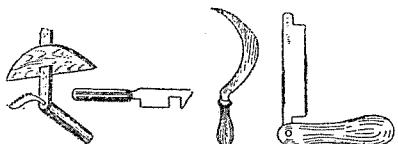

Fig. 93, 94 și 95

2497. **dogar**, *pl.* Cum îi ziceti la unealta cu leafa încovoiată ca o secere, cu care se crapă lemnale pentru doage? (Fig. 94).

2498. **ciumpei**, *pl.* Dar la aceea ca un cuțit mic cu care se crapă cercuri de lemn? (Fig. 95).

2499. **zaplată**, *pl.* Cum numiți doaga pusă de-a curmezișul, peste celelalte doage ale fundului unui vas de lemn? (Fig. 96).

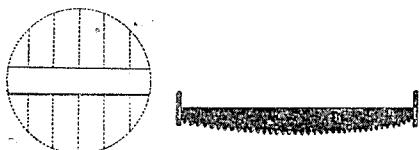

Fig. 96 și 97

2500. **beschie**, *pl.* Cum îi ziceti la unealta cu pînza lată și cu dinti mai mari, cu care lucrează doi oameni cînd vor să taie de-a curmezișul un lemn mai gros? (Fig. 97).

2501. **dințar**, *pl.* Cum îi zici la acela cu care se împart dinții ferăstrăului sau al beschiei, unul la stînga și altul la dreapta, pentru ca

pînza să taie mai ușor în lemn? (Fig. 98).

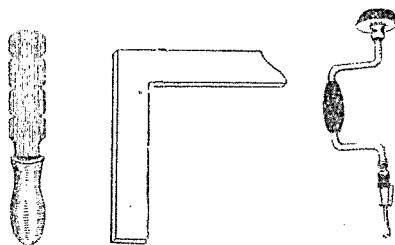

Fig. 98, 99 și 100

2502. **colțar¹**, *pl.* Dar la unealta cu care se măsoară o scindură, ca să se vadă dacă nu e tăiată strîmb la capete sau la margini? (Fig. 99).

2503. **coarbă**, *pl.* Cum îi zici la unealta cu care faci găuri, învîrtind cu o mînă (IMIT.) și apăsînd cu cealaltă? (Fig. 100).

2504. **menghină de lemn**, *pl.* În ce strînge și întepenește lemnarul bucătîile de lemn pe care le lucrează (are un surub gros de lemn)? (Fig. 101).

Fig. 101 și 102

2505. **rindea**, *pl.* Cum îi ziceti la unealta cu care timbrul netezeste (GEST) bucătîile de lemn la care lucrează? (Fig. 102).

2506. **gealău**, *pl.* Dar la acela la fel ca rindeaua, dar mai mare? (Fig. 103).

Fig. 103

2507. **bane**, *pl.* Cum îi zici la masa aceea lungă a timbrului pe care se fixează bucătîile de lemn, ca să le poată netezî cu rindeaua (se va folosi răspunsul obținut la întrebarea nr. 2505)? (Fig. 104).

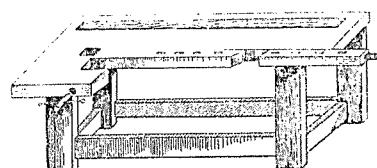

Fig. 104

2508. **zidar**, *pl.* Cum îi ziceti la omul care face case din piatră sau din cărămida?

2509. **ciocan**, *pl.* Cum îi spui la unealta cu coadă de lemn, cu care zidarul sparge și cioplește cărămizile, ca să le potrivească la zid?

2510. **mistrie**, *pl.* Cum se cheamă unealta aceea de fier, ca o lopătică cu coadă scurtă, cu care zidarul aruncă pe zid, tencuiala (văcălașul)?

2511. **dreptar**, *pl.* Cum îi ziceti la scindura aceea dreaptă și lungă, cu care dă zidarul pe zid după ce a aruncat tencuiala cu mistria?

2512. **netezitoare**, *pl.* Dar aceea făcută din scinduri bătute pe două lemn, lungă cam de 1 m, cu două mînere, cu care zidarul netezeste prima dată tencuiala? (Fig. 105).

Fig. 105 și 106

2513. **fetuitoare**, *pl.* Cum îi spuneți la unealta aceea mai

mică decît netezitoarea, cu un singur mîner, cu care zidarul netezeste doua oară peretele? (Fig. 106).

2514. **cumpăna**, *pl.* Cum îi ziceti la bucată aceea de fier legată cu un fir, pe care zidarul o lasă în jos pe lîngă zid, ca să vadă dacă e drept?

2515. **bidinea**, *pl.* Cum îi spuneți la aceea rotundă, făcută din păr, pe care o înmoi în var ca să văruiești (GEST) peretii?

2516. **canciog**, *pl.* Cum îi ziceti la unealta aceea ca o lingură mare și adincă, cu coadă de lemn, cu care zidarul punе mortarul (maltăruл) între cărămizi? (Fig. 107).

Fig. 107 și 108

2517. **ciubucar**, *pl.* Cum îi spuneți la unealta zidarului cu care el face modele (ieșituri sau adîncituri) pe tencuială? (Fig. 108).

2518. **targă**, *pl.* Cum îi zici la aceea făcută din scinduri bătute pe două lemn, cu care se cărămizează și alte materiale? (Fig. 109).

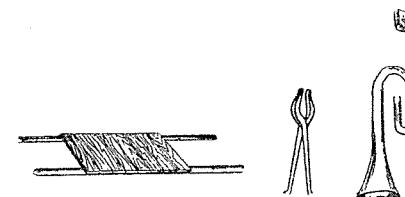

Fig. 109, 110 și 111

2519. **colțar²**, *pl.* Cum ii spuneți la unealta aceea făcută din lemn pe care o folosește zidarul ca să vadă dacă culturile zidului sunt drepte? (Fig. 99).

2520. **elește**, *pl.* Cum ii ziceți la acela cu care fierarul scoate fierul din foc și îl tine pe nicovală, cînd dă cu ciocanul în el? (Fig. 110).

2521. **cuțitoie** (de curățit copitele la cai), *pl.* Cum ii spuneți la aceea cu care se curăță (GEST) copita la cal, înainte de a se bate potcoava? (Fig. 111).

2522. **raspă²**, *pl.* Dar la aceea ca o pilă cu d.ñii mai mari, cu care se netezește copita la cal, după ce s-a bătut potcoava?

2523. **țintar**, *pl.* Cum se cheamă unealta aceea lată din fier, cu cîteva găuri în ea, pe care fierarul o folosește ca să facă cuie? (Fig. 112).

Fig. 112

2524. **prafură**, *pl.* Cum ii ziceți la unealta cu care fierarul stropește para cărbunilor cînd înroșește fierul?

2525. **jignea**, *pl.* Cum ii spuneți la locul unde ard cărbunii și se pune fierul să se înrosescă?

2526. **urs**, *pl.* Cum ii ziceți la unealta în care fierarul prinde și strînge fierul ca să-l poată lucra?

2527. **mașină de găurit**, *pl.* Dar la aceea cu care fierarul face găuri în fierul rece?

2528. **filieră**, *pl.* Cum ii spui la unealta cu care fierarul taie sănțurile la suruburi? (Fig. 113).

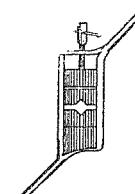

Fig. 113

2529. **jupoi** (mielul), (*ind. prez. 1*). Ce zici că faci cu mielul cînd, după ce l-ai tăiat, iei pielea de pe el?

2530. **cărnuiesc** (pielea), (*ind. prez. 1*). Ce zici că faci cu pielea cînd, după ce ai scos-o din saramură și să ucat, dai jos carne și grăsimea de pe ea?

2531. **seafă**, *pl.* Cum ii spuneți la unealta aceea mică cu care cărnuiți (radeți) pieile?

2532. **ștrac**, *pl.* Dar la aceea mai mare, pe care o ții subsuoară și cu care curcă pieile mai grele?

2533. **crușeală**. Cum ii spuneți la zeama aceea făcută din coajă de arin, cu care se vopesc pieile?

2534. **năpîrstoc**, *pl.* Cum ii spuneți la acela găurit la amîndouă capetele pe care și-l bagă în deget cojocarul ca să poată împinge acul?

2535. **calup**, *pl.* Cum ii ziceți la lemnul acela rotund pe care cojocarul pune căciulile ca să le întindă și să le dea formă?

2536. **roata** (olarului). Cum se spune la unealta pe care olarul pune lutul ca să facă vase? (Fig. 114).

2537. **fus** (la roata olarului), *pl.* Cum ii ziceți la fierul acela lung de la roata olarului? (Fig. 114 a).

2538. **tigaie** (la roata olarului), *pl.* Cum ii ziceți la partea de jos a roții olarului, în care se învîrtește capătul fusului? (Fig. 114).

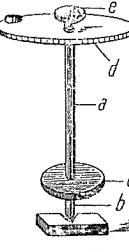

Fig. 114

2539. **roata** (de jos), *pl.* Cum ii spuneți la aceea rotundă pe care olarul o mișcă cu picioarele ca să se învîrtească repede? (Fig. 114 c).

2540. **masă** (de la roata olarului), *pl.* Dar la aceea, tot rotundă și mai mare, pe care olarul

ține bucătile de lut de cînd are nevoie și face un vas (Fig. 114 d).

2541. **strâgălie**, *pl.* Cum se cheamă roțita din partea de deasupra a fusului, care se învîrtește repede și pe care o rul pune bucata de lut care face vasul? (Fig. 114 b).

2542. **fichieș**, *pl.* Cum ii ziceți scindurica din lemn de cînd cu care olarul ridică vasul de pe strâgălie? (Fig. 111).

Fig. 115

2543. **peletic**, *pl.* Cum ii spuneți la acela cu care olarul trăbă sau face flori pe vas